

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

J Ä M T L A N D S L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets areal, som i förra femårsberättelsen uppgifvits till 50,972·38 kvadratkilometer, däraf 47,511·98 kvkm. land och 3,460·40 kvkm. vatten, motsvarande 11·38 % af hela rikets areal, har vid år 1904 med ledning af å landtmäterikontoret befintliga kartor och handlingar verkställd uträkning befunnits uppgå till 51,039·58 kvadratkilometer, inberäknadt vatten.

Hemmantalet, som vid 1900 års slut utgjorde 1,108 $\frac{136301}{174720}$ mantal, uppgick enligt upprättadt sammandrag öfver jordboksförändringarna vid 1905 års slut till 1,110 $\frac{5261}{174720}$ mantal. Ökningen, 1 $\frac{1}{4}$ mantal, beror därpå, att från Västernorrlands län till Ströms socken i Jämtlands län år 1891 öfverflyttade hemmanen Sporsjönäs n:r 1 om 1 mantal, Stamåsen n:r 1 om $\frac{1}{2}$ mantal och Storhöjden n:r 1 om 1 mantal, hvilka tidigare utgjort endast half skatt, år 1904 upptagits till deras fulla skattetal.

I *judiciellt* afseende är länets landsbygd fortfarande indelad i 4 domsagor: Jämtlands Norra domsaga, omfat-

tande Hammerdals tingslag, Lits tingslag och Rödöns tingslag, Jämtlands Västra domsaga, omfattande Offerdals tingslag, Undersåkers tingslag, Hallens tingslag, Ovikens tingslag och Sunne tingslag, Jämtlands Östra domsaga, omfattande Ragunda tingslag, Refsunds tingslag, Brunflo tingslag och Hackås och Näs tingslag, samt Härjedalens domsaga, omfattande Svegs tingslag, Hede tingslag och Bergs tingslag.

Svegs tingslag och Hede tingslag omfatta samtliga socknar i provinsen Härjedalen, hvarjämte i Svegs tingslag ingår Ytter-Hogdals socken af provinsen Hälsingland, hvilken socken med undantag af några till Los socken förlagda hemman enligt nådigt bref den 13 november 1863 öfverflyttades från Gäfleborgs län och Ljusdals tingslag. Bergs tingslag åter utgöres af Bergs, Asarnes, Klöfsjö och Rätans socknar i provinsen Jämtland.

I samtliga tingslagen hafva under femårsperioden hållits två ting om året, vinterting och hösteting, men genom nådigt bref den 14 oktober 1904 har Kungl. Maj:t för-

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-36.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
Tab. A. Medeltemperatur, i grader Celsius, och nederbördsmängd, i millimeter, i Östersund och Sveg åren 1901-1905.....	5.
2. Invånare.....	6.
3. Näringar.....	14.
Tab. B. Aktiebolag tillhöriga egendomar inom Jämtlands län åren 1895, 1900 och 1905.....	15.
Tab. C. Markegångs- och handelspris i Jämtlands län åren 1901-1905.....	16.
Tab. D. Arbetslöner i Jämtlands län åren 1901-1905.....	17.
Tab. E. Mejerihandteringen i Jämtlands län åren 1901-1905.....	17.
Tab. F. Allmänt gällande handelspris å kreatur i Jämtlands län åren 1901-1905, medeltal i kronor.....	18.
Tab. G. De allmänna skogarnes areal vid 1905 års slut.....	19.
Tab. H. Sammandrag öfver inkomster och utgifter för kronans skogar inom Jämtlands län åren 1901-1905.....	20-21.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	25.
5. Kameralförhållanden.....	29.
Tab. I. Sammanställning af landsbokens kapitalkonto för åren 1901-1905.....	31.
6. Politi.....	32.
Tab. K. Folkskoleväsendets ställning i Jämtlands län åren 1900 och 1905.....	33.
Tab. L. Kostnaderna för folkundervisningen i Jämtlands län åren 1900 och 1905.....	33.
Tab. M. Bankernas inom Jämtlands län ställning vid 1905 års slut....	35.
Tabellbilagor	37-56.
Tab. 1. Folkmängden i Jämtlands län åren 1901-1905.....	37.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Jämtlands län åren 1901-1905	38.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Jämtlands län år 1905.....	40.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Jämtlands län år 1905.....	41.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Jämtlands län år 1905.....	41.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Jämtlands län år 1905.....	49.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, icke registrerade sjukkassor samt därmed jämförliga inrättningar i Jämtlands län, år 1905.....	51.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

J Ä M T L A N D S L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets areal, som i förra femårsberättelsen uppgifvits till 50,972·38 kvadratkilometer, däraf 47,511·98 kvkm. land och 3,460·40 kvkm. vatten, motsvarande 11·38 % af hela rikets areal, har vid år 1904 med ledning af å landtmäterikontoret befintliga kartor och handlingar verkställd uträkning befunnits uppgå till 51,039·58 kvadratkilometer, inberäknadt vatten.

Hemmantalet, som vid 1900 års slut utgjorde 1,108 $\frac{136301}{174720}$ mantal, uppgick enligt upprättadt sammandrag öfver jordboksförändringarna vid 1905 års slut till 1,110 $\frac{5261}{174720}$ mantal. Ökningen, 1 $\frac{1}{4}$ mantal, beror därpå, att från Västernorrlands län till Ströms socken i Jämtlands län år 1891 öfverflyttade hemmanen Sporsjönäs n:r 1 om 1 mantal, Stamåsen n:r 1 om $\frac{1}{2}$ mantal och Storhöjden n:r 1 om 1 mantal, hvilka tidigare utgjort endast half skatt, år 1904 upptagits till deras fulla skattetal.

I *judiciellt* afseende är länets landsbygd fortfarande indelad i 4 domsagor: Jämtlands Norra domsaga, omfat-

tande Hammerdals tingslag, Lits tingslag och Rödöns tingslag, Jämtlands Västra domsaga, omfattande Offerdals tingslag, Undersåkers tingslag, Hallens tingslag, Ovikens tingslag och Sunne tingslag, Jämtlands Östra domsaga, omfattande Ragunda tingslag, Refsunds tingslag, Brunflo tingslag och Hackås och Näs tingslag, samt Härjedalens domsaga, omfattande Svegs tingslag, Hede tingslag och Bergs tingslag.

Svegs tingslag och Hede tingslag omfatta samtliga socknar i provinsen Härjedalen, hvarjämte i Svegs tingslag ingår Ytter-Hogdals socken af provinsen Hälsingland, hvilken socken med undantag af några till Los socken förlagda hemman enligt nådigt bref den 13 november 1863 öfverflyttades från Gäfleborgs län och Ljusdals tingslag. Bergs tingslag åter utgöres af Bergs, Asarnes, Klöfsjö och Rätans socknar i provinsen Jämtland.

I samtliga tingslagen hafva under femårsperioden hållits två ting om året, vinterting och hösteting, men genom nådigt bref den 14 oktober 1904 har Kungl. Maj:t för-

ordnat, att Jämtlands Östra domsaga skall indelas i två tingslag sålunda, att Ragunda tingslag bibehålles såsom särskildt tingslag, men Refsunds, Brunflo samt Hackås och Näs tingslag förenas till ett tingslag under benämning Refsunds, Brunflo och Näs tingslag, hvilken reglering jämlikt nådigt bref den 17 februari 1905 trädte i verket den 1 januari 1906.

Domhufvandena i de tre jämtlandsdomsagorna, hvilka alla gränsa till staden Östersund, hafva under perioden haft sina bostäder i eller invid nämnda stad, där domsagorna äga en gemensam arkivbyggnad, uppförd åren 1891—1892. Domhufvanden i Härjedalens domsaga har varit bosatt i Bergs socken.

Egna tingshus hafva endast Lits tingslag i Husås, Lits socken, Ragunda tingslag vid Ragunda järnvägsstation i Ragunda socken, Bergs tingslag i Åsarnes socken, Hede tingslag i Hede socken och Svegs tingslag i Svegs socken, hvarjämte enligt öfverenskommelse mellan de tingshusbyggnadsskyldige i Hammerdals tingslag Hammerdals socknemän tillhandahålla tingslaget tingshus i närheten af Hammerdals kyrka. De öfriga tingslagen hafva förhyrda tingslokaler.

Gemensam tingsstad för rannsakingar med häktade personer hafva alla tingslag i Jämtlands Västra domsaga med undantag af Undersåkers, tingslagen i Jämtlands Östra domsaga samt Rödöns tingslag i Norra domsagan haft å Jämtlands länsfängelse i Östersund sedan år 1888 enligt kungl. brefvet den 4 juli 1887.

För länet har under femårsperioden liksom förut varit förordnad ständig brottmålsdomare jämlikt kungl. förordningen den 10 april 1810.

Östersunds stad utgör egen jurisdiktion. Den uti föregående femårsberättelse omförmälda genom kungl. brefvet den 23 november 1900 fastställda nya organisation af stadens rådstufvurätt och magistrat har med 1901 års ingång trädte i tillämpning.

Endast en fångvårdsinrättning finnes i hela länet, nämligen Jämtlands läns cellfängelse i Östersund, dit alltså häktade personer från äfven de aflägsnaste delar af länet måste föras för att förvaras under rannsakingstiden.

I *administrativt* afseende är länet indeladt i 4 fögderier: Jämtlands Norra, Jämtlands Västra, Jämtlands Östra och Jämtlands Södra, motsvarande länets 4 domsagor. Länsmansdistriktens antal är 26.

Länet utgör ett *landstingsområde* och har liksom under förra perioden varit representeradt af 3 ledamöter i *Riksdagens* Första kammare och 5 i Andra kammaren, af hvilka sistnämnde en varit vald för städerna Östersund i Jämtlands län och Hudiksvall i Gäfleborgs län, som tillsammans utgjort en valkrets. Landstinget har utöfver de lagtima mötena sammanträdte till ett urtima möte den 15 april 1903 för val af en ledamot i Riksdagens Första kammare. Landstingsmännens antal har under hela perioden varit 30.

Kommunernas antal har under femårsperioden utgjort 60, däri inberäknad länets enda stad, Östersund.

På sätt i förra femårsberättelsen omförmäldes, funnos vid 1900 års utgång 3 *municipalsamhällen*: Hornsberg i Frösöns socken, Odenslund i Brunflo socken och Strömsund i Ströms socken.

Enligt nådigt bref den 3 november 1905 har Kungl. Maj:t med gillande af Konungens Befallningshafvandes den 31 december 1904 meddelade utslag förordnat, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola i tillämpliga delar gälla inom ett område, bestående af mark tillhörande hemmanet Notvallen, lägenheten Lillnotvallen och hemmanen Skansågan n:r 1, Hallen n:r 1 och Hjärpen n:r 1 i Undersåkers socken invid Hjärpens järnvägsstation, med undantag dock af det till nämnda station hörande området. Detta nya municipalsamhälle har fått namnet Hjärpen.

Genom nådigt bref den 25 augusti 1905 har Kungl. Maj:t jämväl gillat Konungens Befallningshafvandes utslag den 24 oktober 1904, hvarigenom förordnats, dels att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola i tillämpliga delar gälla i Odenslunds municipalsamhälle samt i lägenheterna Hårdänge, Furutorp och Katrinelund under Västra Odensala by med därifrån upplåtta byggnadstomter, och dels att jämväl ordningsstadgan för rikets städer skall tillämpas inom nämnda lägenheter, hvilka skola ingå i Odenslunds municipalsamhälle.

Såväl inom dessa lägenheter som inom Hjärpens municipalsamhälle skola äfven hälsovårdsstadgans bestämmelser om stad tillämpas, såsom nedan under afdelning 2 närmare omförmäles.

Landtmäteristaten i länet utgjordes år 1905 af 1 förste landtmätare, 11 kommissionslandtmätare, 2 vice kommissionslandtmätare, 12 auskultanter och 2 elever, hvarjämte 5 utom länet stationerade landtmätare hade förrättningar inom det samma.

Skogsstaten inom länet utgjordes vid samma tid af öfverjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt, bestående af Jämtlands län, största delen af Västernorrlands län och en mindre del af Västerbottens län, 4 ordinarie jägmästare, 1 föreståndare för statens skogsskola i Bispgården, hvilken äfven förvaltar kronoparkerna Bispgården, Bispgårdlandet och Torresjölandet i Fors socken af Östra Jämtlands revir, 3 biträdande jägmästare för renbeteslanden, nämligen en inom Norra och en inom Västra Jämtlands revir samt en inom Härjedalens revir, 1 extra jägmästare såsom assistent hos öfverjägmästaren, 1 skogsrättare och underlärare vid Bispgårdens skogsskola, 14 ordinarie kronojägare och 22 extra kronojägare. Dessutom hafva under år 1905 enligt Domänstyrelsens särskilda förordnanden utsyningsförrättningar verkstälts inom skyddsskogsområdet, hvarom här nedan förmäles, af 12 extra jägmästare under februari, mars och april månader samt 14 extra jägmästare från den 1 juli till årets slut.

Från och med år 1901 hafva förlagts till Västra Hälsinglands revir de inom Ytter-Hogdals socken af Jämtlands län belägna, förut till Härjedalens revir hörande kronoparkerna Voxna-Risberg och Stensjö, innehållande 4,008.19 hektar skogsmark och 891.97 hektar impediment, tillsammans 4,900.16 hektar.

I *kyrkligt* afseende är länet indeladt i 4 kontrakt, hvilkas områden sammanfalla med domsagornas endast med undantag däraf, att Sunne pastorat och Frösöns pastorat tillhöra Östra kontraktet, ehuru de i judiciellt hänseende ingå

i Jämtlands Västra domsaga. Pastoratens antal är 25, och finnas anställda 21 komministrar, 1 stadspredikant i Östersund, som utgör annex till Brunflo pastorat, 1 kapellpredikant i Hotagens församling af Föllinge pastorat och 3 pastorsadjunkter.

TVå af pastoraten hafva bildats under femårsperioden, nämligen enligt nådigt bref den 6 februari 1903 Hällesjö pastorat af Hällesjö och Håsjö församlingar, förut tillhörande Ragunda pastorat, samt enligt nådigt bref den 2 juni 1905 Frösöns pastorat, bestående af Frösöns församling, som förut tillhört Sunne pastorat, hvarjämte inrättats nya komministerstjänster i Mörsills församling af Undersåkers pastorat från och med den 1 maj 1904 enligt nådigt bref den 19 maj 1899 och i Tännäs församling af Hede pastorat enligt nådigt bref den 21 februari 1902, äfvensom pastorsadjunkturen i Bergs pastorat med station i Åsarnes församling enligt nådigt bref den 24 februari 1905 och i Refsunds pastorat med verksamhetsområde af Refsunds och Bodsjö församlingar, företrädesvis den sistnämnda, enligt nådigt bref den 28 juni 1901. Enligt nådigt bref den 5 februari 1904 må af domkapitlet förordnas en extra ordinarie prästman under en tid af högst tre år med bostad i Gärdsnäsets by och med tjänstgöringsskyldighet inom Ströms och Frostvikens socknar efter domkapitlets bestämmande.

Af pastoraten äro Brunflo, Näs, Sunne, Frösöns, Ovikens och Hallens regala, de öfriga konsistoriella.

Lapparne, hvilka i detta län icke mantalsskrifvas, tillhöra icke heller den bofasta befolkningens församlingar utan 4 särskilda så kallade lappförsamlingar, nämligen Frostvikens, Hotagens, Undersåkers och Hede. De prästerliga åliggandena i dessa församlingar utöfvas af kyrkoherden i Frostvikens pastorat, kapellpredikanten i Hotagen, komministern i Kall och — enligt nådigt bref den 21 februari 1902 — komministern i Tännäs (förut kyrkoherden i Hede pastorat).

Provinsiälläkardistrikt hafva varit desamma som vid slutet af föregående femårsperiod, nämligen Östersunds, Undersåkers, Ragunda, Ströms, Bergs, Hede och Svegs, hvartill komma 6 extra provinsiälläkardistrikt: Frostvikens, Föllinge, Hammerdals, Stuguns, Näskotts och Rätans. Förste provinsiälläkartjänsten i länet har uppehållits på förordnande, och hafva utom förenämnde läkare varit anställda 5 militärläkare, däraf två vid Norrlands artilleriregemente och tre vid Jämtlands fältjägarregemente, af de sistnämnda en bosatt i Bräcke, de öfriga utom länet, vidare 1 lasarettsläkare och 1 underläkare vid Jämtlands länslasarett i Östersund samt 1 stadsläkare i nämnda stad. Dessutom hafva 4 läkare varit anställda vid brunnar, bad och sanatorier, nämligen vid Månsta, Ragunda, Ytterån och Mörsill, af hvilka de tre förstnämnde praktiserat endast under sommarmånaderna. Inom länet bosatte äro tillika 2 pensionerade läkare.

Förutom de 2 läsveterinärdistrikt, det norra och det södra, i hvilka länet är indeladt, funnos vid förra femårsperiodens utgång 5 af landstinget upprättade *veterinärdistrikt* med stationer i Ström, Undersåker, Ragunda, Berg och Hede. Genom af landstinget år 1903 beslutad omreg-

lering af veterinärväsendet har tillkommit ytterligare 1 veterinärdistrikt, bestående af Offerdals och Alsens socknar med station vid Änge i Offerdal, hvarjämte landstinget anslagit särskilda arfvoden af respektive 400 och 700 kronor årligen till läsveterinärerna i norra och södra distriktet för uppehållande af distriktsveterinärs åligganden i Östersunds och Svegs distrikt äfvensom fastställt ny arfvodestaxa för distriktsveterinärerna. Enligt denna reglering, som trädte i tillämpning med år 1904 och gäller för fem år, är de genom landstingets försorg anordnade veterinärdistriktens antal sålunda 8. Under senare delen af femårsperioden har emellertid distriktsveterinärsbefattningen i Hede distrikt af brist på kompetente sökande stått obesatt, hvadan den af Kungl. Maj:t medgifna rätt till tjänsteårsberäkning lika med civila veterinärer i statens tjänst för innehafvaren af denna befattning numera är förfallen.

Sedan med anledning af denna omreglering Konungens Befallningshafvande enligt landstingets uppdrag gjort underdånig ansökning om rätt till tjänsteårsberäkning för veterinären i det nybildade distriktet samt Kungl. Maj:t — efter det Medicinalstyrelsen i underdånigt utlåtande i ärendet framhållit önskvärdheten af, att distriktsveterinärväsendet ordnades likformigt inom de olika länen i landet och för sådant ändamål i Jämtlands län bragtes, hvad själfva organisationen beträffade, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad som genom nådigt beslut den 23 januari 1903 stadgats beträffande ordnandet af veterinärväsendet inom Malmöhus län — den 18 mars 1904 bifallit ansökningen endast för tiden till nämnda års utgång, har landstinget, då af berörda nådiga beslut syntes framgå, att veterinärväsendets inom länet organisation i antydde riktning vore en förutsättning för beviljande af rätt till tjänsteårsberäkning, år 1905 beslutit, att de veterinära angelägenheterna, som förr handhafs af Konungens Befallningshafvande i samråd med landstingets fullmäktige, efter 1906 års ingång skulle på närmare bestämt sätt handhafvas af dels en för hela länet gemensam veterinärstyrelse, bestående af 4 ledamöter, af hvilka en skulle utses af Konungens Befallningshafvande och två ledamöter jämte suppleanter af landstinget, samt läsveterinären i Jämtlands läns norra distrikt skulle vara den fjärde, och dels af särskilda för hvarje distrikt tillsatta distriktsnämnder, bestående af 3 ledamöter, utsedda af ombud för de till distriktet hörande kommuner.

Länet utgör ett *lasarettsdistrikt* och tillhör i fråga om *bergshandteringen* Norra bergmästardistriktet och i *militärriskt* hänseende Sjötte arméfördelningen.

Inom länet hafva under femårsperioden varit förlagda Jämtlands fältjägarregemente och Norrlands artilleriregemente, af hvilka det sistnämnda enligt 1901 års härordning skall omorganiseras och fördelas på två stationer, en i Östersund och en i Boden, en anordning som dock ännu ej blifvit genomförd. I förstnämnda regemente kvarstodo ännu vid 1905 års utgång 177 indelte, däraf 165 menige, medan det öfriga stamanställda manskapets styrka uppgick till 384 man, däraf 116 underbefäl af manskaps grad. Vid Norrlands artilleriregemente var enligt 1905 års stat det stamanställda manskapets styrka 404 man mot 444 enligt staten för år 1900.

I afseende å *länets naturliga beskaffenhet* innehåller det betänkande, som den 27 oktober 1904 afgifvits af kommittén för utredande af frågan, huruledes den själfägande jordbrukande befolkningens ställning i Norrland och Dalarna må kunna vidmakthållas och stärkas och jordbrukets utveckling i nämnda landsdelar befrämjas, en del upplysningar af intresse. Med ledning af Norrlands geologiska utvecklingshistoria hafva vetenskapsmän indelat landet i följande *fyra zoner*, hvilka, genomlöpande Norrland i dess längdriktning, skulle på grund af de lösa jordlagrens beskaffenhet framträda såsom i jordbruksafseende vidt skilda, nämligen: 1) kust- eller skärgårdsregionen; 2) de marina lerornas och älfsedimentens region, hvilkens gräns inåt landet sammanfaller med den s. k. marina gränsen eller den linje, som utmärker hafvets högsta nivå efter landisens afsmältning, 200—280 meter högre än den nuvarande hafsytan, och där vågsvallet och bränningarna vid stränderna dragit försorg om, att de finare beståndsdelarna af moränjorden (den osorterade blandning af kantiga block och stenar, gruskorn och finjord, som vid den stora landisens afsmältning kvarlämnades på berggrunden) blifvit utsköljda och aflagrat sig i skyddade lägen, samtidigt som de stora älfvarne ur sina bäddar utslammat det lättare transportabla materialet och afsatt detta såsom deltabildningar vid sina i mån af landets uppstigande ur hafvet allt längre framflyttade mynningar; 3) moränlidernas och de stora myrarnes region, som utmärkes däraf, att moräntäcket kvarligger i stort sedt oförändradt; samt 4) fjällens och issjosedimentens region, där under istidens sista skede fjälltrakternas hufvuddalar varit uppdamnda af den då ännu närmast öster om fjällen kvarliggande sista resten af den stora landisen, och hvarest de sålunda bildade sjöarna med afseende å moränjordens omgestaltning och deltaaflagringsarnas bildande spelat samma roll som hafvet vid kusten.

Största delen af Jämtlands län faller inom de två sistnämnda regionerna. En särskild karaktär har dock det s. k. centraljämtska *siluområdet*, inom hvilket berggrunden innehåller kalk, och där jorden på grund däraf är bördigare och mångenstädes mindre stenbunden och mera lerartad än i urbergsterrängen i öster, hvarjämte myrarne på grund af torfvens beskaffenhet och deras ofta sluttande lägen och lättheten att från grannskapet påföra kalkhaltiga jordslag ofta äro en tacksam odlingsjord. Detta område, som omfattar omkring 50 kvadratmil och ungefärligen begränsas i öster af en linje dragen mellan Ström i norra Jämtland och Berg på gränsen mot Härjedalen, i söder af linjen Berg—Åro och i väster och norr af fjällryggen, torde i stort sedt få anses som den för jordbruk lämpligaste delen af länet. Men äfven östra Jämtland har i socknarne i närheten af Indalsälven, såsom Ragunda, Hällesjö och Stugun, synnerligen god jordbruksjord, medan i öfriga delar af östra Jämtland jorden synes vara magrare och särskildt mycket stenbunden.

I fjällens och issjosedimentens region inom länet förekomma bygd och odlad mark ända intill och någon gång högre än 500 meter öfver hafvet. Ofvanför denna odlingsgräns finnas emellertid ända upp till och ofvanför skogsgränsen rika och saftiga beten, hvilka för jordbruket inom

denna region spela en viktig roll. I dalgångarne finnas med större eller mindre utbredning issjosediment, som väl ägna sig för odling. Odlingsmöjligheterna äro här, hvad på jordarterna ankommer, i allmänhet talrika och goda, men inskränkas väsentligen genom höjden öfver hafvet och klimatet, och under alla förhållanden kan endast en mycket ringa del af regionens hela areal göras till föremål för odling.

Största delen af Härjedalen betecknas allmänt såsom i jordbruksafseende svag, ehuru i de västligaste socknarne, Storsjö och Tännäs, ganska god jord finnes i dalgångarne mellan fjällen.

Odlingsmöjligheterna anses inom så godt som hela länet vara tämligen betydande, i hvilket hänseende länets nordligaste delar, att döma af till kommittén inkomna uppgifter, skulle vara bäst.

Af länets areal utgjordes vid 1905 års utgång allenast 54,211 hektar af odlad jord och 40,169 hektar af naturlig äng. Om skogsmarkens areal växla beräkningarna mellan 2,873,513 hektar och 2,957,658 hektar. Återstoden upptages af vatten, kala fjäll och andra impedimenter.

På sätt i föregående femårsberättelsen antyddes, har i anledning af en allmän klagan bland lapparne öfver minskad tillgång på renlaf, renens hufvudsakliga föda, på Konungens Befallningshafvandes föranstaltande undersökning år 1902 ägt rum rörande *renlafvens förekomst* i de jämtländska fjällen och skogarne och om orsakerna till dess aftagande, om sådant skulle iakttagas. Uti den 7 januari 1903 afgifven redogörelse öfver undersökningarnas resultat har undersökningsförrättaren, dåvarande docenten, numera lektorn vid landbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, filosofie doktorn T. Hedlund konstaterat, att tillgången på renlaf är i aftagande. Såsom orsaker härtill har anförts bland annat, att klimatet förändrats under de sista tjugu åren före undersökningen sålunda, att renlafven delvis förstörts på fjällen vid snö- och issmältningen på vårarne åren 1889—1900, att luften i Jämtland alltsedan 1880-talets början blifvit allt torrare, att tallskogen småningom undantränges af gran-skogen, där renlafven ej trifves, att vid skogsafverkningarna renlafven förstöres, och att möjligen äfven genom afverkningarna gynnas utvecklingen af andra växter, som undantränga renlafven; och har doktor Hedlund uttalat den mening, att tillgången på renlaf, äfven om möjliga åtgärder skulle vidtagas för befrämjande af dess tillväxt, dock aldrig kan blifva så rik som tillföre, enär många af fjällen numera blifvit beväxta med växter af högre art.

Genom de under perioden tillkomna lagarne den 24 juli 1903 angående vård af enskildes skogar och angående skyddsskogar samt kungl. förordningarna angående skogsvårdsstyrelser och angående skogsvårdsafgifter hafva utsikter öppnats, att någon gräns skall kunna sättas för den förstöring af *skogarne*, länets förnämsta naturtillgång, som under de senaste årtiondena fortgått, och att åtgärder för den hittills helt och hållet försummade skogsvårdens upphjälpande skola kunna komma till stånd.

I följd af bestämmelserna i lagen om skyddsskogar verkställdes under år 1904 af öfverjägmästaren E. F. Groth med biträde af docenten i botanik filosofie doktorn Gunnar

Andersson och extra jägmästaren Carl Björkbom enligt Domänstyrelsens förordnande syn och undersökning om de skogar, hvilkas bestånd erfordrades till skydd mot fjällgränsens nedgående, hvarefter Domänstyrelsen den 6 december samma år afgifvit förslag härutinnan, hvilket för närvarande är be- roende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Emellertid har Konungens Befallningshafvande på gif- ven anledning och med stöd af föreskrifterna i 1 § af ifrå- gavarande lag genom kungörelse den 14 januari 1905 för- ordnat, att, intill dess Kungl. Maj:ts beslut i ärendet fattats och blifvit till efterrättelse kungjordt, i alla enskilde till- höriga skogar, som afsåges i Domänstyrelsens förslag, annan afverkning än till husbehof må äga rum endast efter ut- syning, som på statens bekostnad verkställes af skogsstatens tjänstemän

Det sålunda tills vidare fastställda skyddsskogsområdet, som är beläget mellan riksgränsen mot Norge och gränsen mot Kopparbergs län, å ena, samt en i det upprättade syne- instrumentet beskrifven, omkring 850 kilometer lång gräns

å andra sidan, omfattar ett skogsområde nedanför de kala fjällen af sammanlagdt 11,695 kvadratkilometer samt inne- sluter i det närmaste hela Frostvikens socken, Kalls och Tännäs socknar i deras helhet samt större eller mindre de- lar af Alanäs, Ströms, Laxsjö, Hotagens, Föllinge, Offerdals, Alsens, Åre, Undersåkers, Mörsills, Hallens, Marby, Ovikens, Bergs, Klöfsjö, Asarnes, Rätans, Vemdalens, Hede, Stor- sjö, Linsells, Svegs och Lillhårdals socknar.

Till sitt biträde har skogsvårdsstyrelsen i länet un- der år 1905, dess första verksamhetsår, haft anställde en forstligt bildad man, länsjägmästaren, och en sekreterare samt fyra länsskogvaktare, hvilka senare haft hvar och en sitt bestämda tjänstgöringsområde. För att medverka vid utförandet af skogsvårdsstyrelsens uppgifter hafva in- om 52 af länets 59 socknar varit tillsatta skogskommittéer. Inom de 7 socknar, som ej velat utse ledamöter i dylika kommittéer, nämligen Hotagens, Frostvikens, Marieby, Lock- ne, Näs, Ovikens och Mörsills socknar, hafva varit anställda särskilda tillsyningsmän.

Tab. A. Medeltemperatur, i grader Celsius, och nederbördsmängd, i millimeter, i Östersund och Sveg åren 1901—1905.

Medeltemperatur.	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	Sept.	Oktober.	Nov.	Dec.	Hela året.
	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.	Gr.
<i>Östersund:</i>													
År 1901	— 9.8	— 10.4	— 5.0	+ 2.6	+ 8.1	+ 13.3	+ 19.0	+ 13.7	+ 9.9	+ 6.3	— 3.2	— 10.3	+ 2.85
» 1902	— 5.7	— 7.7	— 7.2	— 0.3	+ 4.5	+ 10.9	+ 11.0	+ 10.1	+ 6.2	+ 0.9	— 1.3	— 7.1	+ 1.19
» 1903	— 10.4	— 2.6	— 0.1	+ 0.2	+ 6.3	+ 11.0	+ 13.1	+ 11.0	+ 9.1	— 0.2	— 1.3	— 4.1	+ 2.67
» 1904	— 4.9	— 12.5	— 5.3	+ 1.9	+ 5.3	+ 11.0	+ 13.1	+ 11.3	+ 8.4	+ 3.2	— 5.1	— 8.7	+ 1.48
» 1905	— 10.0	— 6.0	— 2.8	— 0.7	+ 6.4	+ 14.7	+ 13.8	+ 11.3	+ 7.7	— 1.1	— 2.0	— 2.1	+ 2.43
Åren 1859—1900	— 8.5	— 8.3	— 5.2	+ 0.8	+ 5.6	+ 11.7	+ 13.5	+ 11.9	+ 8.1	+ 2.6	— 2.5	— 7.7	+ 1.83
<i>Sveg:</i>													
År 1901	— 13.9	— 12.5	— 5.8	+ 0.9	+ 8.5	+ 13.0	+ 18.5	+ 13.4	+ 8.2	+ 5.4	— 5.9	— 10.8	+ 1.58
» 1902	— 8.1	— 11.5	— 6.6	— 1.3	+ 4.2	+ 11.8	+ 10.8	+ 9.4	+ 6.0	— 0.3	— 4.9	— 12.4	— 0.24
» 1903	— 14.0	— 3.3	+ 0.1	— 0.3	+ 6.6	+ 12.0	+ 13.6	+ 10.8	+ 6.9	— 0.8	— 6.2	— 7.0	+ 1.53
» 1904	— 6.3	— 13.6	— 7.6	+ 1.3	+ 5.0	+ 11.6	+ 13.6	+ 11.0	+ 6.2	+ 1.5	— 7.3	— 9.9	+ 0.46
» 1905	— 14.0	— 8.1	— 3.0	— 1.6	+ 7.0	+ 14.9	+ 13.7	+ 10.1	+ 6.5	— 2.2	— 5.0	— 3.8	+ 1.21
Åren 1859—1900	— 10.1	— 9.3	— 5.4	+ 1.1	+ 6.8	+ 12.7	+ 14.2	+ 12.2	+ 7.7	+ 1.1	— 4.5	— 9.5	+ 1.42
Nederbörd.													
<i>Östersund:</i>													
	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.
År 1901	32.0	17.0	10.7	5.4	6.4	91.6	16.7	95.0	14.6	49.8	29.7	31.4	400.3
» 1902	41.0	15.0	32.9	3.9	42.0	10.1	90.4	142.0	57.7	32.9	9.5	15.7	493.1
» 1903	17.0	28.3	47.0	37.3	52.9	78.8	75.8	113.7	46.4	65.6	21.3	24.1	608.2
» 1904	10.9	25.5	9.0	40.2	41.6	110.7	42.6	80.0	29.6	31.6	18.7	39.9	480.3
» 1905	26.9	14.9	15.8	23.0	44.6	42.9	69.2	66.0	56.4	44.8	18.2	23.1	445.8
Åren 1860—1894	21.3	21.5	17.4	19.5	36.6	48.3	56.1	70.1	54.2	35.0	22.2	29.7	431.9
<i>Sveg:</i>													
År 1901	11.7	10.1	31.6	1.4	0.5	99.2	37.6	48.2	30.5	71.0	7.7	28.8	378.3
» 1902	22.4	6.9	27.2	0.7	23.9	26.7	109.5	159.6	35.7	22.4	6.5	10.0	451.5
» 1903	17.6	16.1	16.1	23.8	40.0	25.9	74.4	106.8	38.6	37.6	13.5	19.7	430.1
» 1904	7.9	28.4	6.5	48.0	45.5	69.1	31.6	90.8	24.0	23.1	5.8	22.0	402.7
» 1905	18.0	5.5	19.0	14.2	28.9	42.5	89.5	74.1	36.0	19.7	18.4	4.6	370.4
Åren 1860—1894	16.5	15.0	17.2	15.2	40.4	51.7	77.6	67.8	49.6	37.8	25.0	28.2	442.0

De åt lapparne upplåtna områden utgjorde vid 1905 års slut tillsammans 1,010,101·62 hektar, däraf vid afvittringar afsatta 796,143 hektar och inköpta 213,958·62 hektar.

Totalarealen af de allmänna skogarne utom renbeteslanden uppgick vid samma tid till 207,461·27 hektar, däraf kronoparker 144,394·77 hektar, domänskogar 4,132·59 hektar, ecklesiastiska skogar 53,937·80 hektar och hemmansskogar med inskränkt disposition 4,996·11 hektar.

För temperatur- och nederbördsförhållanden, sådana de framgå af iakttagelserna vid de meteorologiska anstalterna i Östersund och Sveg, redogöres i tabell A (sid. 5).

Storsjön har blifvit *islagd* och *isfri* vid följande tider på året:

	Isfri.	Islagd.
År 1901	den 15 maj	den 30 november
» 1902	» 25 »	» 29 »
» 1903	» 26 »	» 28 »
» 1904	» 22 »	» 26 »
» 1905	» 17 »	» 18 december

En betydande naturtillgång, som hittills endast i ringa mån nyttjas, men i följd af den elektriska vetenskapens framsteg på de senaste åren blifvit föremål för liflig uppmärksamhet, äger länet i sina talrika *vattenfall*. I sin år 1903 utgifna förteckning öfver statens mera betydande vattenfall upptager den af Kungl. Maj:t den 9 juni 1899 tillsatta s. k. vattenfallskommittén 18 sådana vattenfall inom Jämtlands län med en industriell medelvattenkraft af tillsammans omkring 83,230 hästkrafter. Någon tillnärmelsevis fullständig utredning om antalet och beskaffenheten af öfriga vattenfall inom länet föreligger ej, men torde här böra nämnas följande, hvilka blifvit uppmätta på föranstaltande af den kommitté, som på sin tid bildades för länets deltagande i 1897 års allmänna konst- och industriutställning i Stockholm, nämligen:

Namn.	Fallhöjd. Meter.	Maximum natur- hästkrafter.	Minimum natur- hästkrafter.
Handölsforsarne	110·00	12,820	1,100
Tünnforsen	37·60	13,780	4,140
Prostgårdsfallet	5·17	3,280	640
Edeforsen	9·14	4,790	2,960
Eggforsen	13·38	16,780	6,420
Storbofallet	26·70	7,120	1,340
Kvitsleströmmen	6·75	11,610	4,080
Hissmoforsen	15·00	36,000	14,760
Långforsen	3·90	2,640	470

Namn.	Fallhöjd. Meter.	Maximum natur- hästkrafter.	Minimum natur- hästkrafter.
Söreforsen	1·35	1,890	210
Skärhällsforsen	10·00	45,330	12,800
Medskogsforsen	10·50	47,880	13,580
Näfveredaforsen	13·52	61,650	17,570
Stuguforsen	3·30	15,050	4,290
Krångedeforsarne	58·00	270,600	78,100
Löflöforsen	7·70	4,660	1,130

Samtliga dessa vattenfall äro belägna i Indalsälvens vattenområde.

Sedan fältarbetena för den år 1901 utgifna geologiska öfversiktskartan öfver Sverige år 1900 afslutades, hafva inga geologiska undersökningar inom Jämtlands län ägt rum.

Genom Rikets allmänna kartverk hafva under åren 1901—1905 följande *kartor* öfver områden, helt eller delvis fallande inom Jämtlands län, utarbetats, nämligen:

1. Topografiska (ekonomisk-topografiska) kartor i skalan 1:200,000: gradbladen Frostviken, Risbäck, Munsfjället, Kolåsen, Dufed, Are, Östersund och Bräcke, samtliga utgifna såväl i koppar- som i öfvertryck;

2. Topografiska kartor i skalan 1:100,000: bladet Sollefteå S. O., utgifvet i koppar- och öfvertryck;

3. Ljustryck af konceptmätningarna i skalan 1:50,000: gradbladen Sollefteå och Indal, hvarterdera upptagande 6 ljustrycksblad;

4. Topografiska konceptkartor i skalan 1:50,000, delvis 1:100,000, ej afsedda att såsom sådana publiceras: gradbladen Alanäs, Hotagen (f. d. Kallsjön), Ljusnedal och nordvästra delen af Asarne; samt

5. Höjdkartan öfver norra Sverige i skalan 1:50,000, hvilken äfven omfattar nordspetsen af Jämtland.

År 1904 utgafs af tidningen Östersunds-Posten på Östersunds-Postens tryckeriaktiebolags förlag en ny *kalender för länet*. Länskalendrar hafva äfven förut tid efter annan utkommit, nämligen åren 1886, 1889, 1893 och 1900, de tre förstnämnda utgifna af direktören O. C. Alström i Östersund, den sistnämnda af Östersunds-Posten. Något understöd till kostnadens betäckande har icke lämnats vare sig af landstinget eller af hushållningssällskapet, hvadan utgifvarne fått vidkännas betydande uppoffringar för åstadkommande af dessa för kännedomen om länet så betydelsefulla uppslagsböcker. Detta torde ock vara orsaken till de långa tider, som förflutit mellan de särskilda upplagorna.

2. Invånare.

Den kyrkoskrifna *folkmängden* i länet utgjorde den 31 december 1905 113,229, däraf 57,776 mankon och 55,453 kvinnkon. Häruti ingår staden Östersunds folkmängd 7,291, däraf 3,596 mankon och 3,698 kvinnkon. Hela länets folkmängd

uppgick vid 1900 års utgång till 111,391 och har således under femårsperioden ökat med endast 1,838 eller 1·65 %, den minsta ökning som förekommit under de sista femtio åren. Uttryckt i relativa tal har folkökningen nämligen utgjort:

Åren 1856—1860	9.07 %	Åren 1881—1885	11.32 %
› 1861—1865	9.16 ›	› 1886—1890	7.91 ›
› 1866—1870	3.51 ›	› 1891—1895	3.79 ›
› 1871—1875	7.51 ›	› 1896—1900	6.84 ›
› 1876—1880	10.38 ›	› 1901—1905	1.65 ›

Antalet lefvande *födde* har emellertid betydligt öfverstigit antalet *döde* under perioden, såsom framgår af följande siffror:

	Födde.	Döde.	Nativitets- öfverskott.
År 1901	3,304	1,622	1,682
› 1902	3,188	1,521	1,667
› 1903	3,011	1,730	1,281
› 1904	3,019	1,613	1,406
› 1905	3,064	1,634	1,430
Summa	15,586	8,120	7,466

Om från nativitetsöfverskottet 7,466 drages folkökningsantalet för åren 1901—1905 1,838, utvisar resten 5,628 det tal, hvarmed antalet *utflyttade* öfverskjuter de inflyttades antal. I den starka utflyttningen, den största som väl någonsin förekommit i länet, hvarest eljest under flere föregående femårsperioder de inflyttade varit talrikare än de utflyttade, ligger orsaken till den ringa folkökningen. Af de utflyttade hafva ej mindre än 4,800, däraf 2,109 män, 1,405 kvinnor och 1,286 barn, utvandrat till främmande land, medan från främmande land under perioden inflyttat endast 443, nämligen 207 män, 144 kvinnor och 92 barn.

Fördeladt på de särskilda åren ställer sig antalet emigranter sålunda:

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
366	949	1,584	968	933	4,800

Antalet emigranter från länet var åren 1896—1900 1,123 och immigranter 485.

Lappbefolkningens antal har utgjort:

	Frostviken.	Hotagen.	Undersåker.	Hede.	Summa.
År 1901	266	174	286	152	878
› 1902	280	166	281	156	883
› 1903	281	160	279	156	876
› 1904	289	156	272	169	886
› 1905	285	159	273	159	876

Från slutet af år 1900, då numerären uppgick till 853, har lappbefolkningen ökat med 23.

Endast omkring 277 af länets lappar, män, kvinnor och barn tillsammans, uppgifvas lefva af renskötseln. De öfriga uppehålla sig på renbeteslanden med jakt och fiske eller boskapsskötsel i ringa omfattning eller vistas nere på bygden, försörjande sig såsom tjänstehjon eller med tillfälliga arbeten af hvarjehanda slag. Många föra ständigt ett kringvandrande lefnadssätt.

Antalet *renar* uppgafs vid sammanträdena inför lappfogden år 1905 till 11,528, däraf i Frostvikens lappby 4,650, i Hotagens 485, i Kalls 780, i Ovikens 1,549, i Åre-Storsjö 2,800, i Tännäs 635 och i Idre 629. På Offerdals lappbys område betas numera inga renar, utan hafva Offerdalslapparne, till antalet uppgående till omkring 135, hvilka tillsam-

mans äga allenast ett femtiotal renar, dessa utlämnade till vård hos lappar i Hotagens, Kalls och Idre lappbyar. Rensstocken, som år 1900 af lapparne uppgafs till 10,025, men af lappfogden antogs uppgå till omkring 11,000 djur, skulle sålunda hafva ökat. Blott i Frostvikens, Åre-Storsjö och Idre lappbyar har likväl renantalet ökat, i sistnämnda lappby genom inflyttningar från andra håll, hvaremot detsamma för öfriga lappbyar visar en i vissa fall betänkelig minskning, tydande på att betingelserna för en framgångsrik renskötsel försämrats.

Öfver hufvud taget kan dock den gångna femårsperioden anses hafva varit gynnsam för renskötseln, om än emellanåt isbildning och rofdjur förorsakat förödelse bland renhjordarne. Omkring 1,300 eller 1,400 renar uppgifvas hafva rivits af rofdjur, hufvudsakligen vargar, af hvilka omkring 33 dödats af lapparne.

Till *renbeteslandens* utvidgning hafva under femårsperioden inköpts hemmanet Frankrike i Offerdals socken samt delar af byarne Bunnerviken, Handöl och Landverk i Åre socken, Rönningås i Hede socken och Högvålen i Tännäs socken, i allt omkring 13,200 hektar, och utgör renbeteslandens sammanlagda areal, på sätt här ofvan anmärkts, 1,010,101.62 hektar.

De renägande lapparne i de flesta lappbyarne uppehålla sig numera hufvudsakligen inom sin bys renbetesland och besöka endast de närmast dessa belägna socknarnes områden. Undantag utgöra endast lapparne i Kalls lappby, hvilka årligen, vanligen under november—februari månader, uppehållit sig i Færens och Skjæckerfjælds distrikt i Norge, ett förhållande som på grund af konventionen mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnes rätt till renbete m. m. den 26 oktober 1905 för framtiden måste upphöra, samt lapparne i Frostvikens lappby, hvilka årligen i november eller december med sina renar flytta nedåt kustsocknarne i trakterna kring Härnösand och Sundsvall för att först i april eller maj återkomma till sina fjäll.

Inom renbeteslanden upplätas å trakter, där lapparna själfva ej behöfva slättern, jakten och fisket, rättigheter till sådana förmåner åt andra mot afgifter, som genom Konungens Befallningshafvandes försorg redovisas till en numera enligt nådigt bref den 31 maj 1901 under Statskontorets förvaltning stående fond, benämnd *Jämtländska lappväsendets fond*. Beloppet af dylika under perioden influtna afgifter utgjorde 31,376 kr. 77 öre, och uppgick fondens behållning vid 1905 års slut till 111,542 kr. 33 öre. Dessa medel äro afsedda att användas till lapparnes nytta enligt beslut, som årligen efter förslag af Konungens Befallningshafvande meddelas af Kungl. Maj:t för nästföljande år. Bland ändamål, för hvilka medel från fonden sålunda användts, kunna nämnas: uppförande eller reparation af gudstjänstlokaler för lapparne, anordnande af bevakning till förekommande af olofligt fiskande och jagande inom renbeteslanden, uppförande af spänger eller smärre broar öfver vattendrag, som oftare behöfva öfverfaras af lapparne, lån åt lappar för inköp af renar, gratifikationer åt lappbyarnes ordningsmän, belöningar åt lappdrängar för god renskötsel, särskilda belöningar för dödande af varg och järf samt inköp af gift till utdödande af nämnda rofdjur.

En gifven följd af renskötselns tillbakagång är, såsom i flere föregående femårsberättelser anmärkts, en tilltagande fattigdom bland lapparne. Såsom ej mantalsskrifna tillhöra dessa icke de bofastes fattigvårdssamhällen inom länet och bidraga icke heller själfva till underhållet af sina fattiga, hvilket i stället ombesörjes af särskilda styrelser för hvarje lappförsamling, utsedda enligt särskilda nådiga föreskrifter, och med medel från statsanslaget till understöd åt nödlidande bland lappallmogen.

De bidrag till *fattigvård åt lapparne* i länet, som sålunda utgå, hafva varit i ständigt stigande, och under sistförflutna femårsperiod har stegringen varit större än någonsin. Förutom 1,819 kr. 11 öre, som af Kungl. Maj:t beviljats i särskilda fall såsom ersättning till åtskilliga fattigvårdssamhällen för af dem förskjutna kostnader för fattigvård åt lappar, hafva nämligen utanordnats följande belopp till de särskilda lappförsamlingarne:

Lappförsamling.	År 1901. Kr.	År 1902. Kr.	År 1903. Kr.	År 1904. Kr.	År 1905. Kr.	Summa. Kr.
Frostviken	1,775-00	2,050-00	2,525-00	2,500-00	4,175-00	13,025-00
Hotagen	3,060-00	3,400-00	3,800-00	4,447-00	5,620-00	20,327-00
Undersåker	2,050-00	2,731-62	2,597-50	2,679-85	3,450-00	13,508-97
Hede	2,008-23	2,570-34	3,100-00	3,200-00	2,705-00	13,583-57
Summa	8,893-23	10,751-96	12,022-50	12,826-85	15,950-00	60,444-54

Motsvarande bidrag under åren 1896—1900 utgjorde 40,511 kr. 70 öre.

Förhållandet mellan lapparne och de bofaste har under perioden i allmänhet taget varit godt. Uppkomna tvister om ersättning för af renar förorsakade skador hafva bilagts i godo utan domstolarnes anlitande. För olofligt nedskjutande af renar hafva sju personer blifvit åtalade och fällts till ansvar. I dessa fall har emellertid ej varit fråga om något slags nödvärn af bofaste mot intrång af renarne, utan endast om olofligt tillgrepp.

Nykterheten är numera så godt som allmän bland lapparne, och gröfre brott förekomma ej. Religiöst anlagda, äro lapparne föremål för en liflig missionsverksamhet i synnerhet af medlemmar af sällskapet K. M. A. (Kvinnliga Missions Arbetare) i Stockholm. Genom dessas föranstaltande har äfven under år 1905 gjorts ett försök att i Undersåker anordna ett hem för fattiga, sjuka och ålderstigna lappar, hvilket företag dock redan är nedlagdt, åtminstone tills vidare, emedan det visat sig, att där intagna lappar icke kunnat trifvas på stället, utan begifvit sig därifrån. Likaledes har ett försök gjorts att i Are upprätta ett slags hushållsskola för unga lappflickors utbildning till dugliga tjänarinnor, men äfven detta företag synes ej vilja rätt väl lyckas på grund af elevernas ombytthet och ostadighet samt deras oväntade själfrådighet.

Den bofasta befolkningens *sedliga tillstånd* företer inga märkbara förändringar vid jämförelse med förhållandet åren 1896—1900.

Såvidt man får döma af den utaf Östersunds utskänkingsaktiebolag bedrifna försäljning af *spritdrycker*, har

i motsats till förhållandet under de två föregående femårsperioderna konsumtionen af sådana drycker något minskats under åren 1901—1905. Bolaget försålde nämligen:

År 1901	327,113 liter	År 1904	292,273 liter
» 1902	307,409 »	» 1905	294,148 »
» 1903	300,115 »	Summa	1,521,058 liter

Bolagets hela spritförsäljning utgjorde åren 1896—1900 1,692,691 liter. År 1900 belöpte af den genom bolaget förmedlade konsumtionen 3-52 liter på hvar och en af länets invånare, år 1905 2-60 liter. Dessa siffror uttrycka naturligtvis icke hela konsumtionen af spritvaror inom länet, men måste dock anses vara vägledande, då Östersunds utskänkingsaktiebolag ensamt är innehafvare af rätt till minuthandel med och utskänkning af spritdrycker inom länet och partihandel ej heller utöfvas af någon annan firma med säte i länet. Något bränneri finnes ej.

Af bryggerierna i länet samt Gäfle porterbryggeriaktiebolag försålde inom länet under femårsperioden tillsammans omkring 4,370,486 liter öl och porter, däraf år 1905 804,987 liter eller 7-18 liter per invånare. Förbrukningen inom länet af vid dess bryggerier tillverkad öl beräknades år 1900 till 7-13 liter per invånare.

Anslutningen till sådana föreningar, som verka för fullkomlig afhållsamhet från bruket af spirituösa drycker, har under femårsperioden fortfarande ökat, såsom framgår af följande siffror, utvisande ställningen vid 1905 års slut:

	Goodtemplarorden.		Andra sällskap.	
	Loger.	Medlemmar.	Föreningar.	Medlemmar.
Norra fögderiet	45	3,020	3	110
Östra »	46	3,367	16	877
Västra »	52	3,908	4	90
Södra »	29	1,590	11	523
Östersund	6	716	5	592
Summa	178	12,601	39	2,192

Oberäknadt goodtemplarordens s. k. ungdomsloger inom länet, hvilkas antal vid nämnda tid utgjorde 34 med 2,643 medlemmar (barn och ungdom), uppgick således antalet s. k. absolutister till sammanlagdt 14,793 mot 12,350 vid 1900 års utgång. För goodtemplarorden funnos i länet 49 ordenshus till bokfördt värde af 288,925 kr. 95 öre och med samlingssalar rymmande tillsammans 14,000 personer.

Det *religiösa tillståndet* bland befolkningen företer samma bild som under perioden 1896—1900 och utmärkes inom de flesta af statskyrkans församlingar af stillastående eller tillbakagång hvad beträffar deltagandet i gemensam gudstjänst eller nattvardsfirande. Undantag från bruket att nyfödda barn framföras till dopet, och att ungdomen deltagert i konfirmationsundervisningen och därpå följande nattvardsgång äro dock bland statskyrkoförsamlingarnas medlemmar ytterligt sällsynta, och antalet ingångna *borgerliga äkten-skap*, som under åren 1896—1900 utgjorde 74, har under åren 1901—1905 uppgått till allenast 70, nämligen:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
Norra fögderiet	4	1	3	3	5	16
Östra »	3	5	3	7	5	23
Västra »	6	4	3	7	4	24
Södra »	2	—	—	1	1	4
Östersund	—	1	2	—	—	3
Summa	15	11	11	18	15	70

Af staten erkända församlingar med bekännelse afvikande från statskyrkan finnas icke inom länet, och torde antalet *sektariska trosbekännare* inom länet hafva snarare aftagit än tilltagit. Tillförlitliga uppgifter om dylika trosbekännares antal föreligga emellertid ej, men antalet af dem uppförda *gudstjänstlokaler* företer någon ökning och utgjorde vid utgången af år 1905:

	Baptisters.	Frikyrkligas.	Frälsningsarméns.	Methodisters.
Norra fögderiet	2	2	—	—
Östra »	5	3	1	—
Västra »	9	2	1	—
Södra »	2	4	1	—
Östersund	1	1	—	1
Summa	19	12	3	1

eller tillsammans 35 mot 31 år 1900.

Den nu ifrågavarande femårsperiodens kanske mest framträdande drag i afseende å Jämtlands län är den lifliga verksamhet, som utvecklats för *folkbildningens* höjande.

Af anstalter med detta ändamål förtjänar i första rummet att nämnas Jämtlands läns *folkhögskola*, hvilken, såsom redan i föregående femårsberättelse omnämndes, trädde i verksamhet den 15 oktober 1901. Antalet elever vid denna skola, som år 1903 utvidgades med en andra årskurs för manliga elever (landtmannakurs), har utgjort sammanlagt 239, däraf 100 manliga och 139 kvinnliga. Vid 1905 års slut utgjordes den fast anställda lärarpersonalen af 3 manliga och 3 kvinnliga lärare, hvarförutom för vissa ämnen användts tillfälligtvis anställda lärare. Skolan har uppehållits med anslag dels af statsverket, 4,000 kr. årligen (4,500 kronor år 1905), dels af landstinget, 2,800 kronor årligen, och dels af kommuner och enskilde. Elevavgifterna hafva växlats mellan 980 och 1,980 kronor årligen och i medeltal utgjort 1,700 kronor för hvar och ett af periodens år. Skolans sammanlagda utgifter hafva uppgått till omkring 11,000 kronor årligen, utgifterna för elevhushållet oberäknade. Förutom undervisningen åt skolans elever hafva af skolan anordnats dels kortare praktiska kurser i landtbruk, trädgårdsskötsel, fruktanvändning och ladugårdsskötsel och dels 103 offentliga föreläsningar, däraf 45 hållits i enskilda kommuner. De praktiska kurserna hafva fortgått under sammanlagt 293 dagar och bevistats af tillsammans 352 elever.

Då de för skolan från början förhyrda lokalerna i närheten af Ås sockens kyrka voro otillräckliga och i flere hänseenden olämpliga, bildades år 1905 en registrerad förening för ekonomisk verksamhet med uppgift att mot fem procents ränta å det i föreningen insatta kapital tillhandahålla folkhögskolans erforderliga lokaler. Samma år beviljades skolan som byggnadsanslag af landstinget 25,000 kronor och af Ås kommun 5,000 kronor. Med dessa belopp och andra för byggnadsändamål afsedda till skolan skänkta medel ingick skolan såsom delägare i byggnadsföreningen, i hvilken hon sålunda äger det ojämförligt största antalet insatser. En vackert belägen byggnadsplats om 8 hektars areal vid stranden af Storsjön 1 kilometer från Tängs järnvägsstation inköptes, och byggnadsarbetet tog oförtöfvadt sin början och bedrefs så raskt, att de till en början oundgängligen nöd-

vändiga lokalerna kunde tagas i bruk vid det nya läsårets ingång hösten 1906.

År 1902 inrättades Östersunds *tekniska aftonskola*, som sedan dess varit i verksamhet och meddelat undervisning i linearritning och frihandsteckning, bokföring, räkning, rätt- och uppsatsskrifning samt träslöjd. Skolan, som under de 7 terminer, undervisningen pågått före 1905 års slut, haft tillsammans 771 elever, har haft årliga anslag af Östersunds stad, 1,200 kronor, länets hushållningssällskap, 250, Östersunds handtverksförening, 200, och Östersunds handels- och industriidkareförening, 100 kronor, äfvensom statsanslag, 500 kronor år 1904 och 800 kronor år 1905.

Vid 1905 års utgång funnos 7 *föreläsningföreningar*, samtliga med undantag af Östersunds arbetareinstitut, som började sin verksamhet år 1899, bildade under femårsperioden. Af dem har Östersunds arbetareinstitut åtnjutit statsanslag, 800 kronor årligen, under hela perioden, Jämtlands läns ungdomsförbund sedan 1903 årligen 400 kronor och Krokoms föreläsningförening sedan 1904 årligen 200 kronor. Föreningarna hafva utvecklat en liflig verksamhet och underkastat sig betydliga uppförfingar för föreläsningars anordnande. Ensamt arbetareinstitutet har anordnat omkring 50 föreläsningar årligen, hållna dels af föreläsare från orten och dels af från andra orter tillkallade föreläsare. Till dess verksamhet hafva bidrag lämnats af Östersunds stad med 600 och af enskilda med omkring 900 kronor årligen.

Sommaren 1904 anordnades i Östersund på initiativ af Östersunds distriktsloge af goodtemplarorden populärvetenskapliga föreläsningkurser, s. k. sommarkurser, bevistade af talrika åhörareskaror. Kostnaderna bestredos med anslag af Östersunds stad, distriktslogen och Jämtlands läns ungdomsförbund samt deltagarnes kursavgifter.

Årligen har Jämtlands läns ungdomsförbund anordnat ett stort s. k. *ungdomsmöte* för hela länet, därvid föredrag hållits såväl af fosterländskt innehåll som öfver praktiska ämnen. I många af länets kommuner hafva bildats afdelningar af förbundet, s. k. ungdomsföreningar. I föregående femårsberättelse har lämnats en redogörelse för förbundets ändamål och verksamhet.

Af vandringsbibliotek funnos år 1905 inom länet 16. De gamla sockenbiblioteken, af hvilka enligt uppgift ett tjugutal finnes i länet, hafva råkat i förfall och på senare tider ej anlitats i nämnvärd mån, då de innehålla mest föråldrad litteratur. Sedan Riksdagen år 1905 beviljat medel till understöd åt *folkbibliotek*, torde intresset för dessa inrättningar till bildnings-spridande åter komma att vakna.

Såsom i sin mån belysande för länsbefolkningens läslust meddelas här, liksom i föregående femårsberättelse, några siffror rörande den *periodiska litteraturens* spridning inom länet. Genom postanstalterna utdelades vid 1905 års slut dagliga tidningar till 3,989 prenumeranter, tidningar utkommande 3 eller 4 gånger i veckan till 12,074, vecko- och halfvekotidningar till 16,472 samt tidskrifter och tidningar utkommande med mer än en veckas mellanrum till 1,144 prenumeranter. Vid utgången af år 1900 utdelades dagliga tidningar till 3,339 prenumeranter och andra tidningar och tidskrifter till 25,951.

I Östersund utgäfvos under femårsperioden 5 tidningar:

Ostersunds-Posten, Jämtlands-Posten, Jämtlands Tidning, Jämtlandskuriren och Jämtland. Den sistnämnda är egentligen en veckouppplaga af Ostersunds-Posten, som utkommer fyra gånger i veckan. De öfriga utkomma tre gånger i veckan.

Boklädor funnos år 1905 till ett antal af 2 jämte en s. k. missionsbokhandel i Östersund, genom hvilka samma år försåldes böcker för omkring 75,000 kronor. Mindre bokförsäljningar funnos jämväl i Strömsund, Mörsill och Härpen.

En boksamling af bestående värde äger länet uti Zetterströmska biblioteket, af medicine professorn vid Uppsala universitet Carl Zetterström genom testamente den 31 maj 1816 skänkt till Frösö trivialskola såsom början till ett bibliotek för Jämtland och inrymdt i ett särskildt för ändamålet uppfördt stenhus i närheten af den plats, där trivialskolan då fanns, på Frösön, 8 kilometer från Östersund. Detta bibliotek, som enligt år 1882 avslutad realkatalog innehöll 37,410 skrifter, större och mindre, jämte en stor mängd porträtt, har sedermera ökat genom åtskilliga gåfvor och inköp samt byten. Framför allt hafva grefve Rudolf Adlersparre och arkitekten J. A. Winqvist lämnat särdeles värdefulla gåfvor af böcker, handlingar, porträtt och taflor. På framställning af länets landsting har Kungl. Maj:t med Riksdagens samtycke genom nådigt bref den 21 juli 1905 under vissa villkor medgifvit, att Zetterströmska biblioteket finge flyttas till Östersund att där under namn af *Jämtlands bibliotek* inrymmas och för framtiden förvaras i en lämpligt belägen stenbyggnad af den storlek, att i densamma jämväl kunde förvaras andra boksamlingar, som redan blifvit eller kunde under den närmaste framtiden förväntas blifva skänkta eller eljest lämnade till ett bibliotek för Jämtland. Landstinget har åtagit sig att uppföra det nya bibliotekshuset med förefintliga donationsmedel och de medel, som förväntas komma att inflyta genom försäljning af gamla bibliotekshuset med tomt, hvilket enligt nyssnämnda nådiga bref skall, sedan det nya bibliotekshuset i Östersund blifvit uppfördt och godkänt, af Kammarkollegium med äganderätt öfverlätas på landstinget. Vidare har dels landstinget förbundit sig att ansvara för en aflöning af minst 500 kronor årligen åt bibliotekarien och dels stadsfullmäktige i Östersund beslutit bidra till biblioteksbyggnaden med 3,500 kronor samt upplåta plats för densamma. Uppförandet af den nya byggnaden har emellertid ännu ej tagit sin början.

Så snart Zetterströmska biblioteket blifvit flyttadt till Östersund, skall enligt gåfvobref, som på grund af framlidne folkskoleinspektören i Stockholm C. J. Meijerbergs den 14 juni 1899 upprättade testamente den 3 mars 1904 utfärdats af professorn vid Stockholms högskola Ivar Bendixson, största delen af Meijerbergs efterlämnade stora och dyrbara boksamling, hvilken redan öfverlämnats till Konungens Befallningshafvande, införlifvas med Jämtlands bibliotek.

Såsom medel att sprida kunskap om länets natur och dess befolkning torde de befintliga *samlingarna af fornsaker och etnografiska föremål* m. m. förtjäna att här omnämnas. Af sådana, afsedda för allmänheten och innehållande föremål utan inskränkning till viss specialitet,

finnas två, en i Östersund och en i Härjedalen. Den förstnämnda tillhör Jämtlands läns fornminnesförening, stiftad på initiativ af framlidne landshöfdingen friherre John Ericson år 1887 med ändamål att uppsöka och vårda inom länet befintliga fasta minnesmärken, såsom grafhögar, runstenar, hållristningar, skansar m. m. dylikt, skydda och tillvarata samt samla och ordna länets fornsaker, samla och uppteckna allt, som kan vara upplysande för länets historia, folkspråk och seder samt hos allmänheten väcka och underhålla deltagande för föreningens syften. Föreningen utger äfven en tidskrift, hvaraf under femårsperioden utkommit, fjärde häftet af andra bandet och fyra häften af tredje bandet och hvaruti meddelas beskrifningar och teckningar af länets fasta fornlämningar, däribland (i första häftet af tredje bandet) samtliga skansar i Jämtland och Härjedalen, och i länet gjorda fornfynd, aftryck af gamla handlingar rörande länet o. s. v. Samlingarna innehålla omkring 700 nummer, däraf omkring 60 föremål från den arktiska stenåldern och en del bronsföremål funna inom länet. Af brist på medel kan föreningen för närvarande ej hålla sina samlingar tillgängliga för allmänheten, hvilken intresse för föreningens sträfvande därför hittills varit ringa.

Lyckligare i detta hänseende är fornminnesföreningen i Härjedalen, hvilken på initiativ af kaptenen vid Jämtlands fältjägerregemente O. E. Jansson och handlanden E. Fundin i Funäsdalen bildats den 1 januari 1894 under namn af Tännäs och Storsjö socknars fornminnesförening, hvilket påföljande år förändrats till Västra Härjedalens fornminnesförening. Denna förening har nämligen sina samlingar förvarade i en ryggåsstuga och ett s. k. härbärke af ålderdomligt byggnadssätt, uppförda på en vacker sluttning af Funäsdalsberget å mark, som för föreningens räkning undantagits vid laga skifte i Tännäs sockens skifteslag. Samlingarna utgöras af äldre föremål af kulturhistoriskt värde, såsom allmogehusgeråd och redskap, dräkter, arkivhandlingar, början till ett bibliotek och en samling gamla mynt, sedlar och medaljer, hvarjämte äfven inrymts en samling uppstoppade fåglar tillhörande ortens fauna.

År 1901 har, likaledes på initiativ af kaptenen Jansson, Jämtlands fältjägerregementes officerskår bildat ett museum på Frösö läger med uppgift att förvara minnen från det gamla Jämtlands dragonregemente samt däraf sedermera bildade Jämtlands fältjägerregemente och Jämtlands hästjägarkår och därigenom utgöra ett bidrag till dessas historia äfvensom att söka väcka intresse såväl hos regementets personal som hos länsbefolkningen i öfrigt för våra historiska minnen. Samlingarna förvaras i ett hus, som kvarstår från den år 1815 raserade Cronsta skans å Frösön, och bestå af uniformspersedlar af gamla modeller, vapen, kanonkulor, gamla kompaniarkiv m. m.

På *föreningsväsendets* område har stor liflighet rådt under femårsperioden. Utom de föreningar med sociala uppgifter, som omförmäldes i förra femårsberättelsen, hafva nya tillkommit eller tillvunnit sig den betydelse, att de böra här omnämnas. Sålunda hafva i Östersund inrättats loger af Frimurareorden och Odd Fellow orden samt en afdelning af Svenska kvinnors kristna nykterhetssällskap Hvita bandet, hvilket sällskap har till ändamål att mot-

arbets bruket af alla slags berusande drycker såsom njutningsmedel samt af morfin, nikotin och dylikt samt att verka för sedlighetens och den allmänna moralens höjande. Vidare finnas afdelningar af Allmänna svenska prästföreningen och Sveriges allmänna folkskolläraryörening samt en mängd välgörenhetsföreningar, bland hvilka må nämnas kvinnoföreningarna Tomtarne och Gnistan, föreningen De fattigas vänner, föreningarna för fattiga barns bespisning och för fattiga barns beklädnad, Stiftelsen för pauvres honteux och Fångvårdsföreningen, alla i Östersund. Sammanslutningar med politiska eller kommunala syftemål äro Frisinnade valmansföreningen i Östersund, Jämtlands läns lokalafdelning af Allmänna valmansförbundet, Föreningen för kvinnans politiska rösträtt, Östersunds gårdsägarförening, hvilken sistnämnda har till uppgift bland annat att verka för för samhället gagneliga reformer samt väcka och underhålla en god kommunalanda, samt slutligen ett par s. k. arbetarkommuner, som äro underafdelningar af socialdemokratiska partiet.

Det *allmänna hälsotillståndet* inom länet under perioden betecknas som på det hela taget godt. År 1901 hemsöktes länet dock af en ganska vidsträckt difteriepidemi med 111 insjuknade i Östersund och 688 i samtliga provinsialläkaredistrikten och med 6 dödsfall i staden och 66 på landsbygden. Samtidigt uppträdde schärlakansfeber, hvilken, ehuru tämligen utbredd (inalles 196 kända fall), företedde en i allmänhet mild karaktär. Difteriepidemien fortsatte äfven under åren 1902 och 1903, då den var i aftagande. Under sistnämnda två år uppträdde äfven en utbredd mässlings-epidemi äfvensom kikhosta. Under periodens två sista år voro de epidemiska sjukdomarne i aftagande utom år 1904 i Ragunda och Stuguns distrikt, där allmänna hälsotillståndet var mindre tillfredsställande. År 1905 uppträdde i länet akut barnförlamning med 9 af läkarne iakttagna fall, hvarjämte under detta års första månader jämförelsevis talrika fall af lung- och lungsäcksinflammationer samt katarrala åkommor i luftvägarne och andedräftsorganen förekommo.

Det år 1899 påbörjade nya *länslasarettet* i Östersund togs i bruk i början af april 1902 och blef under år 1904 slutligen fullbordadt. Denna sjukvårdsanstalt, inrättad efter nutida fordringar, består af en stor lasarettbyggnad, inrymmande plats för 100 patienter, operationssalar och öfriga för anstaltens ändamål erforderliga lokaler, särskilda byggnader för veneriskt sjuke och sinnessjuka, hvardera med plats för 12 patienter, byggnad för underläkare och portvakt samt obduktionsbyggnad och nödiga ekonomibyggnader. Hela anläggningen med inventarier har dragit en kostnad af omkring 488,000 kronor.

År 1902 har uppförts i Östersund ett nytt tidsenligt epidemisjukhus för staden med plats för 24 patienter. För Brunflo och Frösö kommuner finnes jämväl en provisorisk epidemisjukstuga i Brunflo socken i närheten af staden. Eljest hafva under femårsperioden ej andra särskilda anordningar för *smittosamma sjukdomars bekämpande* träffats, än att landstinget anslagit ett belopp af 1,800 kronor årligen att af lasarettsdirektionen användas till bidrag åt de landskommuner, som anställa skolade sjuksköterskor, med belopp

motsvarande hälften af sjuksköterskans årliga kontanta aflöning af kommunen, dock högst 300 kronor till hvarje kommun eller sjuksköterskedistrikt, bestående af flere kommuner. Detta anslag har dock endast i ringa mån kommit till användning, och hela antalet af kommuner i länet anställda sjuksköterskor var vid 1905 års utgång 5, däraf 2 i Östersunds stad.

Inom länet har bildats en förening mot tuberkulos, hvilken tagit till sin uppgift att med alla till buds stående medel verka för bekämpande af tuberkulosen såsom folksjukdom i vårt land med särskild hänsyn till förhållandena i Jämtlands län. Föreningen, som utgör en underafdelning af Nationalföreningen mot tuberkulos, har antagit stadgar, som dock ännu ej underställts Nationalföreningen. Den gamla länskommittén har för uppförande af en vårdanstalt för tuberkelsjuka insamlat medel till en fond, hvartill Jämtlands läns sparbank bidragit med 25,000 kr., och hvilken vid periodens slut ännu ej kommit till användning för sitt ändamål. Desinfektion efter dödsfall af tuberkulos sker i allmänhet på vederbörande kommuners bekostnad och verkställes merendels af särskildt anställda desinfektörer.

Bland *kurorter* i länet må nämnas brunns- och kallvattenkuranstalterna Ytterån, Ragunda och Månsta, hvilka under de olika årens kurtider haft särskildt förordnade läkare, som handhaft sjukvården, flere sanatorier i Mörsill för behandling af tuberkulösa patienter samt högfjällssanatorierna i Storlien, Fjällnäs och Bydalen.

Antalet *apoteksinrättningar* utgjorde vid 1905 års slut 13, däraf 10 själfständiga apotek och 3 medikamentsförråd. Antalet praktiserande barnmorskor uppgick vid samma tid till 66.

Genom nådigt bref den 3 november 1905 har förordnats, att hvad i *hälsovårdsstadgan* för riket den 25 september 1874 stadgas om stad skall i tillämpliga delar gälla i Hjärpens municipalsamhälle i Undersåkers socken, hvarjämte genom nådigt bref den 25 augusti 1905 föreskrifvits, att enahanda bestämmelser skola gälla för lägenheterna Hårdänge, Furutorp och Katrinelund i Brunflo socken, hvilka införlifvats med Odenslunds municipalsamhälle.

Af smittosamma sjukdomar bland *husdjuren* hafva förekommit hufvudsakligast kvarka och pernicios anæmi hos hästar, farsotartad kastning hos nötkreatur och rödsjuka hos svin, hvarjämte två enstaka fall af mjältbrand hafva yppats. Ehuru väl betydande förluster tillskyndats djurägare särdeles genom den farsotartade kastningen, hafva dessa epidemier dock icke antagit någon större utbredning eller mera elakartad karaktär. Tuberkulos hos nötboskap har visat sig rätt allmän inom Svegs veterinärdistrikt. Vid verkställda tuberkulinundersökningar å 1,566 djur i 166 olika ladugårdar hafva procentalen af djur, som reagerat, växlat mellan högst 22.05 % (i Lillhårdals socken) och lägst 3.5 % (i Ytter-Hogdals socken). I länets öfriga veterinärdistrikt har tuberkulos hos nötkreatur icke alls eller endast i få fall kunnat konstateras. Orsaken till den jämförelsevis starka förekomsten af tuberkulos och andra smittosamma husdjursjukdomar i Svegs veterinärdistrikt tillskrifves dåliga stall och dålig skötsel af husdjuren, framför allt brist på ljus, luft, rörelse och renlighet.

I fråga om befolkningens *lefnadssätt* är intet att tillägga till hvad i föregående femårsberättelse anförts.

Redan år 1901 inträffade i Frostvikens socken partiell *missväxt*, så att åtgärder på våren 1902 måste vidtagas för att med medel ur länets undsättningsfond bispringa en del mindre väl lottade, som i följd häraf råkat i trångmål. Ännu svårare blefvo förhållandena i denna socken, då skörden där totalt slog fel år 1902. Genom i tid vidtagna åtgärder af kommittén för förvaltning af undsättningsfonden blefvo emellertid, innan sjöfarten på Ströms vattudal omöjliggjordes af isen, tämligen stora partier undsättningsvaror af olika slag på hösten samma år förda till orten, där eljest på grund af det aflägsna läget — 24 mil från närmaste järnvägsstation — och saknaden af förbindelse med länets vägnät nöden under vintern 1902—03 skulle blifvit mycket svår.

På hösten 1902 visade det sig, att förhållandena knappt vore bättre i Härjedalen samt södra, västra och norra Jämtland, i det äfven i nämnda trakter, liksom i större delen af mellersta och öfre Norrland i öfrigt, årsväxten ej ens återgifvit utsädet. Hvad som gjorde ställningen särskildt betänklig, var, att äfven höskörden på myrar och naturliga ängar lämnade ytterst ringa resultat och på många ställen genom öfversvämning och stark nederbörd rent af bortfördes af vattnet. I följd häraf måste en stor del boskap säljas eller nedslaktas. Då således en allmän nöd syntes stå för dörren, tillsatte Konungens Befallningshafvande den 30 oktober en nödhjälpskommitté för länet med uppgift att söka skaffa sig tillförlitlig kännedom om förhållandena i de af missväxt hemsökta trakter, där nöd kunde befaras uppstå, föranstalta om åtgärder till nödens förekommande eller hindrande samt mottaga och fördela de medel, som för sistnämnda ändamål kunde blifva tillgängliga. Från den af Kungl. Maj:t förordnade Centrala nödhjälpskommittén i Stockholm erhöles tillsammans 155,910 kronor, på listor insamlades 38,127 kr. 8 öre och från skilda orter i södra och mellersta Sverige kommo till de nödlidandes understöd stora sändningar af hö, halm, spannmål, potatis och äfven en del kläder. Genom dessa rika gåfvor, som af länets nödhjälpskommitté med biträde af i socknarne tillsatta nödhjälpsnämnder fördelades bland de nödlidande, afhjälptes nöden, hvarjämte genom en af hushållningsällskapet tillsatt kommitté utsädesspannmål anskaffades och utdelades såsom lån. Då nödhjälpskommittén avslutade sin verksamhet, återstod ett outdeladt belopp af 13,253 kr. 20 öre, som jämte aflämnade skuldsedlar för i form af lån meddelad undsättning öfverfördes till länets undsättningsfond.

Att 1902 års missväxt och den svaga skörd, som äfven året 1903 gaf, verkat nedtryckande på det *ekonomiska tillståndet* i länet och för många, särskildt bland dem, som för sitt uppehälle varit väsentligen beroende af jordbrukets ställning, medfört långvarigt betryck, säger sig själf. Detta framgår ock med full klarhet af den starka utvandringen från länet till främmande land under åren 1902—1905. I viss mån belysande för samma förhållande äro också följande siffror, utvisande antalet konkurser, exekutiva fastighetsauktioner, protesterade växlar och vid rådstufvurätten i Östersund handlagda växelmål:

Konkurser, i hvilka offentlig stämning utfärdats:

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
67	106	118	85	62	438

Exekutiva fastighetsauktioner:

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
27	37	69	104	69	306

Protesterade växlar:

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
3,674	4,412	4,450	3,313	3,213	19,062

Vid rådstufvurätten i Östersund handlagda *växelmål:*

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
938	1,132	1,225	775	771	4,841

Motsvarande antal voro för åren 1896—1900: Konkurser 281, exekutiva fastighetsauktioner 163, protesterade växlar 10,785, handlagda växelmål 2,476.

Mindre spår af de ekonomiska svårigheter, som åtföljt de dåliga skördarna, företer statistiken öfver *lagsökningsmålen*, hvilket emellertid har sin förklaring däruti, att sedan allmänheten alltmera vant sig att i penningangelägenheter vända sig till bankerna, och penninglån enskilde emellan därför jämförelsevis sällan förekomma, växeln blifvit den mest använda formen för lån på kort tid utan säkerhet af in-teckning eller värdepapper. De anhängiggjorda lagsökningsmålen, hvilkas antal åren 1896—1900 uppgick till 4,770, äfvensom summan af de i lagsökningsväg utdömda belopp hafva utgjort

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
Lagsökningsmål . 835	901	929	794	763	4,227
Belopp, i kr. 302,498 27 446,235 60	326,202 59	247,799 03	289,329 61	1,612,065 10	

I stort sedt kan det ekonomiska tillståndet i länet, hvilket i förra femårsberättelsen betecknades såsom godt, icke sägas hafva åtminstone undergått någon försämring under åren 1901—1905, om än något märkligt framåtskridande icke är att anteckna. Penningtillgången torde hafva någorlunda motsvarat länets behof af rörelsemedel, de banker, som hafva sina hufvudkontor inom länet, hafva ökat sina fonder med sammanlagt 912,558 kronor, och allmänhetens på deposition-, kapital- och sparkasseräkningar i bankerna insatta medel hafva vuxit med 4,724,001 kronor, oberäknadt i postsparbanken insatta medel.

Om sålunda länet tagit mindre skada af de svaga åren, än anledning varit att befara, så är orsaken härtill att söka i det förhållande, att befolkningen till en så betydande del hämtar sina inkomster från trävarurörelsen, hvilken utmärks af liflig efterfrågan och ständigt stigande pris på råvaran.

De kooperativa idéerna synas vara i stark utbredning inom länet, särskildt bland landtmännen. Under femårsperioden hafva hos Konungens Befallningshafvande registrerats 89 *föreningar för ekonomisk verksamhet*. Hela antalet registrerade sådana föreningar var vid 1905 års utgång 115, däraf ej mindre än 35 landtmannaföreningar med uppgift att för delägarnes gemensamma räkning göra uppköp af gödningsämnen, frövaror och dylika förnödenheter samt i förekommande fall afsätta alster af medlemmarnes verksamhet eller att bedriva förädlingsverksamhet, företrädesvis mejerirörelse; 18 föreningar hade industriell verksamhet för delägarnes

räkning till uppgift, hufvudsakligen sågverksrörelse i mindre omfattning; 50 afsågo uppförande och underhåll af lokaler för föreningar med andra än ekonomiska syftemål; blott 4 voro egentliga konsumtionsföreningar; och de öfriga 8 hade uppgifter af skilda slag, såsom att uppföra och tillhandahålla badhus, ångbåtsbryggor och dylikt.

Bland industriarbetarbefolkningen i länet äro de socialdemokratiska idéerna starkt utbredda. Dock har *arbetarnes sammanslutning till föreningar* för fackliga, sociala eller politiska ändamål ej gått synnerligen mycket framåt sedan år 1900, då, enligt hvad i Konungens Befallningshafvandes femårsberättelse omförmdes, inom länet funnos 8 till socialdemokratiska landsorganisationen hörande fackföreningar med tillsammans omkring 260 medlemmar och 2 icke socialdemokratiska fackföreningar med omkring 230 medlemmar.

Att vinna exakta upplysningar om förhållandet härutinnan vid 1905 års utgång har icke varit möjligt. Af föreliggande uppgifter att döma kan dock antagas, att då funnits 7 fackföreningar (grofarbetare, plåtslageri-, träindustri-, järn- och metall-, gjuteri- och bageriarbetare) med tillsammans 113 medlemmar i Östersund samt 3 fackföreningar uteslutande sågverks- och brädgårdsarbetare) med omkring 350 medlemmar på landsbygden, alla anslutna till socialdemokratiska landsorganisationen. Utanför denna organisation stodo fackföreningar af järnvägsbetjänte (2 föreningar), postvaktbetjänte, skradderiarbetare och boktryckeriarbetare med tillsammans omkring 350 medlemmar.

I Östersund, Hissmofors, Trångsviken och Hjärpen funnos s. k. socialdemokratiska ungdomsklubbar och i Östersund en s. k. arbetarkommun, med 60 medlemmar.

Under år 1901 inträffade i Östersund två *strejker*, den ena vid Östersunds-Postens boktryckeri, omfattande 18 arbetare, och den andra vid O. W. Claréus ångbageri, omfattande 11 arbetare. Ingendera af dessa strejker ledde till omedelbar uppgörelse mellan arbetsgifvare och arbetare, utan arbetet fortsattes med icke organiserade arbetare, medan de båda arbetsställena af vederbörande fackföreningar voro »blockerade», hvilket förhållande fortfor vid ångbageriet till den 10 juli 1904 och vid boktryckeriet ännu vid femårsperiodens utgång. Under den s. k. storstrejken år 1902 nedlade enligt uppgift äfven i Östersund omkring 150 arbetare i olika yrken arbetet under tre dagar. I öfrigt hafva inga arbetsinställelser ägt rum i länet under åren 1901—1905.

Med anledning af kungl. kungörelsen den 17 juni 1904 angående allmänna villkor och bestämmelser för den af Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutade egnahemslånerörelsen beslöt länets hushållningssällskap vid extra sammanträde den 14 januari 1905 att förmedla *egnahemslån* och tillsatte för denna verksamhets bedrivande en egnahemsnämnd af tre ledamöter, för hvilken reglemente vid samma tillfälle fastställdes. Sällskapet sökte och erhöll för år 1905 ett statslån å 100,000 kronor för meddelande af lån till egna hem med jordbruk och beviljade under året sjutton lån å tillsammans 39,700 kronor. Enligt reglementet fördelas lånen af säll-

skapets förvaltningsutskott, sedan egnahemsnämnden upprättat förslag.

De registrerade *sjukkassorna* hafva hållit sig vid samma antal som under åren 1896—1900, eller allenast 5.

Det frivilliga *skytteväsendet*, som genom kungl. brefvet den 26 juni 1903 erhållit en fast organisation och klart angifna mål, är alltjämt föremål för länsbefolkningens lifliga intresse. Såväl skytteföreningarnes antal som antalet medlemmar i föreningarne hafva vunnit ej obetydlig tillväxt, på sätt följande siffror utvisa:

	År 1900.	År 1905.
Skytteföreningar	79	140
Antal aktiva medlemmar	3,350	5,289
Antal passiva medlemmar	245	326

Under år 1905 hafva länets skytteföreningar åtnjutit statsanslag till sammanlagdt belopp af 16,125 kronor. I förbundets täflingar hafva deltagit:

År 1901	460	skyttnar	med	10,280	lossade	skarpa	skott
» 1902	579	»	»	9,000	»	»	»
» 1903	551	»	»	11,000	»	»	»
» 1904	511	»	»	11,600	»	»	»
» 1905	594	»	»	14,700	»	»	»

På föreningsbanorna lossades 227,738 skott år 1901, 339,690 år 1902, 261,671 år 1903, 294,861 år 1904 och 320,381 år 1905 samt å fältskjutningar sistnämnda år 2,776 skott.

Intresset för *idrotten* har under femårsperioden varit starkt uppåtgående och har utbredd sig till alla samhällsklasser äfvensom till den kvinnliga ungdomen. År 1905 funnos 12 mera betydande idrottsföreningar. Af dessa afsåg en uteslutande hästsport, nämligen Norrlands fältridtklubb, hvilken styrelse har sitt säte i Östersund. Den hade omkring 80 medlemmar och anordnar årligen två större täflingar, en på vintern och en på sommaren, i hvilka ryttare från vidt skilda håll i riket deltaga. Sex föreningar, nämligen Östersunds skidlöparklubb, Mörsills skidlöparklubb, Öfre Härjedalens skidlöparförening, Hjärpens sulfittfabriks skidlöparklubb, Linsells skidlöparförening och Jämtlands skidlöparförbund, det sistnämnda en sammanslutning af alla skidlöparföreningar i länet, ägna sig uteslutande åt skidsporten, hvilken naturligtvis i detta län med dess långa snörika vintrar och dess för skidåkning särskildt lämpliga terräng intager första rummet. De öfriga föreningarna — Norrlands artilleriregementes idrottsförening, Östra Jämtlands förenade idrottsklubbar, Nedre Härjedalens idrottsförening, Goodtemplarlogen Härjedalsblommans sportklubb i Lillhärdal och Svegs idrottsklubb — hade till ändamål utöfvande af idrott utan inskränkning till visst slag däraf. Samtliga föreningarna hafva verkat genom anordnande af dels gemensamma öfningar och täflingar inom föreningen och dels, en eller flera gånger årligen, större täflingar, till hvilka äfven medlemmar af andra idrottsföreningar ägt tillträde.

3. Näringar.

A) **Jordbruk.** Såsom förut anmärkts, hafva åren 1902 och 1903 utmärkts det förra af missväxt och det senare af dålig *skörd*. De öfriga åren af femårsperioden har skörden däremot lämnat fullt goda resultat. För de åtgärder, som vidtogos för att undanröja eller mildra de menliga följderna af 1902 års missväxt, är förut redogjort.

Arbetet med *utdikning* af frostförande myrmarker har fortgått i ungefär samma omfattning som under åren 1896—1900, såsom följande tabell utvisar:

År.	Vattenbefriad	Beräknad	Statsbidrag.
	areal. Hektar.	kostnad. Kronor.	Kronor.
1901	249.06	19,405	6,980
1902	571.96	46,480	21,600
1903	1,518.76	114,345	51,100
1904	2,354.35	172,815	84,000
1905	1,040.00	104,040	49,700
Summa	5,734.13	457,085	213,380

Den genom frostminskningsföretagen under åren 1896—1900 vattenbefriade arealen uppgick till 5,409.87 hektar och beräknade kostnaden för dessa företag till sammanlagdt 316,555 kronor. Vidden af de marker, som genom statsunderstödda afdikningsföretag befriats från vatten under tiden från och med 1841 till och med 1905, uppgår till sammanlagdt 50,562.63 hektar.

Under femårsperioden hafva afslutats 29 *laga skiften*, omfattande tillhoppa 204,163 hektar och tillsammans 757 delägare, af hvilka 166 utflyttats. Hemmansklyfningar och ägo-*styckningar* hafva verkställts på en areal af 373,782 hektar, som delats på 1,986 lotter. Enligt Landtmäteristyrelsens underdåniga berättelse för år 1905 återstodo vid nämnda års utgång allenast 60 mantal å landsbygden, som ej alls varit föremål för enskifte, laga skifte eller ock storskifte, som troligen ej rubbas. Huru stor arealen af den sålunda oskiftade marken är, därom föreligga ej uppgifter.

Af länets *ägovidd*, 4,731,694 hektar (oberäknadt vatten), utgjorde den odlade jorden år 1905 54,211 hektar, däraf 54,043 hektar åker och 168 hektar träd- och kålgårdar, och hade alltså från år 1900, då den odlade jordens areal beräknades till 52,085.7 hektar, ökats med 2,125.3 hektar eller 4.08 %. Den naturliga ängen hade minskats från 40,876 hektar år 1900 till 40,169 hektar år 1905. Talen för den odlade arealens tillväxt under åren 1891—1895 och 1896—1900 voro respektive 11.5 % (5,176.5 hektar) och 3.89 % (1,950.5 hektar).

Nyodlingsföretagens sålunda jämförelsevis inskränkta omfång har ingalunda sin grund i brist på duglig odlingsmark. Tillgången på sådan af ypperlig beskaffenhet är tvärtom praktiskt taget obegränsad. Men ehuru allmänhetens intresse för jordbruket, tack vare ett intensivt upplysningsarbete och de åtgärder, som från statens och hushållningssällskapets sida alltjämt vidtagas till jordbrukets främjande,

visar sig stadt i stark tillväxt, lägga en del för orten utmärkande förhållanden ännu mäktiga hinder i vägen för en lifligare företagsamhet på detta område.

Sålunda saknas i följd af bristen på moderna kommunikationer möjlighet för jordbrukarne att till lönande pris förskaffa sig konstgjorda gödningsämnen och afsätta sina produkter. Den lätthet, hvarmed penningar kunnat förtjänas genom spekulationsaffärer i skog eller arbete med skogsafverkning, har dragit såväl landtmännens som de lösa arbetarnes håg från det mödosammare och till synes mindre gifvande jordbruksarbetet. Genom den ifriga sträfvan att förvärfva jordegendom, som under de senaste decennierna trävaruindustrien ådagalagt, har slutligen priset på sådan egendom uppdrifvits till en höjd, vida öfverstigande det värde, som motsvaras af den afkastning, äfven det bäst skötta jordbruk kan lämna, i följd hvaraf, såsom i tidigare femårsberättelser framhållits, jorden i betänklig omfattning öfvergått ur den jordbrukande befolkningens till trävaruindustriens ägo.

Enligt den undersökning, som verkställdes på Norrlands-kommitténs föranstaltande, ägde sågverksaktiebolag, enskilda sågverksägare och bruksägare vid utgången af år 1900 ej mindre än 242,394 mantal af länets hela skattetal, då beräknadt till 1,106,669 mantal, och 21.9 % eller 1,602,027 hektar af hela arealen. Sedermera har under åren 1901—1905 endast af inhemska aktiebolag förvärfvats jordegendom för tillhoppa 1,623,291 kronor, däraf hemmansdelar till sammanlagdt skattetal af 26,780 mantal. I hvilken omfattning under samma tid handelsbolag, föreningar för ekonomisk verksamhet samt enskilde sågverksägare och skogsspekulanter förvärfvat jordegendom inom länet, därom föreligger ingen utredning, men det finnes all anledning antaga, att detta förvärf varit betydligt.

Utförligare redogörelse för *aktiebolagens fasta egendom* meddelas i tab. 5. Denna egendomsfördelning på länets särskilda socknar m. m. framgår af *tabell B* (sid. 15). Den utomordentliga stegringen af ifrågavarande egendoms taxeringsvärde, som visar sig vid jämförelsen mellan berörda tabeller och motsvarande uppgifter i förra femårsberättelsen (tab. 5 och 6), eller hvad jordbruksfastigheterna beträffar från 8,622,900 kr. år 1900 till 19,556,100 kr. år 1905, beror till hufvudsakligaste delen på den stora förhöjning af alla fastigheters taxeringsvärden på landsbygden, som genomfördes vid 1903 års taxeringsförrättningar.

Villkoren för jordbruksnäringens förkofran i länet torde emellertid komma att inom en ej aflägsen framtid i hög grad förbättras, då det synes vara hopp om, att en järnväg genom länet i dess längdriktning skall genom statens försorg komma till stånd såsom en länk i den tillämnade inlandsbanan till Boden, och att Norrlandskommitténs den 27 oktober 1904 afgifna vidt omfattande förslag till åtgärder för främjande af jordbrukets utveckling i Norrland och Dalarne skola i väsentliga delar blifva lag.

Bland de inom länet odlade växtslagen intager kornet fortfarande första rummet såsom ortens hufvudsäde, men råg-odlingen vinner mer och mer mark, och odlingen af rofvor har under femårsperiodens senare del vunnit anmärkningsvärd utbredning, hvilket sistnämnda förhållande står i samband med inträdande förbättrad ladugårdsskötsel. Af den odlade jorden användes största delen, eller 39,482 hektar, till foderväxtodling och endast 13,779 hektar till säd och rotfrukter.

För att bereda mindre jordbrukare tillfälle att utomläns studera välskötta mindre jordbruk anordnades under ledning af länsagronomen år 1903 för första gången en *studieresa* till södra Sverige och Danmark, och hafva sådana resor sedermera årligen företagits och af vederbörande omfattats med synnerligt intresse.

År 1902 infördes af hushållningssällskapet med bidrag af statsmedel *premiering af mindre jordbruk*, i hvilket afseende länet indelats i tre distrikt, inom hvilka premieringen i tur och ordning äger rum hvart tredje år.

Från dessa premieringar meddelas följande siffror:

	Anmälda jordbruk.	Prisbelönda jordbruk.		Utlämnade premielån. Kronor.
		Antal.	Med kr.	
År 1902	73	38	1,095	315
” 1903	53	34	1,890	215
” 1904	64	44	1,835	400
” 1905	135	72	2,825	730

För att åstadkomma samverkan mellan de inom länet bildade, här ofvan i kapitlet om invånare omnämnda landt-

Tab. B.

Aktiebolag tillhöriga egendomar inom Jämtlands län åren 1895, 1900 och 1905.

Söckuens namn.	Söckuens mantal.	Aktiebolagens egendom.			Ökning perioden 1901—1905.	Söckuens namn.	Söckuens mantal.	Aktiebolagens egendom.			Ökning perioden 1901—1905.
		År 1895.	År 1900.	År 1905.				År 1895.	År 1900.	År 1905.	
M a n t a l.					M a n t a l.						
Ragunda	20 856	3 470	3 810	5 555	1 745	Sunne	34 589	—	0 352	—	— 0 352
Fors	17 097	6 048	7 329	8 945	1 616	Frösön	32 801	—	—	—	—
Hällesjö	16 451	6 226	9 602	10 798	1 196	Oriken	44 517	2 375	1 165	1 480	0 315
Håsjö	7 792	0 880	1 578	2 113	0 535	Nyssjö	25 027	0 138	0 857	1 719	0 862
Stugun	9 917	3 229	4 457	5 218	0 761	Hallen	27 461	0 730	0 125	0 125	—
Bergvattnet	4 875	0 973	2 650	2 813	0 163	Norderön	8 729	—	—	0 216	0 216
Refsund	20 340	1 685	4 631	4 634	0 003	Marby	8 979	—	—	—	—
Sundsjo	16 669	2 114	3 123	4 290	1 167	Undersåker	13 569	—	0 125	0 250	0 125
Bräcke	8 646	2 784	3 780	4 180	0 400	Mörsill	6 347	0 129	0 296	0 118	— 0 178
Bodsjö	8 347	4 107	4 206	4 330	0 124	Åre	32 035	2 104	6 982	6 023	— 0 959
Nyhem	3 978	0 773	0 876	1 393	0 517	Kall	22 862	10 737	10 488	3 983	— 6 505
Brunflo	41 395	1 500	1 638	2 243	0 605	Offerdal	50 743	3 280	3 702	4 165	0 463
Marieby	9 167	—	0 188	—	— 0 188	Alsen	36 109	1 656	2 160	2 730	0 570
Lockne	34 738	0 305	1 555	3 021	1 466	Mattmar	15 836	—	—	0 307	0 307
Hackås	23 502	2 626	4 694	4 905	0 211	Sveg	23 594	8 552	12 512	13 941	1 429
Näs	23 361	1 663	1 663	2 329	0 666	Linsell	8 708	3 255	4 415	4 936	0 521
Lit	48 201	5 479	7 459	8 256	0 797	Älfros	13 722	4 282	6 302	7 946	1 644
Kyrkås	7 389	—	0 040	0 048	0 008	Lillbärdal	20 278	13 646	13 728	14 671	0 943
Häggenäs	25 042	2 547	3 794	4 795	1 001	Ytter-Hogdal	23 000	9 502	11 132	12 456	1 324
Föllinge	18 188	2 019	2 611	2 769	0 158	Öfver-Hogdal	7 005	1 489	1 491	1 915	0 424
Laxsjö	5 660	0 996	1 621	2 601	0 980	Hede	14 639	5 541	6 466	6 462	— 0 004
Hötagen	6 594	1 320	2 261	1 205	— 1 056	Storsjö	4 636	2 446	2 944	3 013	0 069
Hammerdal	32 778	3 720	4 916	6 717	1 801	Vemdalen	12 903	0 252	2 978	3 784	0 806
Gåxsjö	5 882	0 264	0 929	0 786	— 0 143	Tännäs	15 572	0 616	1 195	1 072	— 0 123
Ström	27 884	7 695	8 236	10 006	1 770	Berg	30 443	2 779	3 413	4 088	0 675
Alanäs	6 944	2 555	3 469	3 669	0 200	Åsarne	5 515	0 648	0 696	0 665	— 0 031
Frostviken	11 493	2 896	3 335	6 004	2 669	Rätan	12 698	2 699	3 051	3 313	0 262
Rödön	32 346	0 604	0 715	0 366	— 0 349	Klöfsjö	9 333	2 580	2 918	3 121	0 203
Näskott	12 428	0 125	0 125	0 125	—	Östersunds stad	0 950	—	—	—	—
Aspås	15 764	0 986	1 269	1 865	0 596						
Ås	23 680	0 500	0 500	0 500	—						
						Summa	1,110 004	149 525	1) 196 553	2) 218 978	22 425

1) Här ingå jämväl egendomar tillhörande utländska aktiebolag.

2) År 1905 funnos inom länet inga egendomar tillhörande utländska aktiebolag.

mannaföreningarna och sålunda med än större effektivitet verka för deras mål att bland annat vid anskaffande af jordbruksförmåder bereda föreningsmedlemmarna de största möjliga förmåner har en sammanslutning ägt rum under benämning *Landtmännens centralförening*, hvilken jämväl registrerats såsom ekonomisk förening utan personlig ansvarighet och till hvilken vid femårsperiodens slut anslutit sig 23 af landtmannaföreningarna.

Arbetet för utbredande af kännedom om *myrmarkernas* värde och lämpligaste sättet för deras odling har fortgått med växande ifver. Svenska mosskulturföreningen, som åtnjuter bidrag från länets landsting och hushållningssällskap, har fortfarande under den gångna femårsperioden underhållit försöksfält samt förevisningsfält på skilda orter i länet, hvarjämte föreningens kulturingenjör efter rekvisition verkställt talrika undersökningar å myrmarker och meddelat råd och anvisningar om deras odling och lämpligaste användning. Af stipendiater, som deltagit i de af hushållningssällskapet anordnade studieresorna, hafva också för lösning på praktisk väg af en del kulturfrågor bildats försöksföreningar, genom hvilkas verksamhet äfven vunnits upplysande resultat. På våren 1904 anlades vid länets folkhögskola en liten försöksanstalt för jordbruket, hvilken år 1905 utvidgades och då omfattade 1.08 hektar jämte ladugård med 2 kor för utfodringsförsök. Försöksfälten hafva demonstrerats för allmänheten, och försöksverksamhetens resultat hafva offentliggjorts i en serie småskrifter.

Vid länets *landtmannaskola* i Ope hafva under femårsperioden 99 elever och vid folkhögskolans landtmannaafdelning 8 elever åtnjutit undervisning. Med få undantag hafva dessa tillhört länet och efter avslutade studier återgått till egna eller föräldrarnes jordbruk.

Tillfälle att erhålla undervisning i *trädgårdsskötsel* har förut icke funnits i länet. För att afhjälpa denna brist hafva vid länets folkhögskola under åren 1902—1905 anordnats åtta trädgårdskurser under tillsammans 109 dagar. Dessa kurser, som omfattats med lifligt intresse och bevisats af tillsammans 120 deltagare, hafva kraftigt bidragit att väcka hägen för den ej blott ur ekonomisk synpunkt utan äfven för skönhetssinnets och hemkärlekens höjande så betydelsefulla, men ännu blott i ringa grad uppmärksammade trädgårdsodlingen i länet. Förbrukningen af trädgårdsalster ökas år från år, och behovet fylles numera till hufvudsaklig del af ortens egen produktion, om man undantager sådana bär och frukter, som på grund af klimatet icke kunna odlas i länet. Hushållningssällskapet och Östersunds stad underhållt hvar sin plantskola invid Östersund. Dessa plantskolor jämte handelsträdgårdsmästarnes plantskolor äro dock ej i stånd att fylla ortens behof af plantor, utan införas sådana årligen i afsevärd mängd från andra orter. Den af hushållningssällskapet aflönade länsträdgårdsmästaren går allmänheten till handa med biträde vid anläggning och förbättring af trädgårdar. Genom hans försorg hafva under femårsperioden utplanterats 21,438 träd- och buskplantor.

År 1901 deltog länet med framgång i 19:e allmänna svenska *landtbruksmötet* i Gäfle och den i samband därmed anordnade husslöjds- och industriutställningen. Statens första och andra hederspris tillföll därvid två ladugårdsbesätt-

ningar af fjällboskap från Jämtland, förutom flockpris och pris för enskilda djur, hvarjämte länets kollektivutställning af hemslöjdsalster tillerkändes hedersdiplom för guldmedalj. Landtbruksmöte för länet ägde rum i Östersund år 1905 och omfattade utställningar af husdjur, jordbruks- och ladugårdsprodukter, trädgårdsalster, åkerbruksredskap och maskiner samt husslöjds- och industrialster. Utställningarna voro rikhaltiga och ansågos bära vittne och betydande framsteg i alla riktningar.

Tabellerna C och D (sid. 17) redogöra för *markegångs- och handelspris* på råg, korn och ärter samt *arbetslöner*.

B) Boskapskötsel. Arbetet med *boskapsafvelns* förbättrande har, med ledning af den under perioden fortgående premieringen, visat goda resultat. De hos fjällboskapen inneboende anlagen till goda egenskaper hafva, där man planmässigt arbetat på deras utveckling, mer och mer framträd, hvarför nu inom länet finnas flera stammar af ganska högt bruks- och afvelsvärde, hvilkas afkommor äro eftersökta och betalas med höga pris. Största svårigheten, man haft att bekämpa vid förädlingsarbetet, och som ännu delvis återstår olöst, är den rådande bristen på goda, kraftiga afvelstjurar. För att söka afhjälpa denna olägenhet har särskild ersättning utgått för hållande inom de skilda kretsarne af s. k. stamtjurar. I ändamål att bereda tillgång på sådana, utgående från besättningar med framstående egenskaper såsom bruksdjur, har, sedan Riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning anvisat medel såsom bidrag till bildande och upprätthållande af *afvelscentra för nötboskap*, efter föregående täfling som under urvalsnämndens kontroll fortgått från 1 november 1903 till 1 november 1905, emellan fem inom länet därtill anmälda besättningar, den af Landtbruksstyrelsen tillsatta prisnämnden föreslagit fyra besättningar till afvelscentra och en till erhållande af uppmuntringspris. På Landtbruksstyrelsens framställning har Kungl. Maj:ts sedermera i enlighet med prisnämndens förslag förklarats följande ladugårdsbesättningar inom länet såsom afvelscentra för fjällboskap till utgången af år 1910 samt tillerkänt en hvar ägare af dem följande årliga pris, nämligen: A. Mattssons i Öfverbyn, Marieby, 1,000 kr.; Nils Nilssons i Tullus, Näskott, 800 kr.; Per Ol. Olssons i Trollsåsen, Näskott, 800

Tab. C. *Markegångs- och handelspris i Jämtlands län åren 1901—1905.*

År.	Markegångspris litt. A. för 1 hektoliter, i kr.					Handelspris i medeltal för 1 hektoliter, i kr.				
	Råg.		Korn.		Ärter.	Råg.		Korn.		Ärter.
	Jämtland.	Härjedalen.	Jämtland.	Härjedalen.	Jämtland.	Jämtland.	Härjedalen.	Jämtland.	Härjedalen.	Jämtland.
1901	8.50	9.60	7.05	9.30	8.35	9.77	10.73	8.91	9.01	11.91
1902	7.63	10.00	5.34	9.75	—	9.47	10.80	8.84	9.71	12.05
1903	8.46	10.00	6.81	9.00	6.00	10.08	10.91	9.48	9.55	12.17
1904	9.43	10.00	7.70	9.00	9.83	9.87	10.82	9.01	9.26	12.30
1905	9.06	10.00	7.75	8.00	9.50	9.99	11.00	9.04	8.87	12.33

kr.; samt Nils Ol. Olssons i Rösta, As, 800 kr.; hvarjämte Johan Larsson i Tullus, Näskott, bekommit uppmuntringspris för en gång med 600 kr.

1902 års svaga skörd hade till följd en betydlig reduktion af *kreatursstocken*, särskildt inom de trakter, som hårdast drabbades af missväxten, och de senare årens gynnsammare skördeförhållanden hafva icke förmått fylla de därigenom uppkomna luckorna.

Följande sammanställning utvisar antalet hästar och öfriga husdjur i länet åren 1900 och 1905:

	Hästar.	Tjurar.	Kor o. unguöt.	Får.	Getter.	Svin.
År 1905 . . .	15,414	1,429	57,849	50,290	25,056	8,999
» 1900 . . .	15,267	1,108	60,466	59,618	29,213	8,480
Ökning . . .	147	321	—	—	—	519
Minskning . .	—	—	2,617	9,328	4,157	—

Mer och mer inseende betydelsen af boskapsskötseln såsom stöd för jordbruksnäringen, hafva ladugårdsägarna under

perioden vinnlagt sig om att genom ändamålsenligare utfodring, skötsel och vård af djuren uppdrifva deras afkastning. En följd däraf, eller kanske rättare en driffjäder därtill, har varit tendensen till större verksamhet inom *mejerihandteringen* område. Tillförseln af mjölk till mejerierna och dessas tillverkningar hafva under perioden, med undantag af svagåret 1902, varit i jämnt stigande. Äfven, under denna period har förnämligast tillverkats ost, hvilken med lätthet vunnit afsättning till fördelaktigt pris. Tre mindre mejerier hafva under perioden utgått, men andra med större verkningsskrets trädt i stället. År 1905 var mejeriernas i länet antal 25, och flera nya mejeriföreningar hade bildats, som först år 1906 skulle trada i verksamhet. Fortfarande äro mejerierna till större delen förlagda inom länets centrala eller på kommunikationer bättre tillgodosedda delar, men kretsen vidgas mer och mer utåt.

Närmare redogörelse för mejerirörelsen meddelas i nedanstående *tabell E*.

Tab. D.

Arbetslöner i Jämtlands län åren 1901—1905.

År.	Vanlig årslön i husbondes kost för		Värdet af stat och lön för		Sommardagsverkspris för		Vinterdagsverkspris för	
	dräng.	piga.	dräng.	piga.	man.	kvinn.	man.	kvinn.
1901. Länet	327—241	129—98	673—532	388—304	3·09—2·40	1·74—1·28	2·52—1·71	1·30—0·87
Riket i medeltal	227	115	489	271	2·19	1·25	1·52	0·89
1902. Länet	324—244	133—101	671—541	392—314	3·10—2·42	1·77—1·24	2·48—1·69	1·28—0·90
Riket i medeltal	227	118	496	281	2·16	1·27	1·49	0·91
1903. Länet	340—241	133—103	676—531	393—319	3·24—2·49	1·72—1·28	2·52—1·79	1·28—0·94
Riket i medeltal	230	122	507	289	2·16	1·28	1·51	0·92
1904. Länet	334—245	139—107	684—551	398—322	3·16—2·53	1·78—1·34	2·54—1·81	1·38—0·93
Riket i medeltal	238	129	517	293	2·24	1·34	1·56	0·95
1905. Länet	341—301	145—109	695—560	402—328	3·16—2·52	1·79—1·38	2·64—1·85	1·47—0·99
Riket i medeltal	241	130	527	296	2·29	1·35	1·61	0·96

Tab. E.

Mejerihandteringen i Jämtlands län åren 1901—1905.

År.	Antal mejerier. ¹⁾	Vid mejerierna invägd oskummad mjölk. Kg.	Mjölakens medelpris vid mejerierna. Öre pr kg.	Vid mejerierna tillverkade produkter, i kg.						Medelpris vid mejerierna pr kg., i kronor.					
				Smör.	Helfet ost.	Halfvet ost.	Kvartfet ost.	Skumost.	Mesost.	Smör.	Helfet ost.	Halfvet ost.	Kvartfet ost.	Skumost.	Mesost.
1901	24	2,703,330	9·5	30,901	76,347	5,640	6,275	13,017	47,694	—	—	—	—	—	—
1902	25	2,611,398	10·3	29,689	70,507	1,421	4,385	6,824	46,584	—	—	—	—	—	—
1903	22	3,237,398	9·3	39,269	94,321	4,784	4,542	20,756	52,574	1·93	1·05	0·75	0·60	²⁾ 0·52	0·46
1904	22	3,758,262	9·8	44,954	113,687	7,115	9,770	29,066	68,823	1·87	1·07	0·85	0·60	0·51	0·46
1905	25	4,478,742	9·6	50,136	165,216	12,964	5,410	32,000	112,310	1·93	1·08	0·85	0·60	0·53	0·45
Summa 1901—1905	—	16,789,130	—	194,949	520,078	31,924	30,382	101,663	327,985	—	—	—	—	—	—
» 1896—1900	—	13,428,097	—	245,343	295,312	30,142	—	193,820	165,437	—	—	—	—	—	—
Ökning +, minskn. —	—	+ 3,361,033	—	— 50,394	+ 224,766	+ 1,782	+ 30,382	— 92,157	+ 162,548	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Af hela antalet mejerier voro i verksamhet hela året 15 åren 1901 och 1902, 14 åren 1903 och 1905 samt 16 året 1904.

²⁾ För ost af separerad mjölk 0·24 å 0·25 kr. pr kg.

Medelpriset å smör inom länet åren 1901—1905 har utgjort, i kronor för 1 kilogram:

	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Västra fögderiet.
År 1901	1.70	1.75	1.75	1.72
» 1902	1.71	1.75	1.75	1.75
» 1903	1.71	1.81	1.74	1.76
» 1904	1.71	1.79	1.80	1.78
» 1905	1.72	1.81	1.83	1.81

För undervisning uti mjölkhushållning i hemmen är af hushållningssällskapet anställd en kringresande länsmejeriska, som tillika meddelar undervisning i mjölkning enligt Hege-lundska mjölkningemetoden, hvarjämte särskilda kurser varit för sådant ändamål anordnade.

Mejeriundervisningen har enligt Landtbruksstyrelsens beslut inskränkts till 3 mejeristationer i stället för förutvarande 5. Mejerierna i Lit och Brunflo hafva i anledning därpå upphört att vara mejeristationer; hvaremot Krokoms mejeri, förut andra årets, ingått såsom första årets jämte Samsta, och Näländens mejeri kvarstår ensamt såsom andra årets mejeristation. Vid de två första årets mejeristationer antagas årligen 2 elever, hvilka efter afslutad kurs följande år sammanföras till slutlig utbildning vid Näländens mejeristation. Denna förändring inträdde den 24 oktober 1901. Den teoretiska undervisningen vid Näländens mejeristation handhafves af länsagronomen, som tillika är länets mejerikon-sulent och hvilkens aflöning bestrides af landsting och hushållningssällskap.

Till hästaafvelns förbättrande och för att rädda den för sina i många fall utmärkta egenskaper högt värderade inhemska norrländska hästen från den undergång, som hotade genom under senare åren företagna korsningar med andra där till olämpliga raser, har länets hushållningssällskap i för-ening med Gäfleborgs, Kopparbergs och Västernorrlands läns hushållningssällskap vid indragna f. d. skvadronschefs-bostäl-let 1 $\frac{1}{3}$ mantal Vången n:r 1 i Alsens socken af detta län anordnat en uppfödninganstalt för afvelshingstar af oblan-dad nordsvensk ras. Ifrågavarande boställe, hvarå arren-det utgick den 14 mars 1903, och som därefter skulle för-säljas, öfvertogs af de förenade hushållningssällskapen på ett års arrende, hvarefter Kungl. Maj:t med Riksdagens samtycke öfverlätit detsamma på berörda hushållningssäll-skap att af dem från den 14 mars 1904 utan afgift disponeras, så länge egendomen användes för det med densamma afsedda ändamål, samt med rätt för sällskapen att af egendomens skog efter utsyning kostnadsfritt bekomma nödigt bränsle samt byggnads- och stängselvirke. Betesrätt är för tio år arrenderad å Tunadals aktiebolag tillhöriga fjällhemmanet Storbacka med tillhörande fjällbetesmark å Storrån vid Öfre Oldsjön i Offerdals socken mot bestridande endast af hem-manets årliga utskylder.

Hvart och ett af de fyra hushållningssällskapen upp-köper årligen 5 lofvande ettåriga hingstföf af ren nordsvensk ras, som föras till anstalten, där de under noggrann skötsel kvarstå i tre år, hvarefter de, som anses därtill lämpliga, utlämnas såsom beskällare. De öfriga kastreras. Vid 1905 års utgång funnos vid anstalten 15 länets hushållningssäll-

skap tillhörande hingstar och hingstföf, af hvilka de af äldre årsklassen, 5 till antalet, äro afsedda att utlämnas år 1906.

Tabell F utvisar de under femårsperioden i allmänhet gällande pris på hästar och nötboskap.

C) Skogshushållning. Såsom ofvan är i fråga om lä-nets indelning och naturliga beskaffenhet anmärkt, utgjorde de allmänna skogarnes areal, renbeteslanden inräknade, år 1905 tillsammans 1,217,562.89 hektar. Därpå hafva under femårsperioden inköpts dels till kronoparker 5,214.87 hektar för 210,500 kr. och dels till renbeteslandens utvidgning 13,075.93 hektar för 183,350 kr., från hvilken sistnämnda ägoviidd dock afsöndrats och försålts en mindre lägenhet för 4,800 kr. Därjämte hafva af indragna militieboställen till kronoparker afsatts tillsammans 2,220.86 hektar. Trots nämnda tillökningar till kronoparkerna i länet uppgick des-sas areal, som år 1900 beräknades till 142,039.38 hektar, år 1905 endast till 144,394.77 hektar, hvilket förhållande beror dels på den förut omnämnda öfverflyttningen af vissa krono-parker från Härjedalens till Västra Hälsinglands revir och dels på under perioden verkställd noggrannare uppmätning af nyindelade kronoparker. De olika slagen af allmänna skogar samt deras beskaffenhet och fördelning på de särskilda reviren framgå af tabell G (sid. 19).

Afverkningsbeloppen och inkomsterna från kronoparkerna hafva utgjort:

År.	Ytvidd af skogs-mark. Hektar.	Afverkningsbelopp.				Inkomster af såldt virke.		
		Såldt virke. Kbm.	Ut-läm-nadt virke. Kbm.	Summa. Kbm.	Per har skogs-mark. Kbm.	Summa. Kronor.	Per kbm. Kr.	Per har skogs-mark. Kr.
1901 . . .	93,049	95,040	2,238	97,278	1.05	242,363	2.55	2.60
1902 . . .	93,049	109,637	2,591	112,228	1.21	545,413	5.00	5.86
1903 . . .	93,049	106,184	3,022	109,206	1.17	488,821	4.60	5.26
1904 . . .	93,049	102,761	1,558	104,319	1.12	385,058	3.75	4.14
1905 . . .	102,416	102,277	1,937	104,214	1.02	422,557	4.13	4.13
1901—1905	—	515,899	11,346	527,245	1.11	2,084,212	3.95	4.39

Tab. F. Allmänt gällande handelspris å kreatur i Jämtlands län åren 1901—1905, medeltal i kronor.

År.	Hästar.				Oxar.				Kor.				Ungnöt.			
	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Västra fögderiet.	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Västra fögderiet.	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Västra fögderiet.	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Västra fögderiet.
1901	470	518	537	514	92	87	113	115	90	88	104	84	53	45	51	55
1902	480	507	571	515	93	87	119	120	93	82	107	88	53	43	55	54
1903	480	489	563	528	93	87	127	122	94	87	113	96	53	45	54	59
1904	500	493	592	540	98	90	135	126	100	92	104	103	55	47	53	62
1905	510	553	601	544	100	93	131	140	105	99	115	112	55	50	54	63

Inkomsterna af försåldt virke från alla allmänna skogar i länet hafva utgjort:

	Kronans skogar.	Ecklesia- stika skogar.	Renbetes- landens skogar.
År 1901 kr.	250,764.02	62,405.66	81,369.81
» 1902 »	557,176.15	152,913.52	76,133.84
» 1903 »	498,681.56	78,605.41	141,009.44
» 1904 »	396,845.84	117,746.49	36,190.92
» 1905 »	436,471.14	70,443.34	63,420.46
Summa kr.	2,139,938.71	482,114.42	398,124.47

eller tillhopa 3,020,177 kr. 60 öre och i medeltal för år 604,035 kr. 52 öre.

Tab. G. De allmänna skogarnes areal vid 1905 års slut.

	Inägor.	Skogs- mark.	Impedi- ment.	Summa.
	Har.	Har.	Har.	Har.
<i>Kronoparker:</i>				
Östra Jämtlands revir med Bisp- gårdens skolrevir	220.00	19,231.44	3,419.17	22,873.61
Norra Jämtlands revir	269.30	16,130.71	5,747.06	22,147.07
Västra Jämtlands »	150.63	26,184.98	25,493.97	51,829.58
Härjedalens »	143.92	38,414.64	8,985.95	47,544.51
Summa	783.85	99,964.77	43,646.15	144,394.77
<i>Domänskogar:</i>				
Östra Jämtlands revir	12.98	2,052.84	408.96	2,474.78
Norra Jämtlands »	—	1,041.54	177.76	1,219.30
Västra Jämtlands »	—	427.03	11.48	438.51
Summa	12.98	3,521.41	598.20	4,132.59
<i>Ecklesiastika boställens skogar:</i>				
Östra Jämtlands revir ¹⁾	78.54	6,531.68	1,628.54	8,238.76
Norra Jämtlands »	—	15,180.94	5,597.53	20,778.47
Västra Jämtlands »	—	5,998.72	2,135.21	8,133.93
Härjedalens »	—	9,351.50	2,916.02	12,267.52
Ecklesiastika skogar, ej inde- lade	—	—	—	4,519.12
Summa	—	—	—	53,937.80
<i>Hemmansskogar med inskränkt dispositionsrätt:</i>				
Östra Jämtlands revir	—	2,662.35	486.02	3,148.37
Norra Jämtlands »	—	698.19	63.05	761.24
Västra Jämtlands »	—	724.33	362.17	1,086.50
Summa	—	4,084.87	911.24	4,996.11
<i>Renbetesfjäll: ²⁾</i>				
Norra Jämtlands revir	—	—	353,372.00	353,372.00
Västra Jämtlands »	—	—	451,262.95	451,262.95
Härjedalens »	—	—	205,466.67	205,466.67
Summa	—	—	1,010,101.62	1,010,101.62
Summa allmänna skogar	—	—	—	1,217,562.89

¹⁾ Här ingår Fors kyrkoherdeboställe, som är förlagdt till Bispgårdens skolrevir. — ²⁾ Vid afvittringen afsatta oafsedt följande inköpta: Norra Jämtlands revir 36,265 har, Västra Jämtlands revir 78,065.95 har, Härjedalens revir 99,627.67 har, eller tillsammans 213,958.62 har, mot 796,143 har vid afvittringen afsatta.

Jämför man ofvanstående siffror med motsvarande för åren 1896—1900, faller det i ögonen, att de allmänna skogarnes afkastning, som då utgjorde 4,468,575 kr. 75 öre, med 1,448,398 kr. 15 öre eller 47.95 % öfversteg afkastningen under nu förevarande period. Till närmare belysning af skillnaden i afkastning mellan perioden 1896—1900 och perioden 1901—1905 meddelas följande siffror beträffande kronans skogar, de enda, för hvilka detaljerade uppgifter föreligga:

År.	Afverkningsbelopp.		Inkomster för försåldt virke.		
	Summa kbm.	Kbm. pr hektar.	Summa kr.	Kronor pr kbm.	Kronor pr har.
1896—1900	586,531.1	1.21	3,235,250.50	5.60	6.60
1901—1905	527,244.4	1.11	2,084,212.14	3.95	4.89
Minskning	59,286.7	0.10	1,151,038.36	1.65	2.21

Orsakerna till de relativt låga afkastningssiffrorna för åren 1901—1905 uppgifvas vara, dels att under åren 1896—1900 en stor mängd grof skog blifvit kullslagen af våldsamma stormar och därför ovanligt stora afverkningar ägt rum å de allmänna skogarne under sistnämnda tid, dels att i följd af berörda förhållanden afverkningsbeloppen i stället inskränkts under de följande åren, dels att trävarukonjunkturen i allmänhet varit sämre under de första åren af perioden 1901—1905 än under föregående femårsperiod, dels slutligen att i försäljningen från de allmänna skogarne på de senare åren ingått i betydlig omfattning virke af mindre värdefullt slag, såsom kolved och undertryckta träd, som med hänsyn till skogens ändamålsenliga vård behöft aflägsnas.

I likhet med hvad i förra femårsberättelsen ägde rum meddelas här i tabell H (sid. 20) ett sammandrag öfver inkomster och utgifter för kronans skogar i länet utom renbeteslandens åren 1901—1905. Enligt detta sammandrag har statens behållna inkomst af ifrågavarande skogar uppgått till 1,929,056 kr. 26 öre och utgifterna till 210,882 kr. 45 öre. För åren 1896—1900 var utgiftssumman 209,557 kr. 73 öre och behållningen 3,068,155 kr. 60 öre, men då var bland utgifterna medräknad revirpersonalens aflöning, som däremot ej är upptagen i sammandraget för åren 1901—1905. Vill man anställa jämförelse mellan de behållna inkomsterna för de två femårsperioderna, bör alltså till utgifterna för 1901—1905 läggas nämnda aflöning, tillhopa 195,136 kr. 91 öre, och behållningen således minskas med detta belopp till 1,733,919 kr. 35 öre.

Genom lagarne angående vård af enskildes skogar och angående skyddsskogar har ändtligen stadgats en viss inskränkning i de enskildes rätt att efter godtycke förfara med skogen. Sålunda får i skyddsskogar annan afverkning än till husbehof äga rum endast efter utsynning af skogsstatens tjänstemän, och i öfriga enskilde tillhöriga skogar får ej afverkning så bedrifvas eller efter afverkningen med marken så förfaras, att skogens återväxt uppenbarligen afventyras. Uppsikten öfver, att sistnämnda stadgande iakttages, tillkommer skogsvårdsstyrelsen.

Arealen af de skogar, som falla inom det af Konungens Befallningshafvande, såsom förut är omförmäldt, tillsvi vidare fastställda *skyddsskogsområdet*, och hvilka således liksom de allmänna skogarne stå under skogsstatens uppsikt, beräknas till omkring 650,000 hektar. Enligt Norrlandskommitténs utredning *ägde* år 1900 *bolag*, enskilde sågverksägare och bruksägare 1,602,027 hektar eller 42.6 % af all under enskild äganderätt hörande mark i länet och innehade dessutom afverkningsrätt för längre eller kortare tid å andra tillhörig

mark till en areal af 427,154 hektar, hvilken sistnämnda siffra kommittén likväl på anförda skäl ansett vara alltför låg. Trävaruindustrien förfogade alltså direkt öfver lågt räknadt sammanlagdt 2,029,181 hektar eller, efter afdrag af enligt kommitténs uppgifter 106,356 hektar impediment och 36,601 hektar inrösningsjord, 1,886,224 hektar skogbärande mark, och det torde kunna antagas, att denna areal genom förvärf under åren 1901—1905 ökats i minst samma proportion, hvare, enligt tabell B, aktiebolagen samtidigt ökat

Tab. H.

Summandrag öfver inkomster och utgifter för

Revir och år.	I n k o m s t e r, ¹⁾ i k r o n o r.								
	Skogsförsäljningsmedel.			Betesmedel.	Arrendemedel.	Diverse.	Utsyningsafgifter.	Jägmästares ersättningar för förrättningar å ekklesiastiska skogar.	Summa inkomster.
	För å auktion såldt virke.	För under hand försåldt virke.							
		Inbetalta till länets ränteri.	Uppburna af revirförvaltaren.						
Östra Jämtlands revir 2) år 1901	65,059.85	18,071.46	1,288.60	276.00	2,030.00	105.00	—	145.10	86,976.01
› 1902	257,443.12	19,533.80	1,388.93	266.00	1,990.00	1,645.00	443.76	130.80	282,841.41
› 1903	227,321.21	13,462.33	1,926.35	296.00	2,500.00	42.44	—	50.60	245,598.93
› 1904	140,448.85	15,614.82	1,835.75	258.50	2,600.00	35.00	321.60	255.20	161,369.72
› 1905	207,944.80	16,435.50	1,018.32	255.00	2,520.00	61.95	—	77.30	228,312.87
Summa	898,217.83	83,117.91	7,457.95	1,351.50	11,640.00	1,889.39	765.36	659.00	1,005,098.94
Norra Jämtlands revir år 1901	36,382.59	757.71	273.54	483.00	1,684.00	81.77	—	258.75	39,921.36
› 1902	162,851.22	—	326.10	483.00	1,859.00	133.05	214.70	230.00	166,097.07
› 1903	86,245.43	5,739.79	1,136.01	493.00	1,859.00	277.54	—	223.80	95,974.57
› 1904	87,772.00	3,539.64	1,181.93	465.00	1,859.00	598.73	—	267.64	95,683.94
› 1905	68,258.92	7,053.03	1,860.26	617.25	1,889.00	375.05	95.47	289.00	80,437.98
Summa	441,510.16	17,090.17	4,777.84	2,541.25	9,150.00	1,466.14	310.17	1,269.19	478,114.92
Västra Jämtlands revir år 1901	64,894.60	—	906.47	852.00	1,060.00	338.00	195.18	26.10	68,272.35
› 1902	59,838.25	—	1,352.57	782.00	1,080.00	356.40	—	94.20	63,503.42
› 1903	64,126.63	—	2,254.53	799.50	960.00	235.00	—	128.00	68,503.66
› 1904	47,128.05	—	2,928.38	802.50	1,080.00	267.76	84.85	100.90	52,392.44
› 1905	33,806.09	—	2,811.64	722.50	1,130.00	257.45	—	178.80	38,906.48
Summa	269,793.62	—	10,253.59	3,958.50	5,310.00	1,454.61	280.03	528.00	291,578.35
Härjedalens revir år 1901	44,918.44	6,796.56	2,858.05	263.25	578.00	26.00	—	154.00	55,594.30
› 1902	40,986.30	589.05	1,104.15	313.25	1,490.00	67.50	—	184.00	44,734.25
› 1903	63,840.78	21,248.12	1,342.35	344.25	1,490.00	4.50	—	334.40	88,604.40
› 1904	80,101.46	4,036.37	300.50	534.25	2,243.00	48.25	—	135.91	87,399.74
› 1905	79,738.30	2,868.62	934.30	558.25	1,897.00	2,618.54	—	198.80	88,813.81
Summa	309,585.28	35,538.72	6,539.35	2,013.25	7,698.00	2,764.79	—	1,007.11	365,146.50
Samtliga revir år 1901	211,255.48	25,625.73	5,326.66	1,874.25	5,352.00	550.77	195.18	583.95	250,764.02
› 1902	521,118.89	20,122.85	4,171.75	1,844.25	6,419.00	2,201.95	658.46	639.00	557,176.15
› 1903	441,534.05	40,450.24	6,659.24	1,932.75	6,809.00	559.48	—	736.80	498,681.56
› 1904	355,450.36	23,190.83	6,246.56	2,060.25	7,782.00	949.74	406.45	759.65	396,845.84
› 1905	389,748.11	26,357.15	6,624.52	2,153.00	7,436.00	3,312.99	95.47	743.90	436,471.14
Summa	1,919,106.89	135,746.80	29,028.73	9,864.50	33,798.00	7,574.93	1,355.56	3,463.30	2,139,938.71

¹⁾ Inkomsterna äro angifna för det år, försäljningarna m. m. hafva skett, och således icke för det år, medlen influtit, hvarför uppgifterna icke kunna öfverensstämma 2,448.39 kr. år 1904 och 2,121.17 kr. år 1905.

sina besittningar af i mantal satt jord, eller med 11 %, till 2,094,000 hektar. Om denna ytvidd jämte arealen af de allmänna skogarnes och renbeteslandens skogbärande marker, tillsammans omkring 296,000 hektar, drages från den totala arealen af skogbärande mark i länet, som ofvan nämnt 2,873,513 à 2,957,658 hektar, så återstå till full disposition af andra enskilda än bolag och andra idkare af trävarurörelse i bästa fall 567,658 hektar skogbärande mark.

Hvarken å trävaruindustriens eller den jordbrukande

befolkningens skogar har i allmänhet någon egentlig *skogs-skötsel* ägt rum. På de senare åren hafva dock vissa större bolag på de skogar, där de ägt både träden och marken, börjat ådagalägga större försiktighet, så att den mera växtliga skogen sparats och företrädesvis undertryckta och skadade träd afverkats. Därjämte hafva några bolag i vissa socknar, såsom Refsund, Ragunda och Fors samt på flere ställen i Härjedalen, nedlagt ej obetydliga kostnader för skogsmarkens förbättring genom afdikning och för skogskulturer.

kronans skogar inom Jämtlands län åren 1901—1905.

U t g i f t e r, i k r o n o r.													Behållning. Kronor.
Indelning och uppskattning.	Afverkning och virkestämpling.	Skogsodling och hyggesrensning.	Vägar.	Rågångsrensning.	Dikning.	Byggnadsarbeten.	Inventarier.	Skatter och onera.	Extra skogsbevakning.	Arfvoden till kronojägarna.	Diverse utgifter.	Summa utgifter.	
56·50	1,130·25	—	931·45	289·50	1,090·00	575·82	—	1,367·34	500·00	147·00	2,804·64	8,892·50	78,083·51
469·00	1,305·50	—	292·50	269·25	1,155·25	510·58	4·00	1,576·56	416·66	165·00	777·66	6,941·96	275,899·45
—	830·00	367·45	362·50	33·00	6,711·88	1,337·53	—	1,388·37	630·00	183·00	532·91	12,376·64	233,222·29
—	784·00	32·00	1,046·75	37·50	7,546·23	4,105·32	45·00	3,259·96	650·00	170·50	2,785·15	20,462·41	140,907·31
364·00	1,054·40	70·00	1,080·87	12·00	1,873·76	—	124·23	3,479·15	660·00	175·50	2,670·17	11,564·08	216,748·79
889·50	5,104·15	469·45	3,714·07	641·25	18,377·12	6,529·25	173·23	11,071·38	2,856·66	841·00	9,570·53	60,237·59	944,861·35
219·39	256·25	311·83	102·00	61·55	1,111·87	900·00	11·00	4,016·09	525·00	153·50	168·00	7,836·48	32,084·88
—	356·25	218·83	150·00	215·85	—	—	—	5,289·75	325·00	157·00	284·25	6,996·93	159,100·14
—	329·50	482·18	150·00	286·92	1,225·00	—	14·00	4,492·06	702·50	256·50	251·20	8,189·86	87,784·71
294·00	341·25	1,081·18	300·00	473·61	7,833·46	25·00	59·00	6,411·67	820·00	267·00	348·15	18,254·32	77,429·62
—	432·50	533·58	154·00	136·20	636·63	—	35·00	7,693·30	908·00	217·00	371·90	11,118·11	69,319·87
513·39	1,715·75	2,627·60	856·00	1,174·13	10,806·96	925·00	119·00	27,902·87	3,280·50	1,051·00	1,423·50	52,395·70	425,719·22
45·50	1,056·50	1,518·94	314·00	261·00	1,091·40	—	17·50	1,301·17	115·50	142·50	251·25	6,115·26	62,157·09
46·75	429·75	1,703·75	10·00	152·25	4,199·00	2,875·05	30·00	1,302·61	302·75	164·25	254·80	11,470·96	52,032·46
136·00	409·10	3,066·07	14·00	163·00	2,074·40	596·00	18·00	1,202·83	210·00	170·25	269·90	8,334·55	60,169·11
—	604·10	4,036·75	181·25	222·66	3,910·58	180·00	43·82	1,678·64	178·75	225·00	217·20	11,478·75	40,913·69
121·50	290·00	1,938·19	82·50	638·00	2,281·70	180·00	49·00	1,853·50	162·50	165·00	543·45	8,305·34	30,601·14
349·75	2,789·45	12,263·70	601·75	1,441·91	13,557·08	3,831·05	158·32	7,338·75	969·50	867·00	1,536·60	45,704·86	245,873·49
120·00	366·75	1,185·65	75·00	93·00	2,104·72	490·57	12·00	2,030·42	1,570·50	106·50	450·69	8,605·80	46,988·50
132·00	275·25	2,352·10	263·25	67·55	1,475·37	368·12	59·00	3,099·34	1,736·00	99·00	123·76	10,050·74	34,683·51
599·50	485·00	2,389·75	228·25	66·00	792·00	340·20	82·63	2,247·21	1,765·25	106·50	139·91	9,242·20	79,362·20
—	342·00	1,809·25	757·20	348·15	1,367·25	1,887·85	57·25	2,665·97	1,575·25	121·50	179·00	11,110·67	76,289·07
333·00	271·00	1,397·23	657·79	165·82	4,685·06	111·67	45·25	3,957·99	1,074·00	132·00	704·08	13,534·89	75,278·92
1,184·50	1,740·00	9,133·98	1,981·49	740·52	10,424·40	3,198·41	256·13	14,000·93	7,721·00	565·50	1,597·44	52,544·30	312,602·20
441·39	2,809·75	3,016·42	1,422·45	705·05	5,397·99	1,966·39	40·50	8,715·02	2,711·00	549·50	3,674·58	31,450·04	219,313·98
647·75	2,366·75	4,274·68	715·75	704·90	6,829·62	3,753·75	93·00	11,268·26	2,780·41	585·25	1,440·47	35,460·59	521,715·56
735·50	2,053·60	6,305·45	754·75	553·92	10,803·28	2,273·73	114·63	9,330·47	3,307·75	716·25	1,193·92	38,143·25	460,538·31
294·00	2,071·35	6,959·18	2,285·20	1,081·92	20,657·52	6,198·17	205·07	14,016·24	3,224·00	784·00	3,529·50	61,306·15	335,539·69
818·50	2,047·90	3,939·00	1,975·16	952·02	9,477·15	291·67	253·48	16,983·94	2,804·50	689·50	4,289·60	44,522·42	391,948·72
2,937·14	11,349·35	24,494·73	7,153·31	3,997·81	53,165·36	14,483·71	706·68	60,313·93	14,827·66	3,324·50	14,128·07	210,882·45	1,920,056·26

med dem, som finnas angifna i Domänstyrelsens berättelser. — ²⁾ Med Bispgårdens skolrevir. — ³⁾ Därpå till skogsskolan 2,270·30 kr. år 1901, 250 kr. år 1902 och år 1903,

Och sedan lagen om vård af enskildes skogar träd i kraft, hafva äfven enskilde hemmansägare mångenstädes blifvit mera försiktiga vid utförandet af sina afverkningar. *Skogsvårdsstyrelsen* har ock för att bibringa den skogägande allmänheten kännedom om den nya skogslagstiftningen och dess syftemål samt i öfrigt väcka till lif intresse för en bättre hushållning med skogarne låtit länsjägmästaren och styrelsens sekreterare hålla föredrag på skilda orter inom länet, hvilka föredrag varit rätt talrikt besökta. För utbredande af kunskap om lämpliga afverknings- och skogsodlingsmetoder hafva därför afsedda småskrifter kostnadsfritt utdelats, och åt dem, som så önskat, lämnats råd beträffande skogsskötsel och anvisningar, huru tillämnade afverkningar borde bedrivas för att anses som lagligen tillåtna. För åstadkommande af återväxt å sådana marker, som före år 1905 blifvit afverkade på ett för skogens föryngring äfventyrligt sätt, har skogsvårdsstyrelsen till enskilde skogsägare utan ersättning lämnat erforderligt skogsfrö jämte biträde af länsjägmästaren eller skogsvaktare. Häraf hafva 29 skogsägare inom olika delar af Jämtland begagnat sig, och hafva kalmarker till en areal af omkring 90 hektar därvid blifvit skogsodlade. För upprättande af plan med kostnadsförslag till torrläggning af försumpade marker har styrelsen äfven lämnat kostnadsfritt biträde. Tio sådana förrättningar hafva under år 1905 verkställts, därvid 20,726 meter bäckar och tillämnade diken blifvit uppmätta. Under samma år anmäldes hos skogsvårdsstyrelsen 36 olika fall, i hvilka afverkning skett på ett för skogens återväxt äfventyrligt sätt. För det mesta har det varit innehafvare af afverkningsrättigheter, som träd den nya skogslagens bestämmelser för nära. Skogsvårdsstyrelsen har vidtagit på styrelsen ankommande åtgärder, för att den misshandlade skogsmarken må blifva genom vederbörande återställd i skogbärande skick.

Endast en obetydlig del af det virke, som för försäljning afverkas i länets skogar, förarbetas vid verk inom länet. Den ojämförligt största delen transporteras till hafskusten för att vid där belägna verk försågas och sedermera exporteras, hufvudsakligen till utlandet. En föreställning om myckenheten af de *skogsalster*, som utföras från länet, får man genom uppgifterna om det virke, som dels flottats till kusten och dels beforderats med järnväg från stationer inom länet. Flottningsuppgifterna angifva emellertid icke kubikinnehållet eller vikten af det flottade godset utan endast antalet flottade stockar, dock reduceradt till s. k. enkeltimmer. För flottningskostnadernas uttaxering på olika slag af flottgods indelas detta nämligen i vissa klasser med afseende på den större eller mindre svårighet, det vid flottningen förorsakar, sålunda att såsom enhet antages ett timmer af vissa dimensioner, och öfriga virkesslag taxeras såsom så eller så många enkeltimmer eller delar af enkeltimmer. Bestämmelserna om enkeltimret äro dock icke lika för alla flottleder. I somliga är endast en viss högsta längd fastställd, vanligast 27 engelska fot, medan i andra hänsyn tages jämväl till toppdimension, d. v. s. stockens genomskärningsmått i toppen. Härtill kommer, att ej ens längden på ett enkeltimmer är bestämdt fixerad, utan till enkeltimmer räknas alla timmer mellan en viss minimilängd, exempelvis 22 engelska fot, och den för enkeltimret bestämda högsta längden. Det är

således omöjligt, att på grundval af flottningsuppgifterna uppgöra ens en approximativ beräkning af det flottade virkets kubikmassa.

Enligt af vederbörande flottningsstyrelser meddelade uppgifter hafva från länet flottats följande antal enkeltimmer:

Genom	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa enkeltimmer.
Indalsälven . . .	2,697,519	2,105,065	2,989,288	2,849,481	2,273,955	12,915,303
Ångermanälven . .	1,374,314	962,557	1,202,202	1,196,570	1,192,611	5,928,254
Gimån	871,654	754,591	1,003,356	1,185,888	911,882	4,727,371
Ljungån	217,833	135,225	165,854	210,874	160,452	890,238
Ljunga älf	506,552	294,040	571,317	405,660	363,690	2,141,259
Ljusne älf	1,416,089	931,156	1,398,629	1,535,737	1,310,612	6,592,223
Voxna älf	146,796	67,219	2,401	61,814	27,861	306,091
Summa	7,230,757	5,249,853	7,333,042	7,446,024	6,241,063	33,500,739

Under samma tid hafva med järnväg från stationer inom länet utförts omkring 460,000 ton skogseffekter, hufvudsakligen sågadt virke, 106,922 ton träkol och 113,925 ton pappersmassa.

Timmerpriserna, som uppgifvas de två första åren af femårsperioden hafva varit något lägre än åren 1899 och 1900, hafva sedermera varit i stigande, men medeldimensionen å det på vattendragen intummade virket i sjunkande. Medeldimensionen å virket för åren 1901—1905 har varit omkring 17 engelska fots längd och 7 tums topp, och var priset för en sådan stock på Storsjön år 1901 1 kr. 19 öre å 1 kr. 53 öre och år 1905 1 kr. 87 öre. Af gammalt har betalats 5 % å 10 % mindre för granvirke än för furu, men efter år 1902 har granvirket stått i samma pris som furuvirket, en följd af den stigande efterfrågan på gran för pappersmassetillverkningen.

Priset på pappersmassa stod däremot högst år 1901, nämligen 139 kr. 50 öre för engelsk ton på tillverkningsstället, sjönk åren 1902 och 1903 till 108 kr., men steg åter år 1904 till 110 kr. 26 öre och år 1905 till 120 kr.

Träkolspriserna, som i början af år 1900 voro ovanligt höga, ända till 14 kronor för stig (omkring 250 kilogram), men samma år hastigt sjönko, ända ned till 6 kr. 50 öre för stig, hafva under åren 1901—1905 ständigt stigit och voro sistnämnda år 9 kr. 25 öre å 10 kronor för stig, 40 kronor för ton.

Under första delen af femårsperioden hemsöktes länet af omfattande *skogseldar*. Den svåraste af dessa utbröt den 20 juli 1901 å Hårdsta kronoparks utskifte i Undersäkers socken i närheten af Hottsjön och kunde, oaktadt till dess hämnande beordrades trupper ur Norrlands artilleriregemente, Jämtlands fältjägerregemente, Svea lifgarde, Göta lifgarde, Norrlands dragonregemente, Västerorrlands regemente, Västerbottens regemente, Svea trängkår och Norrlands trängkår till sammanlagd styrka af omkring 3,000 man, ej fullständigt släckas förr än den 5 augusti, då ett starkt regn ändtligen inträffade. Elden hade då härjat tillsammans 2,380 hektar, däraf 740 hektar tillhörande kronan. Samman-

lagdt hafva under femårsperioden af eld ödelafts omkring 3,451 hektar skogsmark i länet.

D) **Jakt och fiske.** Af matnyttigt vildt afsätts till orter utom länet ej obetydliga kvantiteter, hufvudsakligen skogsfågel och ripor. I förhållande till den kolossala omfattningen af länets jaktmarker är emellertid *tillgången på vildt* ringa. Detta, såsom i föregående femårsberättelser anmärkts, i följd af de ofta förekommande afverkningarna och det här ännu tillåtna och allmänt använda bruket af snaror och giller. Öfver hufvud taget kan tillgången på hare, skogsfågel och ripa, hvilken plägar växla starkt från år till år, för hela femårsperioden anses varit medelmåttig. Älgarnes antal har ökats. Hela antalet under perioden på loflig tid nedlagda älgar var 637. Tillgången på sjöfågel och vadare minskas alltjämt.

Inom renbeteslanden utarrenderas rätt till jakt och fiske på områden, där dessa förmåner ej anses böra reserveras uteslutande för lapparnes behof. Afgifterna för dylika upplåtelse hafva under åren 1901—1905 uppgått till sammanlagdt 28,795 kronor, som redovisats till jämtländska lappväsendets fond. Jämväl enskilde hemmansägare, särskildt i fjälltrakterna, torde bereda sig en icke så ringa inkomst genom att upplåta jakt och fiske till sportsmän.

Af större *rofdjur* hafva, enligt anteckningarna öfver af statsmedel utbetalda skottpenningar, under femårsperioden nedlagts 51 vargar, 24 järfvar och 17 lodjur. Åtskilliga björnar hafva ock dödats, men tillförlitlig uppgift om antalet har ej kunnat erhållas. Åren 1902 och 1903 utbetalades af landstinget skottpenningar för räf, fjällräf och mård, som dödats under tiden från och med den 15 april till och med den 15 oktober. Enligt årliga nådiga bref hafva också från jämtländska lappväsendets fond utgått särskilda belöningar för dödande af varg och järf af viss storlek till belopp af respektive 25 kronor och 10 kronor. Från samma fond hafva jämväl aflönats särskilda tillsyningsmän med uppgift att förekomma olofligt jagande och fiskande inom renbeteslanden.

År 1902 bildades Jämtlands läns *jaktvårdsförening*, som bland annat anställt och aflönat särskild bevakning mot oloflig älgjakt, som ofta förekommer på senvintern, då älgarne i följd af skare på snön hafva svårt att undkomma jägare och hundar.

Efter af landstinget upprättadt förslag, hvaröfver vederbörande fiskedelägare blifvit i stadgad ordning hörda, har Konungens Befallningshafvande genom utslag den 20 juni 1902 utfärdat ny *fiskestadga* för länet. Öfver detta utslag anförda besvär hafva af Kungl. Maj:t ogillats den 5 augusti 1904, hvarefter Konungens Befallningshafvande den 17 oktober samma år förordnat, att den nya stadgan skulle träda i tillämpning den 1 januari 1905. I § 12 af denna stadga föreskrives, att, om medel beredes för aflönande af en fiskeriinstruktör, en sådan skall förordnas af Konungens Befallningshafvande. Fiskeriinstruktörens åliggande skulle vara att hafva tillsyn öfver stadgans efterlefnad inom hela länet och tillhandagå med råd och anvisningar för fiskets lämpliga handhafvande i enlighet med de föreskrifter, som kunna meddelas. Sedan landstinget år

1902 och hushållningssällskapet år 1903 anvisat 625 kronor hvarterdera årligen till aflöning och reseersättning, samt statsbidrag till belopp af 1,150 kronor (för hvar och ett af åren 1904 och 1905 1,200 kronor) beviljats, har Konungens Befallningshafvande för tiden från och med den 1 juli 1903 förordnat fiskeriinstruktör, för hvilken instruktion utfärdats af hushållningssällskapets förvaltningsutskott. För tillsyn öfver fiskestadgans efterlefnad äro dessutom af kommunerna tillsatte särskilda tillsyningsmän, hvilkas antal år 1905 uppgick till 188.

För lax- och sikfisket i Indalsälven nedanför Hammarforsen gäller en särskild af Konungens Befallningshafvande i Västernorrlands och Jämtlands län genom gemensamt utslag den 15 maj 1901 fastställd stadga.

Förutom den tillsyn öfver fisket och den upplysningsverksamhet, som utöfvas af fiskeriinstruktören, har denne dels upprättat beskrifningar öfver tillsammans 53 sjöar i länet enligt af Landbruksstyrelsen fastställda formulär och dels insamlat statistiska uppgifter öfver fisket. Någon tillförlitlig *statistik* har dock ännu ej kunnat komma till stånd, då yrkesfiskare ej finnas i länet, och exakta uppgifter öfver husbehovsfiskets afkastning naturligen ej kunna fås. Endast beträffande laxfisket, som förekommer blott i Indalsälven nedanför Hammarforsen i Ragunda socken och står under uppsikt af en särskild af landstinget samt Ragunda och Fors kommuner aflönad uppsyningsman, föreligga någorlunda noggranna uppgifter. Enligt dessa fiskades i länet lax till en myckenhet af:

År 1901	1,256 kg.	År 1904	1,410 kg
» 1902	578 »	» 1905	3,284 »
» 1903	759 »		Summa 7,287 kg.

Orsaken till den påfallande ökningen åren 1904 och 1905 anses vara, att vattenståndet i älven då varit lämpligt för laxens uppgång. Enligt de uppgifter, instruktören år 1904 insamlat från 41 af länets 59 socknar, var mängden af fångad fisk af andra slag än lax 79,868 kilogram och år 1905 från 24 socknar 42,843 kilogram. Utförsel af fisk från länet äger icke rum, hvaremot fisk från andra orter inom riket och från Norge i betydande omfattning införes till länet.

I vissa af länets vattendrag förekomma *pärlemusslor*, och en ganska betydlig mängd äkta pärlor har fiskats. På senare tider har detta fiske emellertid bedrifvits så ifrigt och med sådana metoder, att fara syntes vara för handen, att pärlmusslan skulle alldeles utrotas. Med anledning häraf har Konungens Befallningshafvande genom utslag den 20 juni 1904 för tiden till den 1 januari 1910 förbjudit allt fiske efter pärlmusslor i Ljunga älf samt i vattendragen i Svegs, Älfros, Linsells, Ytter-Hogdals, Öfver-Hogdals, Lillhårdals, Hede, Vemdals, Mattmars, Alsens, Offerdals, Föllinge, Laxsjö och Hotagens socknar.

Trävaruflotningen och industriella anläggningar i vattendragen medföra svåra olägenheter för länets fiske. Genom uppdrämningsanordningarna hindras nämligen fiskens upp- och nedgång, och vattnet förorenas af virkesaffall och från fabrikerne afgående ofta för fisken giftiga vätskor, för hvilka särskildt de värdefulla laxartade fiskslagen, som i de flesta

vattnen utgöra hufvuddelen af fisktillgången, i synnerhet äro ömtåliga. För att i någon mån motverka dessa olägenheter hafva på skilda håll inrättats *fiskodlingsanstalter*. Fyra sådana hafva varit i verksamhet under femårsperioden, nämligen i Mörsills, Hede, Ragunda och Fors socknar. De tre sistnämnda hafva dock arbetat med ringa framgång, hvadan en af dem, den i Hede, redan nedlagts år 1905, och de två andra äro afsedda att ombyggas. Under femårsperioden hafva yngel utkläckts till ungefärligt antal af 60,000 lax och laxöring, 157,000 röding, 211,000 sik, 51,000 amerikansk regnbågsforell och 43,000 amerikansk bäckröding. Sommaren 1905 inplanterades på hushållningssällskapets bekostnad 400,000 stycken befruktade gösrom från Mälaren i tre olika sjöar i länet.

E) Bergs- och brukshandtering. Under åren 1901—1905 utfärdades tillsammans 117 mutsedlar, däraf 60 å nyupptäckta fyndigheter. Af *inmutningarna* afsågo 50 kopparmalm, 17 järnmalm och 15 vismutmalm, och i öfrigt förekommo silfver- och bly-, krom-, nickel- och guldmalm samt svafvelkis. Utmål anvisades endast för 4 inmutningar, 3 koppar- och 1 vismutmalm. Vid 17 utmål fullgjordes arbetskyldigheten genom arbete utan malmfångst och vid 1 genom erläggande af afgift. Under hvilostånd voro 35 utmål. Någon malmbrytning har sålunda ej förekommit, och bruksrörelse har ej heller under femårsperioden idkats.

För försäljning bearbetades endast 6 *stenbrott*, nämligen 2 i Brunflo socken och 1 i hvardera af socknarna Marieby, Ragunda, Åre och Frostviken. I de två sistnämnda brytes täljsten, i Frostviken i Lermons by dock endast i liten skala, då bristen på kommunikationer lägger hinder i vägen för någon större afsättning. Vid Handöls täljstensbrott i Åre socken drifves rörelsen däremot i växande omfång, och marknaden för de många olika artiklar, som förfärdigas af denna lätt arbetade och dock hållbara stenart, vidgas alltmera. I Ragunda brytes vacker röd granit, som numera röner rätt liflig efterfrågan.

De 2 *kalkbrott* i Tands by i Lockne, som under en följd af år bearbetats i tämligen stor omfattning, hafva såsom belägna på för stort afstånd från järnvägen nedlagts under femårsperioden.

F) Fabriker, handverk och husslöjd. Antalet fabriker i länet, som år 1900 utgjorde 154, har stigit till 181 år 1905. Deras sammanlagda tillverkningsvärde uppgick för hela femårsperioden till 32,743,244 kr. Det största bidraget till denna summa har lämnats af trämassfabrikerna och sågverken med tillsammans 24,381,479 kr. för hela perioden, däraf på trämassfabrikationen belöpt 11,020,109 kr. och på sågverks- och hyfleriindustrien 13,361,370 kr. Af trämassfabriker finnas i länet endast 2, nämligen Hjärpens cellulosaabrik i Undersåker, som år 1905 sysselsatte inemot 200 arbetare, och Hissmofors trämassfabrik med 129 arbetare. Förstnämnda fabrik tillhör engelsk undersåte. Af sågverken, hvilkas antal år 1905 var 43, må här nämnas följande mera betydande: Östersunds ångsåg och hyfleri med 43 arbetare, Hissmofors såg med 38, Ytterå ångsåg med 40, Västerviks såg och hyfleri i Frösöns socken med 27, Mo-

viks ångsåg i Alsens socken med 60, Trångsvikens ångsåg (tillhörig engelsk undersåte) med 143, Lockne sågverk med 41, Gällö sågverk med 80, Stafre sågverk med 47, Grötingens sågverk med 30, Bräcke ångsåg med 37 och Stensmyras ångsåg med 65 arbetare. Järn- och stålvarufabriker samt de mekaniska verkstäderna, hvilkas antal år 1900 var 6 med 82 arbetare och ett tillverkningsvärde för nämnda år af 217,761 kr., tillverkade under femårsperioden tillsammans varor till ett värde af 1,011,589 kr., däraf under år 1905 endast 140,710 kr. Dessa fabrikers antal var sistnämnda år 9 med tillsammans 65 arbetare.

Af öfriga år 1905 befintliga fabriker förtjäna att nämnas 18 träkolsverk med 121 arbetare och ett tillverkningsvärde för hela perioden af 1,084,502 kr., 13 maltdrycksbryggerier med respektive 58 och 1,004,505, 3 elektricitetsverk med 28 och 578,380, 32 kvarnar med 58 och 541,680, 8 snickeri- och möbelfabriker med 72 och 526,956, 4 ullspinnerier med 25 och 493,806, 6 boktryckerier med 57 och 472,740, 2 charkuterivarufabriker med 6 och 296,415, 3 stenbrott och stenhuggerier med 52 och 265,998, ett bageri med 12 och 264,500, 7 tegelbruk med 70 och 261,034, 2 ylleväfverier med 12 och 253,442 samt ett trädestillationsverk med 45 arbetare och 180,000 kronors tillverkning.

Hela antalet vid fabriker anställda arbetare år 1905 var 2,140 eller 21 mindre än år 1900, då antalet uppgafs till 2,161. Af fabriker voro 30 med 236 arbetare och ett sammanlagdt tillverkningsvärde af 967,160 kr., allt år 1905, belägna i Östersund och 151 med 1,904 arbetare och ett tillverkningsvärde af 7,340,019 kr. för samma år på landsbygden.

Till jämförelse mellan förhållandena år 1900 och år 1905 meddelas här uppgift på *tillverkningsvärdena* under nämnda två år i vissa industrier:

Industrigren.	År 1900.	År 1905.	Ökning (+) eller minskn. (—).
	Kronor.	Kronor.	
Sågverk och hyflerier	2,623,294	2,772,100	+ 148,806
Trämassfabriker	1,667,000	3,324,099	+ 1,657,099
Träkolsverk	163,847	285,974	+ 122,127
Järn- och stålfabriker (inb. mek. verkstäder)	217,761	140,710	— 77,051
Maltdrycksbryggerier	160,971	272,453	+ 111,482
Elektricitetsverk	73,000	142,300	+ 69,300
Boktryckerier	71,800	98,950	+ 27,150
Snickeri- och möbelfabriker	62,200	151,025	+ 88,825
Kvarnar	64,620	241,053	+ 176,433
Ullspinnerier	55,353	130,948	+ 75,595
Ylleväfverier	15,632	74,544	+ 58,912
Tegelbruk	25,585	60,844	+ 35,259
Stenbrott och stenhuggerier	20,800	87,238	+ 66,438

Sammanlagda tillverkningen vid länets fabriker uppgick år 1900 till ett värde af 5,469,963 kr. och år 1905 till 8,307,179 kr. Ökningen utgör 51.9 %. Tillverkningsvärdet vid hela rikets fabriker uppgick år 1900 till 1,046,195,779 kr. och år 1905 till 1,205,880,131 kr. eller

15·3 % mer än år 1900. Den relativa ökningen af fabriksverksamheten inom länet, som visar sig vid jämförelse mellan tillverkningsvärdena för åren 1900 och 1905, har således varit mer än tre gånger så stor som motsvarande ökning i medeltal för hela riket. Den enda industrigrenen i länet af de mera betydande, som visar nedgång, är järn- och stål-fabriker och de mekaniska verkstädernas, hvilket har sin förklaring däruti, att Östersunds mekaniska verkstad nedbrann i januari 1903, och att arbetet vid denna verkstad i följd därpå kunnat fortsättas endast i mycket inskränkt omfattning under de återstående åren af femårsperioden.

Tillverkningsvärdet för länets samtliga fabriker utgjorde år 1905 0·69 % af hela rikets mot 0·52 % år 1900.

Den utvidgade fabriksverksamheten har icke medfört motsvarande ökning af fabriker för beviljning uppskattade inkomst. Denna utgjorde år 1900 641,916 kr. och år 1905 655,934 kr., således blott 2·2 % högre inkomst än år 1900. På liknande, ehuru för fabriksindustrien ej fullt så ofördelaktigt sätt förhåller sig med den för beviljning uppskattade inkomsten af fabriksrörelsen i hela riket, hvilket år 1905 uppgick till 77,963,393 kronor och således var endast 4·6 % högre än år 1900, då nämnda inkomst utgjorde 74,545,372 kronor. 1905 års tillverkningsvärde för hela riket var, som förut nämnt, 15·3 % högre än 1900 års. Orsaken till den uppskattade inkomstens ringa ökning för fabriker får väl sökas i de ständigt växande arbetslönerna.

Hvad *drifkraften* beträffar använda samtliga fabriker

i Östersund med ett undantag elektricitet, som genom Östersunds elektriska aktiebolag tillhandahålles medelst bolagets 22 kilometer långa kraftledning från Hissmoforsen i Indalsälvens utlopp ur Storsjön invid Krokoms järnvägsstation. Öfriga fabriker i länet använda dels elektricitet, där sådan kan erhållas, dels ånga och dels vattenkraft, hvarpå länets talrika strömfäll lämnat riklig tillgång.

Antalet *handverkare* har stigit från 818 år 1900 till 891 år 1905 och deras för beviljning uppskattade inkomst från 356,771 till 417,860 kronor. Antalet hos handverkare anställda arbetare utgjorde år 1905 403 mot 395 år 1900.

Till *husslöjdens* befrämjande har jämväl under nu förevarande femårsperiod utgått af statsmedel ett belopp af 750 kr. årligen, och har landstinget för ändamålet bidragit med 300 kr. årligen. Med dessa belopp jämte tillskott af hushållningssällskapet till växlande belopp, lägst 760, högst 1,265 kr., har hushållningssällskapet dels lämnat bidrag till slöjdundervisning vid länets folkskolor och vid tekniska aftonskolan i Östersund, dels understödt folkskollärare inom länet för genomgående af slöjdkurser i Nääs, dels bidragit till täckande af kostnaderna för länets utställningar af hemslöjdsalster vid 1901 års industri- och slöjdtställning i Gäfle med förberedande utställning i Östersund samt vid 1905 års landbruksmöte och industri- och slöjdtställning i Östersund, om hvilka förut är under rubriken jordbruk taladt. Enligt hvad af nämnda utställningar framgått, hafva ock slöjdskickligheten och intresset för hemslöjden gjort afsevärda framsteg.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Sedan den af Kungl. Maj:t den 12 september 1900 beviljade, i förra femårsberättelsen omförmälda koncession å anläggning af normalspårig järnväg från Orsa i Kopparbergs län till *Sveg* i Härjedalen den 1 mars 1901 öfverlåtits på Orsa—Härjedalens järnvägsaktiebolag, och Kungl. Maj:t den 15 i samma månad beviljat ett statslån för järnvägens utförande af 1,850,000 kr., påbörjades förarbetena i senare delen af juni och själfva byggnadsarbetena i oktober månad sistnämnda år. Den 5 april 1902 inregistrerades aktiebolaget, och vid årets slut var minimikapitalet, 1,900,000 kr., inbetaldt. Under sistnämnda år utsträcktes terrasseringsarbetena till 51 kilometer från Orsa, och anlades nödiga trummor på en sträcka af 56 kilometer från Orsa. Tillika byggdes 8 större och mindre järnvägsbroar samt inköptes en mängd skenor, syllar och annan materiell. År 1903 fullbordades terrasseringsarbetena till kilometern 57, och påbörjades sådana arbeten å sträckan till kilometern 76, hvarjämte stationshus och banvaktsstugor m. fl. husbyggnader uppfördes.

Emellertid visade det sig, att bolagets medel ej försloge att föra arbetena vidare, hvadan arbetsstyrkan, som under de för arbetena lämpliga årstiderna åren 1901—1903 växlat mellan 500 hösten 1901 och 1,200 hösten 1903, minskades till 65, hvilka erfordrades för nödigt underhåll och

bevakning af spåret. Ett försök att anskaffa ökad kapital genom teckning af preferensaktier misslyckades, och sedan verkställda utredningar visat, att så stor brist förefanns i det erforderliga byggnadskapitalet, att utan statens melankomst ingen utsikt var för handen, att medel till banbyggnadens fullbordande skulle kunna anskaffas, gjorde bolagets styrelse hos Kungl. Maj:t år 1904 underdånig ansökning om ökad statslån, och beviljade Riksdagen år 1905 sådant till belopp af 2,200,000 kr., hvarefter arbetena på banbyggnaden återupptogs.

Samtidigt med dessa under så stora ekonomiska svårigheter pågående arbeten för provinsen Härjedalens förbindande med rikets järnvägsnät har det sedan länge insedda behovet för öfre Norrlands försvar af en järnväg, som genom det inre landet förbunde Norrbotten och Bodens fästning med järnvägarne i mellersta och södra Sverige, tagit form i klart uttalade önsknings i afseende å det stora företagens påbörjande på vissa sträckor och af Kungl. Maj:t och Riksdagen fattade beslut om nödiga undersökningars verkställande.

I underdånig skrifvelse den 15 december 1902 har Konungens Befallningshafvande i Jämtlands län på anförda skäl anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om anläggning på statens bekostnad af en

²¹⁰⁸08. K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Jämtlands län.

järnväg från Sveg till den jämtländska tvärbanan och vidare norrut mot Ströms vattudal, för att sedermera kunna fortsättas till lämplig punkt på Gällivarebanan. Såsom stöd för denna framställning åberopade Konungens Befallningshafvande förutom de lokala intressen, som skulle tillgodoses, den omständighet, att den ifrågakämda järnvägen skulle utgöra första länken i den för Norrlands försvar så utomordentligt viktiga inre järnvägen genom Norrland.

Ett par månader tidigare hade dels Värmlands läns landsting och dels landshöfdingarne i Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs och Gäfleborgs län m. fl. uti underdåniga skrivelser anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes, så snart ske kunde, låta verkställa fullständig undersökning med uppgörande af plan- och profilritningar samt kostnadsförslag för en normalspårig järnväg mellan lämplig punkt i Väster-Dalarna och hamnplats å bohusslänska kusten, hvilken järnväg skulle för Dalsland, Värmland och Dalarna utgöra en förut saknad förbindelse dels med Bohuslän och dels mellan de delar af nämnda provinser, som närmade sig norska gränsen. Den skulle dock få sin största fosterländska och nationalekonomiska betydelse däruti, att därigenom det inre landets exportkällor komme i förbindelse med en hela året isfri hamn, belägen på svenskt område.

Sedan okulär undersökning af järnväg från Ströms vattudal till lämplig punkt å statsbanan Boden—Riksgränsen, af därtill af Kungl. Maj:t förordnade personer verkstälts under sommaren 1903 samt Järnvägsstyrelsen och chefen för Generalstaben afgifvit underdåniga utlåtanden öfver såväl ofvanberörda som andra emellertid inkomna framställningar med något samband med inlandsbanan, föreslog i nådig proposition Kungl. Maj:t 1904 års riksdag att för verkställande af fullständiga undersökningar för normalspårig järnväg mellan hamnplats å bohusslänska kusten och lämplig punkt i Dalarna samt därifrån till Sveg i Härjedalen bevilja ett anslag af 153,000 kr., men Riksdagen beslöt, dels att för verkställande af fullständiga undersökningar för en normalspårig järnväg från hamnplats å bohusslänska kusten öfver Sveg och Ströms vattudal till lämplig punkt å Gällivarebanan bevilja ett anslag af 280,000 kr. och däraf på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 100,000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att låta utaf sistnämnda belopp förskottsvis under år 1904 af tillgängliga medel utanordna 25,000 kr., dels ock att undersökningen skulle påbörjas och fortgå samtidigt på bandelen söder om Sveg och på bandelen norr om samma plats, så att om möjligt undersökningsarbetena å bandelarna kunde ungefärligen vid samma tid afslutas, och hafva sedermera ifrågavarande undersökningar i länet verkstälts enligt plan, som af Kungl. Maj:t faststälts genom nådigt bref den 31 december 1904. Den vidare utvecklingen af detta ärende faller utom ramen för nu förevarande berättelse.

Närmast med anledning af den utredning, Konungens Befallningshafvande låtit anställa för sin ofvanberörda framställning den 15 december 1902, har löjtnanten vid Väg- och Vattenbyggnadskåren C. H. Fogelberg hösten 1902 på enskild bekostnad verkställt undersökning för anläggning af järnväg från Krokomb på tvärbanan genom Jämtland till Strömsund.

Samtidigt verkställdes på bekostnad af Orsa—Härjedalens järnvägsaktiebolag samt intresserade kommuner och enskilda af majoren vid Väg- och Vattenbyggnadskåren W. Prinzencreutz undersökning för normalspårig järnväg från Sveg till Brunflo öfver Rätans och Hackås socknar.

Slutligen har på enskild bekostnad af majoren Prinzencreutz år 1904 verkstälts undersökning för normalspårig järnväg från Ragunda till Hammerdal. Denna järnväg, för hvilken plan utgifvits den 30 maj 1905 och trafikutredning upprättats af trafikchefen vid Dala—Hälsinglands järnväg kaptenen Verner Bäckström, skulle från utgångspunkten vid Ragunda järnvägsstation å norra stambanan gå i nordlig riktning till Hammaren å Ragunda kyrkoslätt, därifrån följa Indalsälvens södra strand till Böle samt, efter älfvens öfvergång nedom de väldiga Krångedeforsarne, norra stranden till Selsviken i Ragunda socken, vidare norrut till Öfverammer i samma socken och därefter längs Ammerälven genom Stuguns, Borgvattnets och Hammerdals socknar till slutpunkten Edefors vid Hammerdalssjöns södra ända. Hela sträckningen skulle få en längd af 86.680 kilometer, och anläggningskostnaden har beräknats till 5,083,000 kr. utom rullande materiell. Skulle en gång inlandsbanan genom Norrland komma till stånd och därjämte en storindustri uppstå vid Krångedeforsarne, svarande mot krafttillgången i nämnda forsar och det kolossala område, hvarifrån skogsprodukter kunna flottas till orten, så torde detta järnvägsförslag hafva goda utsikter att i sinom tid blifva förverkligadt.

De redan *befintliga järnvägarne* inom länet, nämligen mellanriksbanan genom Jämtland och den del af norra stambanan, som från Bräcke genomlöper Hällesjö, Håsjö, Ragunda och Fors socknar, båda tillhöriga staten, hafva en längd af sammanlagdt 358.5 kilometer.

De *allmänna vägarne* längd å landsbygden uppgick år 1905 till sammanlagdt 2,040.096 kilometer eller 100.065 kilometer mera än år 1900. Under perioden hafva med statsbidrag *nyanlagts* eller *omlagts* vägar till en sammanlagd längd af 121.37 kilometer. Den beräknade kostnaden för dessa arbeten har utgjort tillhoppa 394,463 kr. eller 3 kr. 25 öre för meter nyanlagd eller omlagd väg och statsbidraget 262,442 kr. 63 öre eller 2 kr. 16 öre för meter. Medeltalet af beräknad väganläggningskostnad för hela landet har under femårsperioden varit 4 kr. 48 öre och af statsbidrag 2 kr. 85 öre för meter, således väsentligt högre än för Jämtlands län. Med hänsyn till terrängens beskaffenhet, de talrika vattendragen med däraf påkallade konstarbeten, den i vidsträckt trakter rådande bristen på grus och de höga arbetslönerna, allt förhållanden af beskaffenhet att fördyra vägarbetena i länet, torde man kunna antaga, att kostnadsberäkningarne öfver ifrågavarande vägföretag i några fall varit för låga, hvilket ock ytterligare bestyrkes, om man betraktar den verkliga kostnaden för företagen, som i medeltal utgjort 4 kr. 62 öre för meter.

På hvar invånare i länet belöpte 18.01 meter allmän väg och på hvar kvadratkilometer af länsarealen, oberäknadt vatten, 42.94 meter.

Genom den förut anmärkta under femårsperioden verkställda förhöjningen af taxeringsvärdet å fastigheterna samt

den för bevilning uppskattade inkomstens ökning har vägfyrkarnes antal vuxit från 439,628 år 1900 till 720,764 år 1905. På hvar vägfyrk belöpte i följd häraf sistnämnda är väghållningskostnad för 2·83 meter allmän väg mot 4·11 meter år 1900.

Statsbidrag till vägunderhåll in natura och till vägdelningskostnader hafva under perioden uppgått till följande belopp:

	Till vägunderhåll in natura.	Till vägdelningskostnader.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
År 1901	22,957·08	4,958·26	27,916·24
» 1902	27,122·28	5,276·92	32,399·20
» 1903	28,197·08	—	28,197·08
» 1904	29,504·69	2,048·18	31,552·87
» 1905	26,706·49	87·12	26,793·61
Summa	134,488·52	12,370·48	146,859·00

Närmare redogörelse för vägväsendet meddelas i tabell 2 a) och b).

De särskilda vägföretag, som under femårsperioden blifvit fullbordade och af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen godkända, jämte beloppen af de i kostnadsförslagen beräknade kostnaderna och de till företagen beviljade statsbidrag utvisas af följande öfversikt:

	Väglängd.	Beräknad kostnad.	Statsbidrag.
	Nymil.	Kronor.	Kronor.
År 1901. Anläggning af den mellan Hammerdals kyrkplats och Sikås fallande delen af väg mellan nämnda kyrkplats och Gäxsjö kapell	0·856	29,750	19,800·00
År 1902. Anläggning af den mellan Hotagens kyrka och Aborrtjärn invid Häggsjön fallande delen af väg mellan Hotagens kyrka och Lillholmsjö by i Föllinge s:n	1·001	35,372	23,550·00
» Anläggning af den mellan Stångviken och Löfhöjdstjärn fallande delen af samma väg	1·316	48,200	32,100·00
» Anläggning af den mellan Lina älf och Glöte fallande delen af väg mellan Linsells kyrka och Glöte by	1·620	37,150	24,700·00
» Anläggning af väg från Edet söder om Sörvikens ångbåtsbrygga till den utstakade linjen mot Norra Skärvången söder om torpet vid Häggsjön	0·333	10,961	7,292·63
» Anläggning af den mellan Sikås och Gäxsjö kapell fallande delen af väg från Gäxsjö kapell till Hammerdals kyrkplats	0·798	33,250	22,100·00
» Anläggning af väg från Tängs järnvägsstation till landsvägen mellan Ås och Lits kyrkor	0·345	11,200	7,400·00
År 1903. Omläggning af väg mellan Vallundet och landsvägen mellan Frösö kyrka och Östersund	0·240	10,800	7,200·00

	Väglängd.	Beräknad kostnad.	Statsbidrag.
	Nymil.	Kronor.	Kronor.
År 1904. Anläggning af den mellan Löfhöjdstjärn och Häggsjö by fallande delen af väg från Hotagens kyrka till Lillholmsjö by i Föllinge s:n	1·196	45,450	30,300·00
» Omläggning och förbättring af den mellan Kroksgård och Rödöns kyrka fallande delen af vägen mellan Krokoms järnvägsstation och Rödöns kyrka inom Rödöns socken	0·608	20,300	13,500·00
» Anläggning af väg mellan Lungre i Offerdals socken och Valne i Alsens socken	0·677	26,000	17,300·00
År 1905. Anläggning af ny väg ifrån Rätans kyrka till Hafverö kyrka å delen mellan Galvadsån och länsgränsen	1·565	32,300	21,500·00
» Anläggning af den mellan Sjulsaens by och Torsfjärden fallande delen af väg mellan Slättjärnbäcken och Torsfjärdens by å väganläggningen mellan Frostvikens och Ströms socknars kyrkor	1·149	43,590	29,000·00
» Anläggning af den mellan Slättjärnbäcken och Fågelbergets by vid sektion 26·58 km. beläggna delen af samma väg	0·438	10,140	6,700·00
Summa	12·137	394,463	262,442·63

Inga större broar hafva under perioden fullbordats.

Bredden på de allmänna vägarne i länet växlar starkt och torde, hvad landsvägarne beträffar, knappast någons stades på någon längre sträcka uppgå till den i lagen bestämda. Med hänsyn till de dryga kostnader, väghållningsdistrikten hafva att bära för vägväsendet, och därtill att något öfverskott i vägkassorna, som kan användas till grundförbättring af vägarne, icke finnes och ej kan förväntas uppstå inom en öfverskådlig framtid, torde någon förändring häruti ej heller tillsvidare kunna genomföras. Vid de af Konungens Befallningshafvande meddelade utslag om vägdelningsar, som föranledts af väglagen den 23 oktober 1891, har Konungens Befallningshafvande ock ansett sig böra medgifva, att de allmänna vägarne finge tills vidare bibehållas vid deras befintliga bredd, dock ej under 3·6 meter. För den hittills vanliga landsvägstrafiken kan också den bredd, vägarne hafva, anses vara i allmänhet tillräcklig, om man undantager infartsvägarne till Östersund, men för automobiltrafik lägger på många ställen vägarne ringa bredd hinder i vägen.

Underhållet af de allmänna vägarne lämnar i allmänhet mycket öfrigt att önska. Särskildt de vägar, där en starkare godstrafik äger rum, äro dåliga.

En bidragande orsak härtill är den i vidsträckt trakter rådande bristen på dugligt grus, hvilken emellertid på sina ställen föranledt till användning af krossad sten, hvar-

¹⁾ Skillnaden mellan denna summa och de i tab. 2 kol. 29 och 33 upptagna summorna, tillsammans 235,042 kr. 63 öre, beror därpå, att i sistnämnda belopp ingår jämväl statsbidraget 22,600 kr. för en under femårsperioden omlagd, men ännu ej godkänd väg i Offerdals socken.

igenom så småningom vägbanan torde komma att vinna ökad fasthet. Till vägnarnes bevarande mot skada af den tunga trafiken hafva lagligen gällande påbud om begagnande af breda hjulringar vid sådan trafik länge varit ett önskemål för länet. Framställningar hafva ock upprepade gånger gjorts om dylikt påbud, utan att emellertid hittills hafva vunnit afseende.

En genomgripande förbättring af vägväsendet kan dock i alla händelser ej vinnas, innan vägunderhållet kommer att ombesörjas af särskilda organ och stå under tillsyn af tekniskt utbildade myndigheter.

Skjutsanstalternas antal utgjorde år 1905 i länet 109 mot 100 år 1900. Antalet vid skjutsning utgångna hästar utgjorde under femårsperioden i kronoskjuts 146 och i gästgifveriskjuts 177,905. Gästgifveriskjutsningen har utgjorts medelst entreprenad vid alla länets skjutsanstalter, och hafva skjutsentreprenadkostnaderna och bidragen därtill utgjort:

År.	Länets bidrag. Kronor.	Statsbidrag. Kronor.	Summa. Kronor.	Utdebiterade länsbidraget i öre per bevilningskrona.
1901	18,972.50	18,972.50	37,945.00	23
1902	18,972.50	18,972.50	37,945.00	21
1903	28,514.00	28,514.00	57,028.00	32
1904	28,514.00	28,514.00	57,028.00	25
1905	28,514.00	28,514.00	57,028.00	24
Summa	123,487.00	123,487.00	246,974.00	—

Medeltalet af länets bidrag till dessa kostnader har utgjort 25 öre på hvarje bevilningskrona årligen.

I länet funnos år 1905 133 fasta *postanstalter*, däraf 5 postkontor, nämligen i Östersund, Hedeviken, Ragunda, Strömsund och Krokom, det sistnämnda inrättadt år 1905. Af poststationerna lydde 14 under Ange postkontor i Västerbottens län samt 5 under Ljusdals postkontor i Gäfleborgs län. I medeltal kommer en fast postanstalt på 852 invånare och 383.25 kvadratkilometer. Till befördran aflämnade postförsändelser, oberäknadt dem, som aflämnats till järnvägs- och ångbåtspostexpeditionerna, utgjorde år 1905 4,338,385 eller i medeltal 38.3 på hvarje invånare. Motsvarande tal år 1900 voro 3,389,334 och 30.

Telegrafstationernas i länet antal, utom järnvägnarnes, är fortfarande endast 2, i Östersund och Sveg.

Däremot är statens *telefonväsende* stadigt i rask utveckling. Stuguns telefonförenings och Ragunda telefonkompanis telefonnät hafva år 1905 inköpts af Telegrafverket och ombyggt till dubbeltrådiga. Likaledes hafva Telegrafverkets enkeltrådiga från Östersund utgående förbindelseledningar till norra Jämtland och Härjedalen samma år ombyggt. Vid 1905 års slut återstodo ej andra enkelledning i länet än mellan Ström och Frostviken, mellan Hede och riksgränsen mot Norge samt mellan Tännäs och Storsjö, samtliga tillhörande enskilda föreningar.

Det i förra femårsberättelsen omnämnda kontraktet mellan Telegrafverket och Östersunds telefonförening angående skötsel under tio år af föreningens telefonnät gick till

ända den 5 juli 1905, hvarefter återstodo endast omkring 30 föreningen tillhöriga enkelledningstelefoner, hvilka fortfarande skötas af Telegrafverket. Antalet telefonapparater i bruk, som år 1900 utgjorde omkring 895, uppgick vid 1905 års utgång till omkring 1,400, däraf 1,200 tillhörande Östersunds telegrafstation, 100 Svegs telegrafstation och 100, inom Strömsunds område, Ramsele telegrafstation i Angermanland. Antalet rikstelefonväxelstationer på landsbygden var 85, däraf 5 i Härjedalen. Telefonsamtalstrafikeu har under femårsperioden tredubblats.

B) **Vattenkommunikationer och sjöfart.** På de flesta större sjöarne i Jämtland finnas *ång- eller motorbåtar* för timmerbogsering och passageraretrafik, sålunda år 1905 på Storsjön 15 med tillsammans 285 nominella hästkrafter, på Refsundssjön 3 med 57, på Locknesjön 1 med 6, på Nälensjön 1 med 16, på Alsensjön 2 med 10, på Kallsjön 3 med 50, på Jufveln 1 med 5, på Hotagssjön 1 med 12, på Hammerdalssjön 1 med 2, på Ströms vattudal 5 med 99, på Kvarnbergsvattnet 1 med 5, på Flåsjön 2 med 18, på Gesundsjön 2 med 30, på Näckten 2 med 18 och på Landösjön 1 med 16. Dessutom fanns ett flertal motorbåtar på skilda vatten, de flesta närmast jämförliga med roddbåtar och afsedda blott för ägnarnes enskilda bruk. Ingen af länets talrika älfvar är segelbar någon längre sträcka, men nästan alla vattendrag med tillräcklig vattentillgång äro uppenrade för timmerflottning. Härvid har i allmänhet tillgått så, att vid de upplåtelse af afverkningsrätt på viss tid till skog å hela byar eller skifteslag, som började på 1850-talet och sedermera varit så vanliga ända till senare tider, jämväl uppläts rätt att till *flottleder* bereda vattendragen på upplåtarnes mark. För att kunna utdrifva virket ur skogarne hafva afverkningsrättsägarna därefter vidtagit nödiga åtgärder för att möjliggöra flottning, och, där ej rätt till strömrensningen kunnat vinnas af alla delägare i vattendragen, hafva ansökningar ofta gjorts om oktroj på vissa år för flottleds inrättande och begagnande eller, efter år 1880, om tillåtelse till allmän flottleds inrättande. Efter nämnda år, då kungl. förordningen angående allmän flottled och kungl. flottningsstadgan den 30 december utfärdades, hafva förordnanden meddelats om allmän flottleds inrättande i ej mindre än omkring 125 af länets vattendrag. I många af dessa har dock allmän flottled icke kommit till stånd, då de, som utverkat sig rättighet till arbetets utförande, af en eller annan orsak funnit det fördelaktigare att låta denna rätt förfalla för att kunna förfoga öfver vattendraget utan inskränkning af de bestämmelser, som meddelats för den allmänna flottleden. I den mån tiderna för afverkningsrättsupplåtelse utgå, göras emellertid nya ansökningar om allmän flottleds inrättande, där sådan ej förut kommit till stånd. Flottningsmålen befinna sig därför i stark ökning, och deras handläggning på landskansliet kräfver ett betydande arbete.

C) **Handel.** Antalet *handlande* i länet utgjorde år 1905 590, däraf i Östersund 78 män och 43 kvinnor och på landsbygden 431 män och 38 kvinnor, med en betjäning af 394 personer (205 i Östersund och 189 på landsbygden), samt

4 gårdfarihandlande med 1 biträde. Handelsidkande aktiebolag voro 4 i staden och 8 på landsbygden med en betjäning af 26 personer. Endast 2 registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, den ena i staden, den andra på landsbygden, utöfvade handelsrörelse, den förra med 2, den senare med 1 biträde. Hela antalet handlande, aktiebolag och registrerade föreningar inberäknade, utgjorde 608, eller en handlande på 186 af länets invånare. Läggas härtill handelsbetjäningen, blir sammanlagda antalet mantals- och skattskrifna handelsidkande 1,032 eller en på 109.7 af länets invånare. För hela riket belöpte en handlande på 164.4 invånare och af samtliga handelsidkande en på 73.6. Uppskattade inkomsten af handelsrörelse för år 1905 utgjorde 915,729 kr., utvisande en ökning i jämförelse med år 1900, då inkomsten utgjorde 749,455 kr., af 166,274 kr. eller 22.19 %. En jämförelse mellan de handelsidkandes antal i länet, betjäning inräknad, nämnda båda år visar för år 1905 en ökning af 2.38 %.

Ett betydande rum i länets *export* intages af oberedda hudar och skinn. Vid marknaderna i Östersund i januari och mars, den förra numera aflyst och ersatt af en torgdag, infunno sig för ej många år sedan såväl uppköpare som säljare från vidt skilda orter i riket samt från Norge, Finland och äfven Ryssland, och betydande affärer i dessa varor gjordes. På senare år har dock ortens betydelse såsom i viss mån en centralpunkt för rikets skinnmarknad aftagit, i det att, sedan norra stambanan framdragits genom Västerbotten och Norrbotten, uppköparne utsträcka sina resor till dessa landsdelar. De förbättrade kommunikationerna hafva ock medfört, att marknadernas betydelse för handeln minskats, och att producenterna i stället för att själfva begifva sig till marknaden med sina varor efter hand insända varorna till i orten boende handlande, som året om bedrifva handelsrörelse i denna affärgren. Värdet af från Östersund med omnejd försälda skinn och hudar uppgifves till ett ungefärligt belopp af 450,000 kr. årligen och lär tidigare hafva uppgått till vida större summor. Från länet exporteras vidare hästar, boskap, mejeriprodukter, vildt, hö, renkött, hemslöjdsalster och, ehuru ännu i mindre omfattning, en del fabriksalster. Den ojämförligt största och värdefullaste delen af länets export utgöres emellertid af trävaror, såsom framgår af de siffror, som ofvan meddelats under rubriken Skogshushållning.

Till länet *importeras* spannmål, kolonialvaror, frukt och andra lifsmedel äfvensom det mesta af de fabriks- och manufakturvaror, som i länet konsumeras.

Uppburna *tullafgifter* för från utrikes ort till länet införda varor hafva utgjort: 483,165 kr. år 1901, 341,762

kr. år 1902, 518,789 kr. år 1903, 508,969 kr. år 1904 och 366,337 kr. år 1905, eller tillhopa 2,219,022 kr. Den eljest betydande importen af norska varor sjönk starkt under senare delen af år 1905, påtagligen i följd af den stämning, som Norges utbrytning ur unionen med Sverige måste väcka på ömse sidor om gränsen.

Tillåtelse till idkande af *gårdfarihandlet* har meddelats endast åt 7 personer år 1901, 8 år 1902, 7 år 1903, 9 år 1904 och 10 år 1905.

I afseende å *marknaderna* har ingen förändring under femårsperioden inträdt. Sådana hållas fortfarande i Östersund två gånger årligen, i mars och september, samt en gång årligen i Ström, Hammerdal och Vemdalen, hvarjämte för handel med hästar och boskap i Östersund på förut bestända och af magistraten kungjorda tider en gång i hvarje månad anordnas en särskild så kallad torgdag.

Hvad beträffar *handeln med öl och vin* har tillstånd till utskänkning af sådana drycker under femårsperioden, liksom förut varit vanligt, af Konungens Befallningshafvande meddelats för sommarmånaderna och vid tillfällen, då eljest tillströmning af turister varit att vänta, åt dem, som vid kurorterna och vid ett par utvärdshus i närheten af Östersund idkat värdshusrörelse äfvensom åt restauratriser på en del passagerareångfartyg och å Frösö läger under vapenöfningarna. I öfrigt hafva inga rättigheter till utskänkning eller försäljning till afhämtning af vin och maltdrycker på landsbygden meddelats. I staden hafva under år 1905 7 personer haft tillåtelse till utskänkning af maltdrycker till förtäring på stället enligt § 3 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885 och 9 personer till sådan utskänkning vid måltider åt spisande gäster, hvarjämte 18 personer idkade försäljning af vin och maltdrycker till afhämtning.

Liksom under föregående femårsperiod har minuthandel med och *utskänkning af brännvin* året om ägt rum endast i Östersund, där rörelsen handhafs af Östersunds utskänkingsaktiebolag. Minuthandeln har utöfvats på 1 ställe och utskänkningen på 3 ställen i staden. Utskänkingsrörelsen har handhafs af bolaget själf på 1 ställe och på de 2 andra ställena öfverlåtits åt enskilda värdshusidkare.

På landsbygden har utskänkning af spirituösa drycker åt kurgäster och turister för sommarmånaderna varit tillåten vid Ytterå brunns- och badinrättning under hela femårsperioden, vid Are järnvägsrestaurant åren 1901—1904 och vid Fjällnäs högfjällssanatorium åren 1901, 1902, 1904 och 1905.

5. Kameralförhållanden.

I **tabell 3** meddelas en öfversikt af antalet *hemman* och lägenheter å landet samt tomter och hus i staden, dessa fastigheters natur och taxeringsvärden m. m. Vid jämförelse mellan denna tabell och den för åren 1896—1900 upprättade framgår, att taxeringsvärdet af all jordbruksfastig-

het å landet, hvarför bevillning erlägges, år 1905 uppgick till 61,570,200 kr. mot 37,520,600 kr. år 1900, att taxeringsvärdet å all annan fastighet på landet, hvarför bevillning utgår, år 1905 utgjorde 6,534,800 kr. mot 4,595,500 kr. år 1900, samt att motsvarande taxeringsvärde för länets

enda stad utgjorde 7,461,200 kr. år 1905 mot 4,404,000 kr. år 1900.

Bevillingen i länet har uppgått till följande belopp å de olika slagen af beskattningsföremål, nämligen:

	Jordbruks- fastighet.	Annau fastighet.	Inkomst.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Landsbygden år 1901 . .	22,564.68	2,368.50	34,794.44	59,727.62
» 1902 . .	22,623.84	2,592.00	34,755.76	59,971.60
» 1903 . .	37,057.74	3,065.95	40,669.37	80,793.06
» 1904 . .	37,102.92	3,114.60	42,920.25	83,137.77
» 1905 . .	36,942.12	3,267.40	42,658.48	82,868.00
Östersund » 1901 . .	144.06	2,229.40	27,550.49	29,923.95
» 1902 . .	144.06	2,322.00	28,968.05	31,434.11
» 1903 . .	129.78	3,335.50	30,560.12	34,025.40
» 1904 . .	128.10	3,506.50	34,049.56	37,684.16
» 1905 . .	122.22	3,714.60	34,833.94	38,670.76
Summa 1901—1905	156,959.52	29,516.45	351,760.46	538,236.43

Summan af till bevilling uppskattad inkomst inom länet uppgick år 1900 till 9,134,547 kr., däraf 3,039,132 kr. i Östersund och 6,095,415 kr. på landsbygden, och den beskattningsbara andelen däraf till 5,719,768 kr., hvaraf 2,471,182 kr. i Östersund och 3,248,586 kr. på landsbygden. Motsvarande tal voro år 1905 11,702,721 kr., hvaraf i Östersund 4,052,794 kr. och på landsbygden 7,649,927 kr., samt 7,749,242 kr., hvaraf i Östersund 3,483,394 kr. och på landsbygden 4,265,848 kr.

Under femårsperioden hafva försållts stämplrar till belopp af sammanlagdt 581,618 kr. 85 öre, däraf för punschstämplrar enligt kungl. kungörelsen den 22 maj 1903 22,542 kr.

Af inom länet befintliga utarrenderade domäner hafva under perioden följande blifvit jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga beslut till frälse försålda, nämligen:

^{70/384} mtl af förra sergeantsbostället Skogen n:r 1 i Ragunda socken på grund af kungl. bref den 10 maj 1901 för en summa af 50,075 kr.;

^{49/384} mantal af förra skvadronschefsostället Vången n:r 1 i Alsens socken på grund af kungl. bref den 24 januari 1902 för 3,500 kr.;

^{1⁸/120} mantal af förra kårchefsostället Rödögården n:r 1 i Rödöns socken på grund af kungl. bref den 13 november 1903 för 28,305 kr.;

^{44/102} mantal af förra häradskrifvarbostället Söre n:r 3 i Lits socken på grund af kungl. bref den 20 maj 1904 för 17,765 kr.; samt

^{70/102} mantal af förra majorsostället Söre n:r 5 i Lits socken på grund af kungl. bref den 27 maj 1904 för 34,450 kr.

Vid 1905 års slut återstodo utarrenderade domäner till ett antal af 15 med ett taxeringsvärde af tillhoppa 261,900 kronor.

Antalet utarrenderade hemman, tillhörande renbeteslandden, var 108 med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 352,600 kr.

Fideikommisssegendomar finnas icke i länet.

För egendomar tillhörande inhemska aktiebolag och främmande maktens undersåtar redogöres i tabellerna 5 och 6 här nedan.

Antalet utfärdade förordnanden till landtmäteriförrättningar, afslutade sådana förrättningar samt skiftad areal

och kostnaderna för laga skiften utvisas af följande af förste landtmätaren meddelade uppgifter:

År.	Antal utfärdade förordnanden till:			Antal afslutade förrättningar.			Skiftad areal i hektar.			Å laga skiften belöpande kostnader.	
	Laga skiften.	Ägostyckningar.	Andra förrättningar.	Laga skiften.	Ägostyckningar.	Andra förrättningar.	Laga skiften.	Ägostyckningar.	Andra förrättningar.	Till landtmätare o. godemän. Kronor.	Till utflyttningar. Kronor.
1901 . .	2	171	87	6	141	99	11,645	103,338	16,711	28,824	737
1902 . .	9	156	119	8	134	98	41,169	66,214	13,901	85,656	202
1903 . .	8	150	81	4	150	142	46,934	66,392	20,620	92,509	4,269
1904 . .	14	211	157	5	168	141	87,413	68,441	21,328	184,170	58,297
1905 . .	13	409	135	6	163	141	17,002	69,397	15,374	31,683	—
Summa	46	1,097	579	29	756	621	204,163	373,782	87,934	422,842	63,505

Såsom utflyttningshjälp efter laga skiften hafva under perioden af statsmedel utanordnats tillhoppa 3,275 kr., nämligen: 1,162.50 kr. år 1901, 200 kr. år 1902, 1,725 kr. år 1903 och 187.50 kr. år 1904.

Jordafsöndringar hafva af Konungens Befallningshafvande fastställt till ett antal af 1,182, däraf 173 år 1901, 227 år 1902, 165 år 1903, 291 år 1904 och 326 år 1905.

Genom kungl. kungörelsen den 29 november 1901 är förordnadt, att den rust- och rotehållare vid de indelta truppförbanden åliggande skyldighet att hålla häst och karl skulle från och med år 1902 upphöra i mån af manskaps och hästars afgång, och att från och med år 1904 indelningsverket i sin helhet skulle upphöra, så fort ske kan. Såsom förut är anmärkt, kvarstodo vid 1905 års utgång ännu 177 indelta soldater vid Jämtlands fältjägerregemente. Vid Norrlands dragonregemente kvarstodo vid samma tid endast 9 indelte. Den lindring i rustnings- och roteringsbesvären, som rotehållarne enligt lagen den 2 december 1892 ägde åtnjuta, uppgick år 1901 till 80 %, från och med år 1902 till 90 % och från och med år 1904 till hela beloppet af dessa besvärs uppskattade värde. Detta värde utgör enligt kungl. kungörelsen den 27 oktober 1899 för tio år från och med år 1900 vid Norrlands dragonregemente 330 kronor och vid Jämtlands fältjägerregemente 150 kronor.

Enligt berörda kungl. kungörelse den 29 november 1901 har det förut från statsverket utgående bidrag till Jämtlands roteringskassa upphört från och med år 1904. Kassans behållning, som vid slutet af år 1900 uppgick till 177,481 kr. 15 öre, hade vid 1905 års slut minskats till 146,581 kr. 17 öre, däraf belöpte på rotarne vid fältjägerregementet 57,063 kr. 29 öre och vid dragonregementet 89,517 kr. 88 öre.

De indelta rotarne i Ytter-Hogdals socken hafva såsom tillhörande Hälsinge regemente icke varit delaktiga i Jämtlands roteringskassa. I dess ställe finnes i Ytter-Hogdals socken en så kallad uddemantalskassa med ändamål att åt de rotar, som pröfvas däraf vara i behof, lämna understöd vid rekrytering samt vid öfriga roteringskyldigheters utgörande af i allmänhet svaga eller tillfälligtvis genom olyckor för-

svagade rotar. Denna kassa står under förvaltning af två af rothållarne själfva på kommunalstämman utsedde föreståndare och handhafves enligt Kungl. Maj:ts förnyade nådiga instruktion för förvaltningen af uddemanialskassorna inom Gäfleborgs län den 7 augusti 1855. Dess behållning utgjorde vid 1905 års utgång 6,676 kr. 73 öre.

Uti nedanstående *tabell I* meddelas en öfersikt öfver de i länets ränteri under femårsperioden influtna och utbetalade medel.

Beträffande *kommunernas finanser* hänvisas till Statistiska Centralbyråns årligen utkommande fullständiga redogörelser.

Landstingsskatt har under perioden utgått med följande belopp:

År 1901	103,391.24 kr.	År 1904	131,800.00 kr.
» 1902	103,275.41 »	» 1905	145,000.00 »
» 1903	125,993.12 »		
		Summa	609,459.77 kr.

Landstingsskattens totalsumma för åren 1896—1900 uppgick till 467,372 kronor 21 öre.

Beträffande *landstingets finanser* och verksamhet må här meddelas följande utdrag af dess revisorers berättelse för år 1905:

Behållning från år 1904:

Kassa och i banker 46,463.40 kr.

Inkomster:

Landstingsmedel	145,000.00 kr.		
Brännvinsmedel	40,783.64 »		
Bidrag af målsmän för döfstumma och blinda	1,998.00 »		
Hemmansräntor från Västernorrlands län	873.42 »		
Räntor	2,041.90 »	190,696.96 kr.	
		Summa	237,160.36 kr.

Utgifter:

Förvaltnings- och andra omkostnader	3,906.62 kr.		
Amortering och ränta å järnvägslån	38,398.00 »		
Orsa—Svegs järnväg	13,255.50 »		
Undervisning och sjukvård	125,363.18 »		
Jordbruk och hufvudringar	7,525.00 »		
Pensioner	833.33 »	189,281.63 kr.	

Behållning till år 1906:

Kassa och i banker	47,878.73 kr.		
		Summa	237,160.36 kr.

Tillgångar vid årets slut:

Inventarier	200.00 kr.
Fordran hos Sundsvalls handelsbank	12,582.00 »
D:o hos Jämtlands folkbank	47,791.79 »
Kapitalkonto	660,335.20 »
Kontant i kassan	86.94 »
	Summa 720,995.93 kr.

Skulder vid årets slut:

Skjutshållningen	17,501.59 kr.
Allmänna vägar och broar	337.24 »
Järnvägslånet	699,000.00 »
Fiskodlingsanstaltens i Fors fond	186.50 »
Diverse räkningars konto	3,970.60 »
	Summa 720,995.93 kr.

Skogsvårdsstyrelsens inkomster och utgifter under år 1905 hafva utgjort:

Inkomster:

Förslagsanslag för år 1904	2,000.00 kr.
Influtna skogsvårdsafgifter	66,650.00 »
Statsbidrag	1,000.00 »
Influtna räntor	962.15 »
	Summa 70,612.15 kr.

Utgifter:

Återleverering å 1904 års förslagsanslag	819.46 kr.
Aflönningar till styrelse och tjänstemän	13,815.79 »
Resersättning för skogsvårdskommittén	377.85 »
För skogsfrö	1,231.50 »
För undervisning i skogsskötsel	1,618.65 »
För skogskultur	1,702.00 »
Annonskostnader	255.22 »
Tryckningskostnader	93.00 »
Inventarier	271.40 »
Diverse utgifter	419.43 »
Behållning	50,007.85 »
	Summa 70,612.15 kr.

Enligt kungl. förordningen angående tillverkning och beskattning af maltdrycker den 17 juni 1903 skall för malt, som användes vid tillverkning af maltdryck i bryggeri, där ej under tillverkningsåret endast svagdricka tillverkas, erläggas skatt till vissa i förordningen bestämda belopp. Se

Tab. I.

Sammanställning af landsbokens kapitalkonto för åren 1901—1905.

År.	D e b e t.						K r e d i t.				
	Ingående balans för skulder. Kronor.	Afkortningar och afskrifningar. Kronor.	Utgifter. Kronor.	Afgångna remisser. Kronor.	Utgående balans för tillgångar. Kronor.	Summa. Kronor.	Ingående balans för tillgångar. Kronor.	Inkomster. Kronor.	Ankomna remisser. Kronor.	Utgående balans för skulder. Kronor.	Summa. Kronor.
1901	105,961.82	6,420.57	3,133,488.92	2,115,261.30	850,739.55	6,211,872.16	846,781.44	2,166,419.49	3,096,219.95	102,451.28	6,211,872.16
1902	102,451.28	7,522.70	3,219,713.70	966,898.09	828,582.71	5,125,168.48	850,739.55	1,681,985.20	2,494,146.62	98,297.11	5,125,168.48
1903	98,297.11	8,563.39	3,466,967.07	1,744,478.24	804,532.20	6,122,838.01	828,582.71	2,218,335.78	3,001,317.48	74,602.04	6,122,838.01
1904	74,602.04	10,661.54	3,635,017.30	1,392,293.35	1,023,718.26	6,136,292.49	804,532.20	2,267,041.20	3,000,636.00	64,083.09	6,136,292.49
1905	64,083.09	7,755.78	3,825,563.04	1,474,246.88	951,257.10	6,322,905.89	1,023,718.26	2,124,930.89	3,128,562.62	45,694.12	6,322,905.89

dan den 1 oktober 1903, då berörda förordning trädde i tillämpning, har af bryggerierna i länet erlagts *maltskatt* till belopp af 248 kr. 30 öre år 1903, 6,676 kr. 48 öre år 1904 och 7,090 kr. 55 öre år 1905, tillhopa 14,015 kr. 33 öre.

I *afgifter för minuthandel med* och utskänkning af *brännvin* i länet hafva influtit följande belopp:

Försäljningsår.	Försäljningsafgift.		Vinstmedel å bolags- handeln i Östersund. Kronor.	Summa. Kronor.
	I Östersund. Kronor.	På landet. Kronor.		
1901—02	3,900 00	206 25	117,900 00	122,006 25
1902—03	3,900 00	206 25	122,900 00	127,006 25
1903—04	3,900 00	240 00	127,900 00	132,040 00
1904—05	3,900 00	150 00	138,100 00	142,150 00
1905—06	3,600 00	—	151,200 00	154,800 00
Summa	19,200 00	802 50	658,000 00	678,002 50

Af brännvinsförsäljningsafgifterna i riket hafva följande belopp kommit länets landsting, hushållningssällskap och landskommuner till godo:

	Lands- tinget.	Hushåll- ningssäll- skapet.	Lands- kommun- erna.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
År 1901	42,339 88	28,672 86	30,112 34	101,125 08
» 1902	40,352 08	26,767 36	26,588 44	93,707 88
» 1903	37,881 13	25,702 99	27,207 19	90,791 31
» 1904	39,240 05	26,564 10	27,923 42	93,727 57
» 1905	40,783 64	27,605 94	29,024 96	97,414 54
Summa kr.	200,596 78	135,313 25	140,856 35	476,766 38

6. Politi.

A) **Allmänna ordningen och säkerheten.** Liksom under föregående femårsperioder hafva särskildt förordnade *polisuppsyningsmän* året om varit anställda i Hjärpen, Odenslund och Hornsberg under hela nu förevarande period. Från och med år 1902 har polisuppsyningsman jämväl varit anställd i Strömsunds municipalsamhälle, hvilkens aflöning bestrides till hälften af samhället och i öfrigt med statsmedel. Därför hafva som förut förordnats polisuppsyningsmän vid vapenöfningarna å Frösö läger och vid förekommande skogsafverknings-, flottnings- och vägarbeten, där större skaror lösa arbetare varit samlade, samt vid marknader och vissa så kallade likvidationsmöten. Af anslaget till aflöning åt särskild polisstyrka på landet m. m. hafva under perioden till länet anvisats sammanlagdt 24,400 kr., nämligen 5,400 kr. för år 1901, 4,800 kr. årligen 1902 och 1903 samt 4,700 kr. årligen 1904 och 1905. Af enskilda hafva till ränteriet levererats bidrag till belopp af tillhopa 4,479 kr. Summan af från ränteriet utbetalda medel till aflöningar åt polisuppsyningsmän, reseersättningar och belöningar för gröfre brotts upptäckande har utgjort 26,903 kr. 71 öre.

B) **Fångvården.** Vid *länsfängelset* i Östersund hafva under perioden varit anställda 1 direktör, 1 vaktmästare eller förste vaktkonstapel, 4 vaktkonstaplar och 1 vaktkvinna, som tillika varit kokerska vid fängelset.

Under perioden har sammanlagda antalet *fångar* varit 975 eller i medeltal 195 årligen. Högsta antalet samtidigt intagne fångar har varit 35 och lägsta 10. Af hela antalet fångar voro endast 56 kvinnor.

För fångtransporterna hafva varit anställda 1 ordinarie fånggevaldiger och 1 aflönad extra fånggevaldiger. Jämlikt nådiga brevet den 30 juni 1905 och Fångvårdsstyrelsens beslut den 22 december samma år skall från och med år 1906

ordinarie gevaldigersbefattningen indragas och gevaldigersgöromålen öfverflyttas på och fördelas mellan fängelsets samtliga vaktkonstaplar, hvilkas antal då genom anställning af ytterligare en vaktkonstapel ökas till 5.

Kostnaden för fångars bevakning och underhåll m. m. i länet har under perioden utgjort sammanlagdt 132,017 kr. 84 öre, i medeltal 26,403 kr. 57 öre årligen.

C) **Undervisningsväsendet.** För *folkskoleväsendets* ställning i länet, såvidt den kan uttryckas i siffror, redogöres i *tabellerna K och L* (sid. 33), uti hvilka för jämförelses skull äfven meddelas motsvarande siffror för år 1900. Såsom af dessa tabeller framgår, är ökningen såväl af antalet skolor samt lärare och lärarinnor som af å skolväsendet nedlagda kostnader rätt afsevärd och vittnar godt om skoldistrikts offervillighet och intresse för undervisningen. Bristen på lärarkrafter och därpå följande svårigheter att få folkskollärartjänster besatta med examinerade lärare utgör dock en hämsko på folkundervisningens utveckling, i det önskad förändring af mindre folkskolor med stort barnantal till folkskolor af sådan anledning i många fall måste anstå. Högre folkskolor finnas icke inom länet.

För länets folkhögskola och arbetarföreläsningssamfundet är förut under rubriken invånare redogjort.

Antalet undervisade elever vid länets *småskolelärareseminarium* har under perioden varit tillsammans 138, af hvilka utexaminerats 133, däraf 130 kvinnliga. Lärarpersonalen består som förut af allenast föreståndaren och en biträdande lärarinna, och landstingets kostnader för seminariet hafva uppgått till sammanlagdt 20,110 kr., i medeltal 4,022 kr. årligen. Statsbidraget har utgjort 6,133 kr. 35 öre, i medeltal 1,226 kr. 67 öre årligen.

För den högre undervisningen hafva liksom förut funnits två anstalter, båda i Östersund, nämligen Östersunds

allmänna läroverk och Östersunds elementarläroverk för flickor.

Vid allmänna läroverket har lärjungeantalet utgjort:

År.	Gemensamma linjen.		Reallinjen.		Latinlinjen.		Summa.	
	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.
1901	112	131	105	106	61	59	278	296
1902	130	130	104	123	54	55	288	308
1903	128	127	119	131	58	62	305	320
1904	127	191	133	101	63	48	328	340
1905	190	214	107	77	48	40	345	331

Anställda lärare vid slutet af år 1905 voro rektor, 6 lektorer, 10 adjunkter, 2 extra lärare och 3 öfning lärare. Åren 1904 och 1905 uppfördes gymnastikhus och två flyglar till läroverkshuset för en kostnad af tillhopa 94,500 kr. Medel till dessa byggnadsföretag, utöfver hvad läroverkets egna fonder kunnat lämna, hafva beredts genom dels försäljning med Kungl. Maj:ts tillstånd af gamla läroverket för 42,000 kr. till staden Östersund och dels ett lån å 40,000 kr., som staden lämnat läroverket.

Löner och arvoden åt lärarpersonalen hafva under perioden uppgått till sammanlagt 325,321 kr. 24 öre, lägst 57,033 kr. 46 öre år 1901 och högst 85,585 kr. 76 öre år 1905, då den nya lönerregleringen för de allmänna läroverken trädte i tillämpning.

Vid elementarläroverket för flickor var antalet lärjungar:

	Vårterminen.	Höstterminen.
År 1901	116	138
» 1902	137	148
» 1903	148	163
» 1904	159	159
» 1905	159	164

Vid 1905 års slut voro anställda utom föreståndarinnan 9 ämneslärarinnor med fasta aflöningar, hvarjämte 2 öfning lärarinnor och 6 lärare meddelade undervisning i vissa ämnen mot arvoden, beräknade efter antalet undervisningstimmor. Elevernas terminsafgifter hafva under hela femårsperioden utgjort 25 kronor i hvardera af de två första klasserna i den förberedande afdelningen, därefter 5 kronor mer i hvarje följande klass till och med den femte, 75 kronor i sjätte, 90 kronor i sjunde och 110 kronor i åttonde klassen.

Statsbidrag har läroverket åtnjutit till belopp af 2,150 kr. årligen 1901—1902 och af 3,500 kr. årligen 1903—1905 samt bidrag af staden till belopp af 1,500 kr. årligen 1901—1902 och 2,000 kr. årligen 1903—1905.

D. Kreditanstalter. Vid utgången af år 1905 funnos i länet 132 postsparebankskontor. Endast 2 sparbanker funnos, nämligen Jämtlands läns sparbank i Östersund och Ragunda härads sparbank i Ragunda socken. Öfriga penninginrättningar med hufvudkontor i länet voro Aktiebolaget Jämtlands folkbank, Aktiebolaget Östersunds diskontbank

Tab. K.

Folkskoleväsendets ställning i Jämtlands län åren 1900 och 1905.

År.	Antal undervisningsanstalter.						Antal lärare och lärarinnor.						Antal lärjungar.				Hela antalet barn i åldern 7—14 år.	Antal lärjungar i medeltal för hvar lärare.	Antal skolhus.			
	Folkskolor.		Mindre folkskolor.		Småskolor.		Summa.	I folkskolor.		I mindre folkskolor.		I småskolor.		Summa.	I åldern 7—14 år.					Andre. ¹⁾	Summa.	
	Fasta.	Flytande.	Fasta.	Flytande.	Fasta.	Flytande.		Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.		I folkskolor.	I mindre folkskolor.						I småskolor.
1905	83	8	42	47	56	144	380	81	31	11	77	20	187	407	5,862	3,448	6,369	1,925	17,604	18,912	43	224
1900	75	7	33	49	32	149	345	74	22	14	68	18	170	366	5,430	3,623	6,191	1,569	16,813	18,444	46	211

¹⁾ Öfver- och underåriga samt lärjungar från annat skoldistrikt än det, som uppgiften omfattar.

Tab. L.

Kostnaderna för folkundervisningen i Jämtlands län åren 1900 och 1905.

År.	Utgifter, i kronor.					Till utgifterna hafva bidragit, med kronor.			
	Till lärareaflöning.	Till skollokaler och inventarier.	Till undervisningsmateriel.	Öfriga.	Summa. Kronor.	Staten.	Hushållningssällskap m. fl.	Skoldistriktet.	Summa. Kronor.
1905	279,441.71	148,085.79	11,228.99	70,947.33	509,703.82	141,568.11	2,161.87	¹⁾ 365,973.84	509,703.82
1900	224,223.85	66,313.14	6,323.49	55,983.49	352,843.97	103,920.88	1,543.55	²⁾ 247,379.54	352,843.97

¹⁾ I detta belopp ingå 56,268.12 kr., bestridda genom lån, kassabehållningar, räntemedel och dylikt.

²⁾ Härei ingå 24,598.88 kr., bestridda såsom i not 1 är angifvet.

²¹⁰⁸ os. K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Jämtlands län.

(förr Jämtlands goodtemplarbank) och Aktiebolaget Jämtlands kreditbank i Östersund samt Aktiebolaget Ströms folkbank i Ströms socken och Offerdals låneanstalt Karl Larsson & Co i Offerdals socken. Sistnämnda anstalt, som icke har af Kungl. Maj:t fastställt reglemente, hålles af ett handelsbolag, där delägarne äro solidariskt ansvarige för anstaltens förbindelser. Firman registrerades den 30 december 1903. Bolagets inbetalda grundfond utgjorde vid utgången af år 1905 allenast 52,200 kr. och reservfonden 12,000 kr.

Banker med hufvudkontor utom länet, som här öppnat afdelningskontor, voro Riksbanken, Sundsvalls enskilda bank, Aktiebolaget Sundsvalls handelsbank, samtliga med kontor i Östersund, och Hälsinglands enskilda bank med kontor i Sveg i Härjedalen.

Alla dessa i länet arbetande banker utom Riksbanken emottaga medel å sparbanks- eller *spar-kasseräkning*, och utgjorde insättarnes behållning på sådan räkning vid 1905 års utgång:

Jämtlands läns sparbank	3,319,196 26 kr.
Ragunda härads sparbank	1,111,614 43 »
Aktiebolaget Jämtlands folkbank	4,915,925 45 »
Aktiebolaget Östersunds diskontbank	1,263,607 89 »
Sundsvalls enskilda banks afdelningskontor	704,794 25 »
Sundsvalls handelsbanks	517,108 78 »
Aktiebolaget Ströms folkbank	343,141 44 »
Aktiebolaget Jämtlands kreditbank	903,752 57 »
Hälsinglands enskilda banks afdelningskontor	183,529 47 »
Offerdals låneanstalt Karl Larsson & Co	37,968 13 »
Summa	13,300,638 67 kr.

Vid 1900 års slut uppgick insättarnes behållning på ifrågavarande räkning till 10,962,762 kr. 14 öre och har alltså under femårsperioden ökat med 2,337,876 kr. 53 öre.

Norrlands hypoteksförening, hvilken styrelse har sitt säte i Härnösand, utlämnar hypotekslån jämväl till fastighetsägare på landsbygden i Jämtlands län. Föreningens fordran på dylika lån i länet, som vid 1900 års slut utgjorde 990,100 kr., hade vid 1905 års slut nedgått till 971,200 kr.

För *bankinrättningarnes* i länet *ställning* vid 1905 års slut, utom Riksbankens och sparbankernas, redogöres i *tabell M* (sid. 35).

Riksbankens afdelningskontors hela utlåning uppgick den 30 december 1905 till 3,533,418 kr. 82 öre, däraf på växlar 2,738,267 kr. 99 öre och på afbetalningslån 312,756 kr. 62 öre.

E. Försäkringsanstalter och sjuk-kassor. Den 1 januari 1904 har lagen den 24 juli 1903 om försäkringsrörelse trätt i kraft. I anledning af denna lag hafva under femårsperioden hos Konungens Befallningshafvande registrerats följande på *delägarnes ömsesidiga* ansvarighet grundade *försäkringsanstalter*, nämligen: Näs och Hackås brandstodsbolag, Rödöns tingslags brandstodsbolag, Refsunds tingslags brandstodsbolag, Jämtlands läns brandstodsbolag och Hallens tingslags brandstodsbolag. Dessutom finnas åtskilliga liknande anstalter för försäkring af egendom, hvilkas verksamhet omfattar mindre än ett tingslag och hvilka äro befriade från registreringsskyldighet. Intet försäkringsaktie-

bolag har sitt säte inom länet, men de flesta af landets större anstalter af detta slag idka här försäkringsrörelse.

Såsom förr är nämnt, funnos år 1905 allenast 5 *registrerade sjuk-kassor* i länet. De voro Kyrkås allmänna sjuk- och begravningskassa, registrerad den 26 november 1892, Mattmars goodtemplars sjuk- och begravningskassa, registrerad den 19 april 1893, Gällö sågverks sjuk- och begravningskassa, registrerad den 12 juli 1899, Svenska folkets sjuk-kassa, registrerad den 2 februari 1904, samt Ocke sågverks sjuk- och begravningskassa, registrerad den 13 oktober 1899. I statsbidrag till sjuk-kassorna utanordnades tillhopa 4,237 kr. 50 öre, nämligen 809 kr. år 1901, 833 kr. år 1902, 827 kr. år 1903, 850 kr. år 1904 samt 918 kr. 50 öre år 1905.

F. Hälso- och sjukvård. Redogörelse i detta ämne är ofvan meddelad i afdelningen om Invånare.

G. Fattigvård. Inom länet finnas 60 fattigvårdssamhälle. Fattigvårdsanstalterna utgjordes år 1905 af 15 fattighus med utrymme för 85 personer, 8 fattiggårdar för 335 personer, 1 barnhem för 30 barn och 22 mindre fattigstugor med utrymme för 117 personer. Understödstagarnes sammanlagda antal utgjorde 3,807 (3.36 % af länets befolkning), däraf fullt försörjda 1,245, delvis understödda 1,516 och tillfälligtvis understödda 1,046. Af understödstagarne tillhörde 3,566 länets landsbygd och 241 staden Östersund. Totalkostnaden för fattigvården uppgick till 332,322 kr., eller 2 kr. 93 öre på hvar och en af länets invånare. Medelvärdet af en understödstagares fulla försörjning beräknas för länets landskommuner hafva utgjort 163 kronor.

H. Fromma stiftelser. I *tabell 7* lämnas föreskrifven redogörelse för inom länet befintliga fromma stiftelser jämte till dem hörande fonders storlek vid slutet af år 1905.

Slutligen må här rörande *staden Östersund* och *municipalsamhälle* i länet meddelas några uppgifter, som icke influtit i de föregående afdelningarna af denna berättelse.

En jämförelse mellan siffrorna i *tabell 3* till femårsberättelsen för åren 1896—1900 och tabellen med samma nummer till den nu förevarande berättelsen utvisar, att byggnadsverksamheten i *staden Östersund* varit lifligare under åren 1901—1905. Vid 1900 års utgång funnos i *staden* 322 bebyggda tomter (icke 330, såsom på grund af felaktiga uppgifter i tabellen för år 1900 antecknats) och 88 obebbyggda, de under åren 1896—1900 nybyggda boningshusens antal var 24 och antalet boningshus vid 1900 års utgång 423. Under åren 1901—1905 nybyggdes 52 boningshus. Antalet befintliga boningshus år 1905 var 473, däraf allmänna byggnader 41 och enskilda 432. Antalet boningsrum var 5,076. Under sistnämnda femårsperiod hafva nedlagts på gators nybyggnad 59,741 kr. 64 öre, på gators ombyggnad 43,267 kr. 30 öre och på gatuunderhållet 31,241 kr. 56 öre. Stadens sammanlagda kostnader för gatorna uppgingo sålunda till 134,250 kr. 50 öre, i medeltal 26,850 kr. 10

öre årligen. Gatorna i staden läggas endast af makadam. Stenlagda gator finnas ej.

För att vinna ett slut på den ovisshet, som rådt i fråga om äganderätten till den genom nådigt bref den 23 oktober 1786 till staden donerade jord, hvarpå staden är byggd, hafva stadsfullmäktige år 1901 hos Kungl. Maj:t anhållit bland annat om tillstånd för staden att åt dem, som visade senast vunnet laga fång å gårdstomt inom de åren 1864 och 1881 fastställda stadsplaner, bekräfta full äganderätt till sådan tomt under vissa villkor, olika efter tomternas läge inom den ena eller andra af nämnda planer; och har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 13 december 1901 bifallit berörda ansökning. Beträffande äganderätten till den del af

donationsjorden, som icke ingår i stadsplanerna, äro rättgångar anhängiggjorda, hvilka vid femårsperiodens utgång ännu ej blifvit slutligen pröfvade.

Den 22 maj 1902 har Konungens Befallningshafvande fastställt ny byggnadsordning för staden och den 13 juli 1905 ny hamnordning.

Två af *municipalsamhällena* i länet äro belägna i stadens omedelbara närhet och närmast att betrakta såsom förstäder till denna, Odenslund i Brunflo socken och Hornsberg i Frösöns socken.

I *Odenslund* har invånarantalet vuxit från 937 år 1902 till 1,316 år 1905. Omkring 25 boningshus hafva nybyggts under femårsperioden. Hela antalet boningsrum år 1905 upp-

Tab. M.

Bankernas inom Jämtlands län ställning vid 1905 års slut.

	Sundsvalls enskilda banks afdelnings- kontor.	Jämtlands folkbank.	Sundsvalls handelsbanks afdelnings- kontor.	Aktiebolaget Östersunds diskontobank.	Hälsinglands enskilda banks afdelnings- kontor.	Aktiebolaget Jämtlands kreditbank.	Aktiebolaget Ströms folk- bank.	Offerdals länanstalt Karl Larsson & Co.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Skulder.</i>								
Grundfonden	—	750,000 00	—	540,000 00	—	500,000 00	250,000 00	52,200 00
Reservfonden	—	530,000 00	—	83,000 00	—	140,000 00	60,000 00	12,000 00
Dispositionsfonden	—	373,200 00	—	490 47	—	6,500 00	8,849 92	—
Kapitalräkningen	911,861 75	2,433,528 34	424,842 51	991,569 07	—	708,651 53	—	—
Depositionsräkningen	1,078,303 12	1,774,900 44	711,527 01	241,493 00	517,292 00	207,989 57	530,058 65	160,711 78
Sparkasseräkningen	704,794 25	4,915,925 45	517,108 78	—	183,529 47	903,752 57	343,141 44	—
Sparbanksräkningen	—	—	—	1,263,607 89	—	—	—	37,968 13
Upp- och afskrifningsräkningen	136,192 65	260,577 25	144,486 07	88,168 40	10,658 90	159,260 11	91,402 97	7,457 32
Intresse- och provisionsräkningen	131,930 42	—	—	—	—	—	26,652 81	3,167 92
Upptagna lån	—	—	—	—	—	—	—	8,391 67
Skulder i räkning med banker	—	—	—	160,915 61	—	52,294 12	149,537 81	40,926 78
Förskottsrentor	—	29,287 04	—	24,558 88	15 80	15,650 43	—	—
Obetalda räntor	—	67,822 45	4,612 32	17,914 54	20,525 94	5,597 50	—	—
Postremissväxlräkningen	—	44,901 96	—	20,643 35	—	21,930 90	23,378 96	—
Saldo å diverse räkningar	—	59,155 78	—	1,869 55	—	—	302 00	—
1905 års vinst	—	125,300 00	20,078 50	50,160 88	—	54,500 00	33,166 61	4,797 79
Saldo af räkning med hufvudkontoret	1,768,258 89	—	361,747 20	—	—	—	—	—
Summa	4,731,341 08	11,364,598 71	2,184,402 39	3,484,391 64	732,022 11	2,776,126 73	1,516,491 17	327,621 39
<i>Tillgångar.</i>								
Kassabehållning	60,024 48	89,637 05	64,411 02	69,697 97	26,024 49	39,173 02	43,467 66	8,218 01
Diskonterade växlar	2,192,017 66	3,238,176 97	815,981 42	1,940,350 60	—	1,594,112 95	638,737 32	318,729 65
Utgifna lån mot hypotek	1,952,521 00	6,586,177 17	964,962 50	1,114,105 05	—	882,565 00	681,637 00	—
Utgifna lån mot borgen	91,530 00	—	112,910 00	9,175 00	—	132,842 50	—	—
Å kreditivräkning utestående	351,438 63	694,917 88	77,903 57	109,576 78	29,728 09	102,209 17	129,126 59	—
Å löpande räkning utestående	—	165,403 63	145,875 45	—	—	—	—	—
Inventarier	13,010 03	6,000 00	2,199 58	7,694 23	789 73	6,780 59	1,300 00	673 73
Fordringar af banker	—	94,879 91	—	20,437 06	—	—	—	—
Saldo af diverse räkningar	45,324 47	5,167 19	58 85	9,364 67	—	116 25	13,686 37	—
Lagsökningskonto	1,055 73	10,911 04	100 00	1,476 65	—	—	2,168 94	—
Obetalda räntor	6 26	124,285 87	—	14,053 65	1,455 82	18,327 25	370 93	—
Obligationer	—	267,042 00	—	69,850 00	—	—	—	—
Fastigheter	—	82,000 00	—	118,609 98	—	—	5,996 36	—
Saldo af räkning med hufvudkontoret	24,412 82	—	—	—	674,023 98	—	—	—
Summa	4,731,341 08	11,364,598 71	2,184,402 39	3,484,391 64	732,022 11	2,776,126 73	1,516,491 17	327,621 39

gifves till omkring 1,000, en siffra som dock sannolikt är för hög.

I *Hornsberg* var invånarantalet vid slutet af år 1905 718. Under femårsperioden hafva uppförts 18 nya boningshus, och hela antalet boningshus var år 1905 118 med tillsammans 434 boningsrum. Gatuunderhållet utgöres af gårdsägarna, hvar för sin gård. Två af hufvudgatorna upplysas under den mörka årstiden medelst så kallade luxlampor. Kostnaderna härför hafva bestridts af gårdsägarna.

Den mantalsskrifna folkmängden i *Strömsunds* municipalsamhälle utgjorde år 1905 755. Där uppfördes under femårsperioden 30 nya boningshus, med tillsammans 240 rum. Elektrisk belysning har införts, hvartill kraft hämtas

Östersund i Landskansliet den 24 augusti 1907.

från ett nyanlagdt elektricitetsverk vid Löfkvisslan. Byggnadsordning för samhället fastställdes af Konungens Befallningshafvande den 24 maj 1901 och brandordning den 30 september samma år. Plan för reglering af samhällets område har af Kungl. Maj:t fastställts genom nådiga bref den 30 september 1904 och den 30 december 1905.

I *Hjerpens* municipalsamhälle uppgick folkmängden till 1,053 personer. Antalet boningshus var här 107 med tillsammans 695 boningsrum. Såsom förr är nämnt, blef först genom nådigt bref den 3 november 1905 förordnadt, att de för stad gällande stadgar om ordning, bebyggande och hälsovård skulle tillämpas inom detta område.

JOHAN WIDÉN.

L. Th. Jacobson.

Axel Andersson.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I JÄMTLANDS LÄN ÅREN 1901—1905.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
		Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år).										
					Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.							
								Värfvadtmansk.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).		
		Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Landsbygden	år 1901 . . .	54,441	51,315	105,756	53,745	50,906	104,651	—	2,371	3,815	21,636	21,017	24,007	24,832	48,839
	1902 . . .	54,498	51,645	106,143	54,169	51,453	105,622	—	2,405	3,891	21,915	21,287	24,320	25,178	49,498
	1903 . . .	54,080	51,536	105,616	53,904	51,450	105,354	—	2,589	4,045	21,672	21,101	24,211	25,146	49,357
	1904 . . .	54,104	51,637	105,741	53,763	51,357	105,120	—	2,633	4,131	21,464	20,837	24,097	24,968	49,065
	1905 . . .	54,183	51,755	105,938	53,789	51,460	105,249	—	2,627	4,076	21,374	20,745	24,001	24,821	48,822
Östersunds stad	år 1901 . . .	3,542	3,463	7,005	3,329	3,393	6,722	403	162	244	1,063	1,075	1,628	1,319	2,947
	1902 . . .	3,519	3,504	7,023	3,446	3,482	6,928	385	182	225	1,085	1,122	1,652	1,347	2,999
	1903 . . .	3,489	3,531	7,020	3,444	3,488	6,932	380	136	200	1,060	1,134	1,576	1,334	2,910
	1904 . . .	3,508	3,591	7,099	3,425	3,498	6,923	370	222	346	1,064	1,078	1,656	1,424	3,080
	1905 . . .	3,593	3,698	7,291	3,438	3,537	6,975	324	202	303	1,075	1,089	1,601	1,392	2,993
Hela länet	år 1901 . . .	57,983	54,778	112,761	57,074	54,299	111,373	403	2,533	4,059	22,699	22,092	25,635	26,151	51,786
	1902 . . .	58,017	55,149	113,166	57,615	54,935	112,550	385	2,587	4,116	23,000	22,409	25,972	26,525	52,497
	1903 . . .	57,569	55,067	112,636	57,348	54,938	112,286	380	2,675	4,245	22,732	22,235	25,787	26,480	52,267
	1904 . . .	57,612	55,228	112,840	57,188	54,855	112,043	370	2,855	4,477	22,528	21,915	25,753	26,392	52,145
	1905 . . .	57,776	55,453	113,229	57,227	54,997	112,224	324	2,829	4,379	22,449	21,834	25,602	26,213	51,815

Tab.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll

1.	3.		4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.		14.									
	Väglängd.											V ä g f y r k a r.								Uppskattad kostnad för vägunderhåll in natura (den tid mark är bar).	Vägskatt pr vägfyrk.		
	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).										Å jordbruksfastighet med vägunderhåll in natura.	Å ännu ej till vägunderhåll in natura.		Å statens allmänningsskogar.	Å menigheters allmänningsskogar.	Å frälseränta.	Å annan fastighet.	Å inkomst.		Summa vägfyrkar.	Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5-10.
Kilometer.	Kilometer.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Kronor.	Öre.	Öre.										
Ragunda tingslags . . .	18 733	242 425	93,959	—	1,012	—	—	789	8,470	101,230	28,896 90	37	37										
Refsunds . . .	57 727	59 454	57,750	—	75	—	—	1,820	6,057	65,702	9,600 00	11 1	25 1										
Brunflo . . .	31 194	28 914	31,897	—	—	—	—	1,696	2,806	36,399	10,329 20	4	40										
Hackås och Näs . . .	20 107	28 450	15,319	—	225	—	—	193	360	16,097	13,262 12	11	97 6										
Lits . . .	43 506	201 235	74,681	—	1,543	—	—	300	1,547	78,071	49,477 20	30 25	89 85										
Hammerdals . . .	118 581	101 363	80,429	—	1,874	—	—	911	6,124	89,338	27,721 20	46 72	77 74										
Rödöns . . .	24 307	70 917	35,265	—	—	—	—	2,290	5,917	43,472	20,501 95	10 83	63 15										
Sunne . . .	38 290	28 740	18,423	—	—	—	—	1,001	1,872	21,296	8,037 70	25	65										
Ovikens . . .	—	44 858	21,771	—	152	—	—	136	779	22,838	9,472 80	11	43										
Undersåkers . . .	106 454	76 630	26,533	—	89	—	—	4,393	12,732	43,747	17,180 00	—	60										
Hallens . . .	—	34 803	14,427	—	12	—	—	155	464	15,058	2,658 00	30	48										
Offerdals . . .	27 595	129 413	36,052	—	—	—	—	1,015	4,664	41,731	34,636 83	10	95										
Bergs . . .	101 745	55 018	26,776	—	175	—	—	146	3,675	30,772	15,610 61	11	64										
Svegs . . .	164 014	31 622	79,247	—	200	—	—	366	3,776	83,589	11,215 20	15	28										
Hede . . .	149 068	4 933	27,351	109	—	—	—	174	790	28,424	9,058 50	12	45										
Summa å landet	901 321	1,138 775	639,880	109	5,357	—	—	15,385	60,033	720,764	267,658 21	—	—										
I städerna	8 575		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1901—1905.

26.	27.		28.	29.								30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.
	Längd af under åren 1901—1905			Kostnad för under åren 1901—1905														
	fulländade och godkända nya vägar.	omlagda eller förbättrade vägsträckor.		fulländade och godkända nya vägar.				omlagda eller förbättrade vägsträckor.										
Af statsmedel.			Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.									
	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landsvägar	—	0 200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400 00	—	—	400 00	
Bygdevägar	109 140	26 035	241,742 63	211,827 01	61,528 28	515,097 92	43,300 00	39,511 35	—	—	—	—	—	—	—	—	82,811 35	
Städers vägar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	109 140	26 235	241,742 63	211,827 01	61,528 28	515,097 92	43,300 00	39,911 35	—	—	—	—	—	—	—	—	82,811 35	

1) I vägskatten inräknas (i kol. 16) äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5.

2) Bland väggassans inkomster och utgifter inräknas icke statsbidraget (10%) till vägunderhållet in natura.

3) I detta antal ingår jämval 11 s. k. hjälpgästgifverier, de flesta belägna i trakter, där väg ej finns.

2.

JÄMTLANDS LÄN ÅREN 1901—1905.

samt vägkassornas inkomster och utgifter m. m. år 1905.

15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	1.
Vägkassans behållning (+) eller brist (—) vid årets början.	Vägkassans inkomster.				Vägkassans utgifter.					Vägkassans behållning (+) eller brist (—) vid årets slut.	Väghållningsdistrikt.
	Vägs katt. ¹⁾	Statsbidrag. ²⁾	Öfriga inkomster.	Summa inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöploglagen.	För vägars anläggning, omläggning, brobyggnad.	Öfriga utgifter. ²⁾	Summa utgifter.		
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
+ 2,735.58	17,119.35	4,000.00	609.60	21,728.95	827.16	4,637.50	12,066.16	3,318.53	20,849.35	+ 3,615.18	Ragnuda tingslags
+ 3,634.41	8,161.35	—	341.06	8,502.41	261.58	1,983.53	167.20	815.75	3,228.06	+ 8,908.76	Refsunds »
+ 2,776.41	3,146.18	—	1,217.20	4,363.38	175.00	1,443.75	—	109.30	1,728.05	+ 5,411.74	Brunflo »
+ 809.42	2,335.05	6,100.00	10.00	8,445.05	165.00	867.48	7,294.75	541.00	8,868.23	+ 386.24	Hackås och Näs »
— 88,424.06	33,183.32	9,000.00	241.05	42,424.37	924.38	7,307.20	16,164.08	14,071.64	38,467.30	— 84,466.99	Lits »
+ 27,443.83	39,379.66	34,300.00	22,571.61	96,251.27	1,727.29	5,887.72	47,540.08	44,095.30	99,250.39	+ 24,444.71	Hammerdals »
— 1.11	12,784.52	—	39.40	12,823.92	249.53	2,630.00	7,936.40	2,098.07	12,914.00	— 91.19	Rödöus »
+ 528.73	5,912.16	—	1,055.74	6,967.90	400.00	1,580.53	1,239.33	1,678.68	4,898.54	+ 2,598.09	Sunne »
— 1,335.09	2,694.92	—	1,000.00	3,694.92	150.00	1,582.28	—	640.43	2,372.71	— 12.88	Ovikens »
+ 68,388.72	9,820.68	—	2,947.38	12,768.06	521.22	3,256.93	1,023.48	201.63	5,003.26	+ 76,153.52	Undersåkers »
+ 1,196.36	4,469.19	—	113.15	4,582.34	180.00	996.32	—	86.35	1,262.67	+ 4,516.03	Hallens »
+ 607.80	19,615.88	8,600.00	2,439.52	30,655.40	363.00	4,107.00	18,079.72	2,233.51	24,783.23	+ 6,479.97	Offerdals »
+ 6,855.00	5,533.14	—	225.27	5,758.41	458.00	3,285.64	941.03	1,059.92	5,744.59	+ 6,868.82	Bergs »
+ 14,118.33	12,317.35	—	803.67	13,124.02	563.84	5,079.00	1,184.26	854.32	7,681.42	+ 19,560.98	Svegs »
+ 3,534.98	3,992.76	—	1,363.95	5,356.71	354.38	3,006.00	366.15	1,071.24	4,797.77	+ 4,093.92	Hede »
+ 42,869.36	180,465.51	62,000.00	34,981.60	277,447.11	7,320.38	47,650.88	114,002.64	72,875.67	241,819.57	+ 78,466.90	Summa å landet.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	I städerna.

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1905 års slut.

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1901—1905.

Skjutslega pr nybil.	37.		38.	39.	40.	41.	42.
	Gästgifverier		Skjutsstationer		Summa skjutsanstalter.		
	med	utan	med	utan			
	entreprenad.		entreprenad.				
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.		
Med entreprenadbidrag 1.70 kr.	80	—	28	—	108		
Utan » 1.70 »	1	—	—	—	1		
Summa skjutsanstalter	81	—	28	—	109		
däraf: vid landsvägar	45	—	9	—	54		
vid bygdevägar	35	—	19	—	54		
i städer	1	—	—	—	1		
Anstalter för endast sjöskjuts	—	—	—	—	—		

År.	I kungs- och krono-skjuts.	43.		44.		45.		46.		47.		48.		49.	
		Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer		Summa utgångna hästar.									
		med	utan	med	utan										
		entreprenad.		entreprenad.											
		Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
1901		33	32,732	—	2,012	—	34,777								
1902		23	29,248	—	2,230	—	31,501								
1903		22	33,608	—	2,640	—	36,270								
1904		27	34,556	—	2,994	—	37,577								
1905		41	34,858	—	3,027	—	37,926								
Summa hästar		146	165,002	—	12,903	—	178,051								

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

(Sådana finnas ej inom länet.)

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

Tab. 4 o. 5.

Jämtlands län

41

2108/05. K. Mjö's Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Jämtlands län.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken, (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i man- tal satt jord.	10. Antal verk och inrättnin- gar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)					
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.					Summa.	å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet (utom fräl- seränta).	å frälse- ränta.	Summa.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt fräse.									
Aktiebolaget Ad. F. Hillman (i Söderhamn)	Kolsätter m. fl.	Älfros.	—	0·420	—	—	1·173	1	—	26,000	—	—	65,500		
	Floren m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	0·753	—	—				39,500	—	—			
Aktiebolaget Carbo	Bodsjölanden m. fl.	Refsund.	—	0·085	—	—	0·198	—	—	7,200	165,600	—	182,700		
	Gimdalen	Nyhem.	—	0·050	—	—				5,000	—	—			
	Landsom	Sundsjö.	—	0·042	—	—				1,900	—	—			
	Grönviken	Bräcke.	—	0·021	—	—				3,000	—	—			
Aktiebolaget Gällö sågverk	Oppne m. fl.	Refsund.	—	0·849	—	—	1·490	2	1	48,300	60,000	—	165,400		
	Hunge m. fl.	Bodsjö.	—	0·521	—	—				2	—	45,200		—	—
	Löfsta m. fl.	Sundsjö.	—	0·120	—	—				1	—	9,400		—	—
	Käråsen	Hackås.	—	—	—	—				1	—	2,500		—	—
Aktiebolaget Iggesunds bruk	Bryngelhögen m. fl.	Rätan.	—	1·357	—	—	10·686	7	—	70,500	—	—	851,400		
	Byn m. fl.	Sveg.	—	5·208	—	—				4	—	478,300		—	—
	Ransjö	Linsell.	—	0·222	—	—				—	—	48,000		—	—
	Tannhus m. fl.	Älfros.	—	0·969	—	—				2	—	68,000		—	—
	Härjeåsjön m. fl.	Lillhärdal.	—	0·294	—	—				—	—	24,100		—	—
	Viken m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	0·414	—	—				1	—	29,000		—	—
	Kyrkbyn m. fl.	Hede.	—	0·646	—	—				—	—	41,700		—	—
	Hån m. fl.	Vemdalen.	—	1·177	—	—				5	—	56,400		—	—
	Funnäs dalen m. fl.	Tännäs.	—	0·399	—	—				8	—	35,400		—	—
Aktiebolaget Jämtlands folkbank	Gård nr 72	Östersund.	—	—	—	—	—	1	—	80,000	—	80,000			
Aktiebolaget Järsta ångsåg	Järsta	Marby.	—	—	—	—	—	1	—	16,000	—	16,000			
Aktiebolaget Nordiska granen	Hökvattnet m. fl.	Laxsjö.	—	0·063	—	—	1	—	3,800	2,000	—	6,700			
	Hotagen	Hotagen.	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—			
Aktiebolaget Näldens mejeri	Änge	Offerdal.	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000			
Aktiebolaget Ockesjöns uppfordringsverk	Öfverocke	Mörsill.	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000			
Aktiebolaget Ragunda fabriker	Hamnaren m. fl.	Ragunda.	—	—	—	—	—	1	1	—	21,500	—	21,500		
Aktiebolaget Ströms vattudal	Bredgård	Ström.	—	—	—	—	—	1	—	200	—	—	200		
Aktiebolaget Tegefors verk	Berge m. fl.	Åre.	—	4·861	—	—	4·861	8	3	79,800	74,100	—	153,900		
Aktiebolaget Östersunds diskontbank	Gård nr 1/2 74	Östersund.	—	—	—	—	—	—	1	—	95,000	—	95,000		
Aktiebolaget Östersunds ångbryggeri	Vretlott nr 1/2 48 o. 1/2 49	„	—	—	—	—	—	—	1	5,000	60,000	—	65,000		

6

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i man- tal satt jord.	10. Antal verk och inrättning- gar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. 7. F r ä l s e.					11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom fräl- seränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.							
A. P. Hedbergs aktiebolag	Lillkroken	Bräcke.	—	0 125	—	—	0 125	—	—	12,000	—	—	12,000
Bergvik och Ala nya aktiebolag . . .	Byn m. fl.	Sveg.	—	3 951	—	—	—	4	1	400,700	21,800	—	—
	Bölberget m. fl.	Linsell.	—	2 078	—	—	—	5	—	202,800	—	—	—
	Fannhus m. fl.	Ålfros.	—	4 081	—	—	—	2	—	314,000	4,000	—	—
	Blekberg m. fl.	Lillhärddal.	—	4 952	—	—	—	2	1	422,300	5,000	—	—
	Aspåsen m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	1 240	—	—	—	—	1	132,900	2,000	—	—
	Kyrkbyn m. fl.	Hede.	—	2 635	—	—	—	4	—	207,300	—	—	—
	Kyrkbyn m. fl.	Vemdalen.	—	0 208	—	—	—	—	—	16,500	—	—	—
	Funäsdalen	Tännäs.	—	0 139	—	—	—	—	—	7,500	—	—	—
							19 284	—	—				1,736,800
Björknäs aktiebolag	Hallen m. fl.	Hammerdal.	—	0 305	—	—	—	1	—	44,000	—	—	—
	Bredgård m. fl.	Ström.	—	0 395	—	—	—	6	—	46,800	1,300	—	—
							0 700	—	—				92,100
Brunflo mejeriaktiebolag	Änge	Brunflo.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,300	—	—
							—	—	—	—	1,300	—	—
Bräcke handelsaktiebolag	Bräckeby	Bräcke.	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	—
							—	—	—	—	3,000	—	—
Carl Burmans trävaruaktiebolag . . .	Fagerlandsvallen	Häggenäs.	—	0 008	—	—	—	—	—	900	—	—	—
	Flykälén	Laxsjö.	—	0 146	—	—	—	—	—	8,600	—	—	—
	Rörvattnet	Hotagen.	—	0 046	—	—	—	—	—	4,500	—	—	—
	Bye m. fl.	Hammerdal.	—	0 708	—	—	—	10	—	79,900	3,500	—	—
	Kaknäsen m. fl.	Gäxsjö.	—	0 151	—	—	—	5	—	15,700	—	—	—
	Jousgård m. fl.	Ström.	—	—	—	—	—	1	—	4,300	—	—	—
	Gäddede	Frostviken.	—	0 021	—	—	—	—	—	4,000	—	—	—
	Högsta	Hallen.	—	0 125	—	—	—	—	—	2,800	—	—	—
							1 205	—	—				124,200
Carl Burmans trävaruaktiebolag m. fl.	Högurne m. fl.	Häggenäs.	—	0 019	—	—	—	2	—	4,100	2,500	—	—
	Löfhögen m. fl.	Föllinge.	—	0 704	—	—	—	—	—	69,300	—	—	—
	Flykälén m. fl.	Laxsjö.	—	1 355	—	—	—	10	—	93,000	—	—	—
	Häggsjön m. fl.	Hotagen.	—	0 337	—	—	—	—	—	29,000	—	—	—
	Gäxsjö m. fl.	Gäxsjö.	—	0 140	—	—	—	3	—	13,500	—	—	—
							2 555	—	—				211,400
Dals ängsögsaktiebolag	Hallen	Hammerdal.	—	0 021	—	—	—	—	—	5,100	—	—	—
	Gärde m. fl.	Ström.	—	0 294	—	—	—	—	—	36,500	—	—	—
	Järfasund	Alanäs.	—	0 054	—	—	—	—	—	7,500	—	—	—
							0 369	—	—				49,100
Dockmyrs fastighets aktiebolag . . .	Hofsjö	Nyhem.	—	—	—	—	—	2	—	500	6,500	—	—
							—	—	—	500	6,500	—	—
Dvärsätts mejeriaktiebolag	Dvärsätt	Rödön.	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	—
	Gård nr 1/4 66	Östersund.	—	—	—	—	—	—	1	—	11,000	—	—
							—	—	—	—	11,000	—	—
Dynäs aktiebolag	Berge	Ström.	—	0 159	—	—	—	—	—	17,000	—	—	—
							0 159	—	—	17,000	—	—	—
Enafors aktiebolag	Handöl m. fl.	Åre.	—	0 083	—	—	—	2	—	5,400	—	—	—
							0 083	—	—	5,400	—	—	—
Fagerviks trävaruaktiebolag	Greningen m. fl.	Lit.	—	0 177	—	—	—	1	—	30,200	—	—	—
	Brynje	Kyrkås.	—	0 040	—	—	—	—	—	2,100	—	—	—
	Andersgård m. fl.	Häggenäs.	—	0 217	—	—	—	—	—	13,500	—	—	—
	Högrun m. fl.	Föllinge.	—	0 306	—	—	—	—	—	28,300	—	—	—
	Flykälén m. fl.	Laxsjö.	—	0 180	—	—	—	5	—	23,900	—	—	—
	Häggsjön	Hotagen.	—	0 190	—	—	—	—	—	10,100	—	—	—
	Kilen m. fl.	Hammerdal.	—	0 326	—	—	—	1	—	20,500	—	—	—
	Yxskafkälén	Gäxsjö.	—	0 042	—	—	—	—	—	5,400	—	—	—
	Hedningsflokälén m. fl.	Ström.	—	0 597	—	—	—	—	—	30,800	—	—	—
	Lundsjön m. fl.	Aspå.	—	0 125	—	—	—	3	—	7,900	—	—	—
	Krångede	Raguuda.	—	0 083	—	—	—	—	—	12,000	—	—	—
	Fäste	Hackås.	—	0 050	—	—	—	—	—	5,000	—	—	—
	Lockåsen	Myssjö.	—	0 013	—	—	—	—	—	1,300	—	—	—
	Kvitsle	Berg.	—	0 063	—	—	—	2	—	4,200	—	—	—
							2 409	—	—				195,200
Fillsta mejeriaktiebolag	Fillsta	Frösön.	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	—
							—	—	—	—	3,000	—	—
							—	—	—	—	3,000	—	—

Frälsningsarméns förlagsaktiebolag (i Stockholm)	Gård nr 189	Östersund.	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000
Graningeverkens aktiebolag	Alavattnet m. fl.	Ström.	—	3 049	—	—	3 049	2	—	231,000	4,000	235,000
Gällö byggnads aktiebolag	Oppne	Refsund.	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000
Hackås ullspinneriaktiebolag	Billsta	Hackås.	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	6,000
Hammarforsens sågverks aktiebolag	Hammararen	Ragunda.	—	—	—	—	—	—	1	—	13,000	13,000
Hammerdals hushållsförenings aktiebolag	Fyrås m. fl.	Hammerdal.	—	—	—	—	—	2	—	2,500	—	—
	Gäxsjö	Gäxsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	3,500
Handöls täljstens- och vattenkraftsaktiebolag	Handöl	Åre.	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	15,000
Hede mejeraktiebolag	Kyrkbyn	Hede.	—	—	—	—	—	1	1	—	3,500	3,500
Hissmofors aktiebolag	Hissmon	Rödön.	—	0 257	—	—	—	4	2	14,600	601,300	—
	Brattäggen m. fl.	Kall.	—	0 364	—	—	—	2	—	27,900	—	—
	Ånge	Offerdal.	—	—	—	—	—	1	—	1,600	—	—
	Nordbyn	Alsen.	—	0 116	—	—	0 737	1	—	6,100	—	651,500
Hissmo såg- och kvarnaktiebolag	Hissmon	Rödön.	—	—	—	—	—	—	1	700	11,500	12,200
Hudiksvalls trävaruaktiebolag	Herrö	Sveg.	—	0 003	—	—	—	—	—	300	—	—
	Remmen m. fl.	Ålfros.	—	0 306	—	—	—	—	—	19,800	—	—
	Härjedalsjön m. fl.	Lillhärddal.	—	2 339	—	—	—	1	—	185,800	800	—
	Aspan m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	0 686	—	—	—	1	—	54,500	—	—
	Kyrkbyn	Öfver-Hogdal.	—	0 079	—	—	—	—	—	5,200	—	—
	Långå	Hede.	—	0 014	—	—	3 427	—	—	800	—	267,200
Huså aktiebolag	Svensta	Undersåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	45,000	—
	Digernäs m. fl.	Kall.	—	1 417	—	—	1 417	1	—	17,200	—	62,200
Härnösands ångsågsaktiebolag	Alavattnet m. fl.	Ström.	—	0 310	—	—	—	1	—	27,500	—	—
	Svaningen m. fl.	Frostviken.	—	0 089	—	—	0 399	1	—	10,500	—	38,000
Hörningsholms ångsågsaktiebolag	Strömsnäs	Stugun.	—	0 125	—	—	0 125	—	—	16,000	—	16,000
Isak Igglunds aktiebolag	Hån	Vemdalen.	—	0 154	—	—	0 154	—	—	7,400	—	7,400
J. A. Enhörnings trävaruaktiebolag	Boda	Lit.	—	0 130	—	—	—	—	—	11,100	—	—
	Brynje	Kyrkås.	—	0 008	—	—	—	—	—	2,500	—	—
	Österåsen	Häggeås.	—	0 078	—	—	—	—	—	6,000	—	—
	Skärvången	Föllinge.	—	0 013	—	—	—	—	—	6,800	—	—
	Hammargård m. fl.	Ragunda.	—	0 062	—	—	—	—	—	3,000	—	—
	Svedjelandet m. fl.	Håsjö.	—	0 204	—	—	—	—	—	25,200	—	—
	Ede	Fors.	—	0 167	—	—	—	—	—	20,000	—	—
	Mårdsjön m. fl.	Stugun.	—	0 102	—	—	—	—	1	12,900	—	—
	Alanäs m. fl.	Hällesjö.	—	0 276	—	—	—	1	—	28,000	—	—
	Anviken m. fl.	Refsund.	—	0 433	—	—	—	—	—	33,500	—	—
	Hinkålen	Sundsjo.	—	0 010	—	—	—	—	—	3,000	—	—
	Bröckling	Bräcke.	—	0 135	—	—	—	—	—	20,000	—	—
	Espnäs	Lockne.	—	0 103	—	—	—	—	—	2,500	—	—
	Ottisjö	Undersåker.	—	0 250	—	—	—	—	—	9,200	—	—
	Högen	Mörsill.	—	0 118	—	—	—	—	—	4,200	—	—
	Hardeberga	Alsen.	—	0 667	—	—	—	—	—	12,000	—	—
	Klöfsjöby	Klöfsjö.	—	0 125	—	—	—	—	—	3,000	—	—
	Nederhögen m. fl.	Rätan.	—	0 452	—	—	—	—	—	23,400	—	—
	Funäsdalen	Tännäs.	—	0 014	—	—	—	—	—	600	—	—
	Ljungdalen	Storsjö.	—	0 097	—	—	—	—	—	1,700	—	—
	Gård nr 1/2 122	Östersund.	—	—	—	—	3 444	—	1	—	21,000	249,600
Johannedals trävaruaktiebolag	Solberg	Hammerdal.	—	0 167	—	—	—	—	—	22,100	—	—
	Kullsta	Ragunda.	—	0 084	—	—	—	—	—	4,000	—	—
	Stugubyn	Stugun.	—	0 084	—	—	—	—	—	19,200	—	—
	Klöfsjöbyn	Klöfsjö.	—	0 080	—	—	—	—	—	3,000	—	—
	Handsjön m. fl.	Rätan.	—	0 297	—	—	0 712	—	—	12,800	—	61,100
Johannesviks aktiebolag	Hammararen m. fl.	Ragunda.	—	0 138	—	—	0 138	1	—	32,000	—	32,000
J. Petterssons trävaruaktiebolag	Valla m. fl.	Håsjö.	—	0 125	—	—	—	2	—	22,800	—	—
	Mjälle	Frösön.	—	—	—	—	—	1	—	2,400	500	—
	Böle m. fl.	Marby.	—	—	—	—	—	2	—	3,000	—	—

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i ma- talt satt jord.	10. Antal verk och inrättnin- gar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom fräl- seränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
J. Petterssons trävaruaktiebolag (forts.)	Köta Gårdarne nr 1/2 130 o. 142 m. fl.	Alsen. Östersund.	— —	0 062 —	— —	— —	— —	3 —	— 12	5,800 6,000	— 34,000	— —	— —	— 74,500
Klöfsjö ångsågaktiebolag	Rönningen	Klöfsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	1,000
Korsnäs sågaktiebolag	Höggsberget Pjåldalen	Linsell. Lillhärdal.	— —	0 042 0 319	— —	— —	— —	— —	— —	2,300 15,600	— —	— —	— —	17,900
Kramfors aktiebolag	Löfberga m. fl. Alanäset m. fl. Blåsjön m. fl.	Ström. Alanäs. Frostviken.	— — —	0 908 3 213 1 585	— — —	— — —	— — —	— 9 3	— — —	106,500 469,500 156,900	— 1,000 —	— — —	— — —	733,900
Krokoms handelsaktiebolag	Dvärsätt	Rödön.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	1,000
Krokoms kvarnaktiebolag	Utgård m. fl.	„	—	—	—	—	—	—	2	—	12,300	—	—	12,300
Krokoms mejeriaktiebolag	Hissmon	„	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	—	3,000
Krokoms tändsticksfabriks aktiebolag	Faubyu	„	—	—	—	—	—	—	1	—	4,500	—	—	4,500
Kungsgården-Mariebergs aktiebolag .	Länglingen Byvattnet m. fl. Ankarvattnet m. fl. Sörviksuset	Hamnerdal. Ström. Frostviken. Borgvattnet.	— — — —	0 037 0 394 2 484 0 057	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	2,500 91,000 201,700 13,800	— — — —	— — — —	— — — —	309,000
Kälarnes såg- och hyfferiaktiebolag .	Ansjö	Hällesjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	—	4,000
Kälarnes trävaruaktiebolag	Västane	Häsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	—	8,000
Källskärs aktiebolag	Floren m. fl. Nordstrand Hån	Ytter-Hogdal. Hede. Vemdalen.	— — —	2 028 — 0 222	— — —	— — —	— — —	— 1 1	— — —	132,000 1,500 15,200	— — —	— — —	— — —	148,700
Lars Lithanders trävaruaktiebolag . .	Bjurhuskälén m. fl. Backegård m. fl. Holmsjön Hökvattnet Nyland Flatnor m. fl. Kösta m. fl.	Lit. Häggenås. Föllinge. Laxsjö. Undersåker. Offerdal. Alsen.	— — — — — — —	0 091 0 191 0 104 0 094 — 1 027 0 427	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— 1 1 — 3 4 3	— — — — — — —	6,000 12,100 13,300 7,200 20,400 23,200 16,200	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	103,400
Ljusne-Voxna aktiebolag	Hvitvattnet m. fl. Bysiksjön m. fl. Kolsätter m. fl. Högen m. fl. Tässjö m. fl. Kyrkbyn Långå m. fl. Funäsälén m. fl.	Rätan. Sveg. Alfros. Lillhärdal. Ytter-Hogdal. Öfver-Hogdal. Hede. Tännäs.	— — — — — — — —	0 304 0 545 1 281 6 579 1 324 1 143 0 125 0 270	— — — — — — — —	— — — — — — — —	— — — — — — — —	— — — — 6 2 — 1	— — — — — — — —	13,000 47,300 86,200 534,700 146,800 78,200 8,600 18,000	— — — — — — — —	— — — — — — — —	— — — — — — — —	932,800
Lockne nya sågverks aktiebolag . . .	Hornsjöböle Berge m. fl. Åsen	Brunflo. Lockne. Näs.	— — —	0 250 2 780 0 333	— — —	— — —	— — —	— 7 —	— 1 —	12,000 78,500 17,000	— 26,000 —	— — —	— — —	133,500
Locknö ångsågaktiebolag	Hösjöberg m. fl.	Ström.	—	1 180	—	—	—	—	—	109,000	—	—	—	109,000
Långgrörs aktiebolag	Byn m. fl. Bölberget m. fl. Kolsätter m. fl. Kyrkbyn Björnberg m. fl. Rändalen Högvålen	Sveg. Linsell. Alfros. Lillhärdal. Ytter-Hogdal. Hede. Tännäs.	— — — — — — —	2 774 0 556 0 504 0 049 0 421 0 055 —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — 2 1 1	— — — — — — —	272,900 29,000 33,200 3,600 33,000 3,200 500	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	375,400

Marma sågverksaktiebolag	Björnberg m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	3 900	—	—	3 900	1	—	361,700	—	—	361,700
Mattmars kvarnaktiebolag	Ugård	Mattmar.	—	—	—	—	—	—	1	500	4,500	—	5,000
Mattmars såg- och hyfveriaktiebolag	Vallan	Åre.	—	0 083	—	—	—	—	—	3,300	—	—	—
	Finsäter m. fl.	Ålsen.	—	—	—	—	—	—	1	400	90,000	—	—
	Kluk m. fl.	Mattmar.	—	0 307	—	—	—	—	3	11,200	—	—	—
	Medvigge	Berg.	—	—	—	0 048	—	—	—	2,000	—	—	106,900
Mons trävaruaktiebolag	Fjällandet m. fl.	Lit.	—	0 868	—	—	—	—	1	103,600	—	—	—
	Grötön m. fl.	Häggenås.	—	0 589	—	—	—	—	—	39,100	—	—	—
	Rörvattnet	Laxsjö.	—	0 048	—	—	—	—	—	3,200	—	—	—
	Näset m. fl.	Aspås.	—	—	—	—	—	—	2	2,200	—	—	—
	Borglunda m. fl.	Stugun.	—	1 550	—	—	—	—	6	272,100	—	—	—
	Borgsjö m. fl.	Borgvattnet.	—	0 316	—	—	—	—	—	39,600	—	—	—
	Sidsjö m. fl.	Bodsjö.	—	0 079	—	—	—	—	4	18,200	—	—	—
	Boggsjö m. fl.	Sundsjo.	—	0 266	—	—	—	—	2	25,900	—	—	—
	Stugusjön	Brücke.	—	0 781	—	—	—	—	2	74,000	—	—	—
	Lagmanslandet m. fl.	Brunflo.	—	0 146	—	—	—	—	3	61,500	—	—	—
	Rogsta m. fl.	Hackås.	—	1 443	—	—	—	—	11	93,500	—	—	—
	Bergsjön m. fl.	Kall.	—	1 000	—	—	—	—	—	63,300	—	—	—
	Nybo m. fl.	Klöfsjö.	—	1 095	—	—	—	—	—	46,300	—	—	—
	Digerberget	Rätan.	—	0 250	—	—	—	—	2	14,400	—	—	—
	Gård nr 2:s 88 m. fl.	Östersund.	—	—	—	—	—	—	—	—	31,500	—	889,000
Mons trävaruaktiebolag m. fl.	Skjör	Kyrkås.	—	—	—	—	—	—	1	6,200	—	—	—
	Fagerlandsvallen m. fl.	Häggenås.	—	2 096	—	—	—	—	8	134,500	—	—	—
	Rörvattnet m. fl.	Laxsjö.	—	0 644	—	—	—	—	1	57,500	—	—	—
	Häljeåkilén m. fl.	Hammerdal.	—	0 611	—	—	—	—	2	54,700	—	—	253,000
Månsta sågverksaktiebolag	Gäle	Näs.	—	0 083	—	—	—	—	—	2,500	—	—	2,500
Norrviks sågverksaktiebolag	Björhuskälén m. fl.	Lit.	—	0 316	—	—	—	—	1	41,100	—	—	—
	Gungård m. fl.	Häggenås.	—	0 512	—	—	—	—	1	31,300	—	—	—
	Laxsjö	Laxsjö.	—	—	—	—	—	—	—	710	—	—	—
	Fiskviken m. fl.	Offerdal.	—	0 133	—	—	—	—	1	7,200	—	—	80,300
Nyhems handelsaktiebolag	Söre	Lit.	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	3,000
Nyviks ångsågsaktiebolag	Skjör	Kyrkås.	—	—	—	—	—	—	—	—	12,000	—	12,000
Näldens ullspinneriaktiebolag	Faxälven	Näskott.	—	—	—	—	—	—	—	3,000	15,000	—	18,000
Näs mejeriaktiebolag	Grönviken	Näs.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000
Näsvikens träförädlingsaktiebolag	Näset	Ström.	—	0 021	—	—	—	—	1	1,500	12,000	—	13,500
Porterbryggeriaktiebolaget i Gäfle	Kyrkstaden	Sveg.	—	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	5,000
Ragunda bad- och brunnsinrättningsaktiebolag	Hammarén	Ragunda.	—	—	—	—	—	—	1	200	4,000	—	4,200
Ramviks aktiebolag	Grelsgård m. fl.	Ström.	—	0 186	—	—	—	—	—	8,600	—	—	—
	Alanäset	Alanäs.	—	—	—	—	—	—	1	1,000	—	—	9,600
Salsåkers ångsågs aktiebolag	Görvik	Hammerdal.	—	0 040	—	—	—	—	—	4,200	—	—	4,200
Sandarne aktiebolag	Bryngelhögen m. fl.	Rätan.	—	0 332	—	—	—	—	3	16,500	—	—	—
	Bynillsvallen m. fl.	Sveg.	—	1 457	—	—	—	—	6	142,800	2,500	—	—
	Linsell m. fl.	Linsell.	—	2 038	—	—	—	—	—	374,300	2,500	—	—
	Kolsätter m. fl.	Ålfros.	—	0 385	—	—	—	—	—	30,600	—	—	—
	Härjedsjön m. fl.	Lillhärdal.	—	0 139	—	—	—	—	2	15,800	—	—	—
	Floren m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	1 378	—	—	—	—	2	146,800	500	—	—
	Kyrkbyn	Öfver-Hogdal.	—	0 693	—	—	—	—	2	46,200	—	—	—
	Färgesundet m. fl.	Hede.	—	2 987	—	—	—	—	8	233,700	4,000	—	—
	Hån m. fl.	Vemdalen.	—	1 955	—	—	—	—	3	147,500	—	—	—
	Funäsdalen m. fl.	Tännäs.	—	0 250	—	—	—	—	—	11,700	—	—	1,175,400
Sandvikens sågverks aktiebolag	Hallen	Hammerdal.	—	—	—	—	—	—	1	8,500	—	—	—
	Gärde m. fl.	Ström.	—	0 126	—	—	—	—	1	20,000	—	—	—
	Sörviksnäset	Borgvattnet.	—	0 084	—	—	—	—	—	21,500	—	—	50,000
Sandö sågverksaktiebolag	Hallen m. fl.	Hammerdal.	—	0 185	—	—	—	—	—	19,300	—	—	19,300
Sikås badhusaktiebolag	Sikås	»	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	600
Skalstugans aktiebolag	Hålland	Undersåker.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	—
	Skalstugan m. fl.	Åre.	—	0 667	—	—	—	—	1	49,800	—	—	50,800

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Fr ä l s e.					Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Skogens kolaktiebolag	Köttsjön	Ragunda.	—	0 069	—	—	—	—	20,000	—	—	—	107,400	
	Böle	Fors.	—	0 109	—	—	—	—	7,500	—	—	—		
	Mårdsjön	Stugun.	—	0 104	—	—	—	—	12,500	—	—	—		
	Sörviksnäset	Borgvattnet.	—	0 183	—	—	—	—	47,400	—	—	—		
	Stafre	Refsund.	—	—	—	—	—	—	—	10,000	—	—		
	Hövikén	Bodsjö.	—	0 167	—	—	0 632	—	10,000	—	—	—		
Skönviks aktiebolag	Byom m. fl.	Lit.	—	0 749	—	—	—	—	56,900	—	—	—	3,093,200	
	Häggesta m. fl.	Häggenås.	—	0 726	—	—	3	—	46,800	—	—	—		
	Ede m. fl.	Hammerdal.	—	0 735	—	—	1	—	78,100	—	—	—		
	Kilen m. fl.	Aspås.	—	0 963	—	—	4	—	35,700	—	—	—		
	Dövikén m. fl.	Ragunda.	—	1 283	—	—	18	—	276,900	—	—	—		
	Alanäs m. fl.	Hällesjö.	—	8 255	—	—	23	1	791,700	3,000	—	—		
	Håsjö m. fl.	Håsjö.	—	0 576	—	—	5	—	62,200	—	—	—		
	Byn m. fl.	Fors.	—	2 199	—	—	1	1	165,700	5,800	—	—		
	Mårdsjön m. fl.	Stugun.	—	0 180	—	—	—	—	33,500	—	—	—		
	Borgsjö m. fl.	Borgvattnet.	—	0 446	—	—	—	—	58,200	—	—	—		
	Mordvikén m. fl.	Refsund.	—	1 542	—	—	1	1	195,500	70,000	—	—		
	Bodsjöbyn m. fl.	Bodsjö.	—	2 229	—	—	11	—	249,100	—	—	—		
	Gimdalen m. fl.	Nyhem.	—	0 355	—	—	6	—	79,000	2,000	—	—		
	Binnäset	Sundsjö.	—	0 125	—	—	—	—	20,400	—	—	—		
	Grönvikén m. fl.	Bräcke.	—	1 043	—	—	11	—	145,500	—	—	—		
	Öster-Böle	Brunflo.	—	0 230	—	—	—	—	40,000	—	—	—		
	Öd	Marieby.	—	—	—	—	1	—	12,000	—	—	—		
	Huga m. fl.	Lockne.	—	0 109	—	—	1	—	104,000	—	—	—		
	Dödre m. fl.	Häckås.	—	1 036	—	—	1	—	102,500	—	—	—		
	Böllåsen m. fl.	Oviken.	—	1 357	—	—	8	—	123,200	—	—	—		
	Hallom m. fl.	Myssjö.	—	0 980	—	—	8	—	28,900	—	—	—		
Rönneberg	Åre.	—	0 234	—	—	—	—	5,800	—	—	—			
Bergvik m. fl.	Berg.	—	2 038	—	—	16	—	128,100	—	—	—			
Hallen m. fl.	Åsarne.	—	0 570	—	—	3	—	33,600	—	—	—			
Rätansbyn	Rätan.	—	0 083	—	—	—	—	2,700	—	—	—			
Grubban m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	0 250	—	—	—	—	22,000	—	—	—			
Ljungdalen m. fl.	Storsjö.	—	1 123	—	—	29 416	2	114,400	—	—	—			
Slätte mejeriaktiebolag	Slätte	Alsen.	—	—	—	—	—	—	1,000	—	—	1,000		
Sprängavikens aktiebolag	Trångåsen m. fl.	Ström.	—	0 256	—	—	—	—	20,000	—	—	—	70,500	
	Björkvattnet m. fl.	Borgvattnet.	—	1 059	—	—	3	—	50,500	—	—	—		
Ströms goodtemplarbyggnads aktiebolag	Bredgård	Ström.	—	—	—	—	1	—	300	2,000	—	2,300		
Ströms trävaruaktiebolag	Bredgård m. fl.	»	—	1 112	—	—	3	—	283,000	—	—	—	605,700	
	Lidsjöberg	Alanäs.	—	0 402	—	—	—	—	54,600	—	—	—		
	Björkvattnet m. fl.	Frostvikén.	—	1 825	—	—	3 339	1	268,100	—	—	—		
Strömsnäs aktiebolag	Långåsen m. fl.	Ström.	—	0 194	—	—	—	—	40,000	—	—	40,000		
Strömsunds tegelbruks aktiebolag	Tullingsås	»	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000		
Sunds aktiebolag	Bjurhuskålen m. fl.	Lit.	—	0 935	—	0 333	—	—	86,700	—	—	—	—	
	Storbränna	Häggenås.	—	0 146	—	—	—	—	13,200	—	—	—		
	Kilen m. fl.	Aspås.	—	0 125	—	—	—	—	4,400	—	—	—		
	Ammer m. fl.	Ragunda.	—	1 250	—	—	1	—	156,500	—	—	—		
	Gastsjön m. fl.	Hällesjö.	—	0 375	—	—	—	—	34,000	—	—	—		
	Västauede m. fl.	Håsjö.	—	0 324	—	—	2	—	34,300	—	—	—		
	Bispgården m. fl.	Fors.	—	4 074	—	—	1	1	332,600	2,500	—	—		
	Digertjärnskilen m. fl.	Stugun.	—	0 339	—	—	—	—	34,500	—	—	—		
	Backen m. fl.	Refsund.	—	1 403	—	—	2	—	153,000	—	—	—		
	Hunge m. fl.	Bodsjö.	—	0 205	—	—	1	—	30,500	—	—	—		
	Byom	Nyhem.	—	0 209	—	—	—	—	45,000	—	—	—		
	Binnäset m. fl.	Sundsjö.	—	1 242	—	—	4	—	129,300	—	—	—		
	Mordvikén m. fl.	Bräcke.	—	0 592	—	—	3	1	68,000	43,000	—	—		

Sunds aktiebolag (forts.)	Hälle m. fl.	Brunflo.	—	0 492	—	—	1	—	19,500	—	—	—	—
	Espnäs	Lockne.	—	0 029	—	—	—	—	2,000	—	—	—	—
	Oldberg m. fl.	Näs.	—	0 980	—	—	2	—	57,000	—	—	—	—
	Näcksta	Hackås.	—	1 026	—	—	1	—	36,500	—	—	—	—
	Månsåsen	Sunne.	—	—	—	—	1	—	1,200	—	—	—	—
	Trusta	Norderön.	—	0 216	—	—	—	—	5,900	—	—	—	—
	Bångåsen m. fl.	Offerdal.	—	0 308	—	—	—	—	9,100	—	—	—	—
	Västeråsen	Åsarne.	—	0 095	—	—	—	—	4,500	—	—	—	—
	Handsjön m. fl.	Rätan.	—	0 238	—	—	—	—	12,300	—	—	—	—
							14 936	—	—	—	—	—	1,315,500
Sundsvalls cellulosaktiebolag	Mårdsjön	Stugun.	—	0 104	—	—	—	—	7,000	—	—	—	7,000
Svegs handelsaktiebolag	Prästborde m. fl.	Sveg.	—	0 003	—	—	—	1	200	2,500	—	—	2,700
Svensta handelsaktiebolag	Österåsen	Åsarne.	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	—	2,500
Tafnäs ångsågsaktiebolag	Tafnäs	Sundsjö.	—	—	—	—	—	1	—	17,000	—	—	17,000
Trångsvikens mejeriaktiebolag	Mo	Alsen.	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	1,000
Trävaruaktiebolaget Carlsvik	Backen m. fl.	Lit.	—	0 255	—	—	—	—	22,400	—	—	—	—
	Jonsgård m. fl.	Häggenås.	—	0 123	—	—	2	—	11,900	—	—	—	—
	Lund-jön m. fl.	Aspås.	—	0 047	—	—	2	—	6,800	—	—	—	—
	Böle	Ragunda.	—	0 046	—	—	—	—	6,000	—	—	—	—
	Västane	Håsjö.	—	0 022	—	—	—	—	2,000	—	—	—	—
	Mårdsjön	Stugun.	—	0 152	—	—	—	—	15,300	—	—	—	—
	Boberg m. fl.	Borgvattnet.	—	0 167	—	—	1	—	16,200	—	—	—	—
	Marsätt m. fl.	Sundsjö.	—	—	—	—	2	—	1,000	—	—	—	—
	Österhallom	Myssjö.	—	—	—	—	2	—	1,900	—	—	—	—
	Utgård m. fl.	Offerdal.	—	0 174	—	—	—	—	5,300	—	—	—	—
							0 986	—	—	—	—	—	88,800
Tunadals aktiebolag	Björhuskälén m. fl.	Lit.	—	0 912	—	—	2	—	61,600	—	—	—	—
	Backen m. fl.	Föllinge.	—	0 847	—	—	2	—	152,800	—	—	—	—
	Rörvattnet m. fl.	Laxsjö.	—	0 071	—	—	—	—	6,300	—	—	—	—
	Åsen	Hammerdal.	—	0 379	—	—	—	—	45,100	—	—	—	—
	Dvärsätt m. fl.	Rödön.	—	0 109	—	—	4	—	8,500	2,000	—	—	—
	Näliden	Näskott.	—	0 125	—	—	—	—	9,700	—	—	—	—
	Ammer m. fl.	Ragunda.	—	0 100	—	—	1	—	20,000	15,000	—	—	—
	Alanäs m. fl.	Hällesjö.	—	0 430	—	—	—	—	45,000	—	—	—	—
	By m. fl.	Håsjö.	—	0 067	—	—	2	—	13,000	—	—	—	—
	Näfverede	Stugun.	—	0 130	—	—	—	—	15,000	—	—	—	—
	Borgsjö m. fl.	Borgvattnet.	—	0 501	—	—	1	—	65,500	—	—	—	—
	Oppne	Refsund.	—	0 192	—	—	—	—	16,000	—	—	—	—
	Ulfsjönäs	Nyhem.	—	0 195	—	—	—	—	18,000	—	—	—	—
	Marsätt m. fl.	Sundsjö.	—	0 525	—	—	2	—	40,100	—	—	—	—
	Bensjö m. fl.	Bräcke.	—	1 192	—	—	5	—	151,500	—	—	—	—
	Vamsta	Brunflo.	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	—	—
	Haxäng	Lockne.	—	—	—	—	1	—	10,000	—	—	—	—
	Gäle m. fl.	Näs.	—	0 933	—	—	3	—	28,000	—	—	—	—
	Bodsjöbyn	Bodsjö.	—	1 129	—	—	11	—	106,600	—	—	—	—
	Näcksta m. fl.	Hackås.	—	1 350	—	—	4	2	75,500	4,800	—	—	—
	Åbbåsen m. fl.	Oviken.	—	0 123	—	—	—	—	2,500	—	—	—	—
	Hofvermo m. fl.	Myssjö.	—	0 726	—	—	6	—	32,500	—	—	—	—
	Frankrike m. fl.	Offerdal.	—	0 375	—	—	1	—	9,900	—	—	—	—
	Röde	Alsen.	—	0 500	—	—	—	—	14,100	—	—	—	—
	Västeråsen	Åsarne.	—	—	—	—	1	—	9,500	—	—	—	—
	Långberget	Ytter-Hogdal.	—	0 062	—	—	—	—	7,000	—	—	—	—
	Brynje m. fl.	Berg.	—	1 939	—	—	18	—	91,600	—	—	—	—
							12 912	—	—	—	—	—	1,078,700
Utansjö cellulosaktiebolag	Hallen	Hammerdal.	—	0 030	—	—	—	—	2,300	—	—	—	2,300
Varpnäs förlagsaktiebolag (i Söderhamn)	Ransjö	Linsell.	—	—	—	—	1	—	1)	—	—	—	—
	Östansjö	Ytter-Hogdal.	—	—	—	—	1	—	1)	—	—	—	—
Vistavarfs aktiebolag	Backen m. fl.	Lit.	—	3 490	—	—	1	—	275,200	—	—	—	—
	Häggesta m. fl.	Häggenås.	—	0 090	—	—	3	—	8,600	—	—	—	—
	Grafvarevägen m. fl.	Föllinge.	—	0 795	—	—	1	—	85,700	—	—	—	—
	Tjufvattnet	Laxsjö.	—	—	—	—	1	—	2,200	—	—	—	—
	Ede m. fl.	Hammerdal.	—	3 173	—	—	5	—	396,100	—	—	—	—
	Klumpen m. fl.	Gåxsjö.	—	0 453	—	—	1	—	42,300	—	—	—	—
	Kälén	Rödön.	—	—	—	—	3	—	4,000	—	—	—	—
	Lundsjön m. fl.	Aspås.	—	0 605	—	—	1	—	12,900	—	—	—	—
	Backen	Ås.	—	0 500	—	—	—	—	13,500	—	—	—	—

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.				9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättnin- gar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)				
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.				8. Summa.	11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom fräl- seränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Vifstavarfs aktiebolag (forts.)	Flinten m. fl.	Hotagen.	—	0 632	—	—	—	2	—	53,100	—	—	—
	Böle m. fl.	Ragunda.	—	2 440	—	—	—	1	—	313,000	—	—	—
	Alanäs m. fl.	Hällesjö.	—	1 462	—	—	—	4	—	175,200	—	—	—
	By m. fl.	Häsjö.	—	0 795	—	—	—	2	—	137,600	—	—	—
	Böle m. fl.	Fors.	—	2 396	—	—	—	10	—	302,100	—	—	—
	Digertjärnskilén m. fl.	Stugun.	—	2 348	—	—	—	1	—	340,800	—	—	—
	Målgäsen m. fl.	Refsund.	—	0 130	—	—	—	—	—	8,500	—	—	—
	Hofdsjö m. fl.	Nyhem.	—	0 584	—	—	—	5	—	140,500	2,500	—	—
	Boggsjö m. fl.	Sundsjö.	—	1 960	—	—	—	3	—	153,600	—	—	—
	Gråsjön	Bräcke.	—	0 291	—	—	—	2	—	88,000	—	—	—
	Berge m. fl.	Brunflo.	—	1 125	—	—	—	2	—	79,000	—	—	—
	Galberget	Oviken.	—	—	—	—	—	1	—	3,800	—	—	—
	Djupsjön m. fl.	Käll.	—	1 202	—	—	—	—	—	49,600	—	—	—
	Åspbacken m. fl.	Offerdal.	—	2 148	—	—	—	5	—	76,500	—	—	—
	Getan m. fl.	Alsen.	—	0 416	—	—	—	5	—	12,500	—	—	—
	Döfvellsås m. fl.	Klöfsjö.	—	1 581	—	0 240	—	3	—	77,600	—	—	—
	Källberget	Vemdalen.	—	0 068	—	—	—	—	—	6,200	—	—	—
	Storsjö m. fl.	Storsjö.	—	1 793	—	—	—	—	—	103,400	—	—	—
							30 717	3	—				2,969,000
Väija ångsågsaktiebolag	Gärdé m. fl.	Ström.	—	0 825	—	—	—	—	—	52,000	—	—	52,000
Världsgoodtemplarordens i Östersund byggnadsaktiebolag	Gård nr 181 och 183	Östersund.	—	—	—	—	—	—	1	—	55,000	—	55,000
Ytter-Hogdals goodtemplars byggnads- aktiebolag	Viken	Ytter-Hogdal.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	1,000
Ytterå kvarn- och sågverksaktiebolag	Åse	Alsen.	—	—	—	—	—	—	1	—	36,000	—	36,000
Ytterå trälastaktiebolag	Forsa	Åre.	—	0 095	—	—	—	—	—	4,300	—	—	—
	Nordbyn m. fl.	Alsen.	—	0 542	—	—	—	—	4	8,600	24,500	—	37,400
Ångbåtsaktiebolaget Virgo	Bredgård	Ström.	—	—	—	—	—	—	1	600	—	—	600
Åre turist- och kurorts hotellbyggnads- aktiebolag	Mörviken	Åre.	—	—	—	—	—	—	1	—	25,000	—	25,000
Äggfors aktiebolag	Äggen	Mörsill.	—	—	—	—	—	—	1	—	40,000	—	40,000
Änge bryggeriaktiebolag	Hallen	Undersåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	11,000	—	11,000
Östersunds badhusaktiebolag	Badhus	Östersund.	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000
Östersunds byggnadsaktiebolag	Gård nr 1/2 77	»	—	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	50,000
Östersunds elektriska aktiebolag	Maskinhus och vretlott nr 68	»	—	—	—	—	—	—	1	1,200	40,000	—	41,200
Östersunds flickskolebyggnads aktie- bolag	Gård nr 208 o. 229	»	—	—	—	—	—	—	1	—	40,000	—	40,000
Östersunds utskänkingsaktiebolag	Gård nr 47 o. 48	»	—	—	—	—	—	—	2	—	73,500	—	73,500
		Summa	—	218 357	—	0 621	218 978	574	96	19,523,000	2,263,200	—	21,786,200

Anm. I förestående förteckning ingå icke sådana fastigheter, hvilka inköpts af bankaktiebolag för betäckande af någon bankens fordran.

1) Varpnäs förlagsaktiebolags fastigheter äro ej taxerade; de utgöras endast af obetydliga, till flottled hörande lägenheter.

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

2009 08. K. Maj:s Befolkningshufvudtas jämtlands län 1901—1905. Jämtlands län.

Tab. 6.

Jämtlands län.

49

1. Främmande maktens och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Fr ä l s e.		8. Summa.			11. å jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet (utom frälseränta).	13. å frälseränta.	14. Summa.
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.							
Alnäs, Mikael, norsk nationalitet	Backsjönäset	Kall.	—	—	—	—	—	1	—	1,200	—	—	—
Andersen, Petter, >	Kingsta	Näskott.	—	—	—	—	—	1	—	1,800	—	—	—
Andersson, Gustaf Edvard, >	Hallen	Undersäker.	—	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—
Andersson, Johan Andreas, >	Hälland	>	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Andersson, Kerstin Eliasdotter, norsk nationalitet	Sikås	Hammerdal.	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	—
Andersson, Kristoffer, norsk nationalitet	Kyrkbyn	Hede.	—	0-007	—	—	—	—	—	300	—	—	—
Bergström, Simon, >	Linsell	Linsell.	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—
Bjertem, Björn, >	Lilltevedalen	Äre.	—	0-063	—	—	—	—	—	1,600	—	—	—
Brandén, Karl Johan, >	Edsåsen	Undersäker.	—	0-063	—	—	—	—	—	2,100	—	—	—
Bränne, Johan Severin, >	Gräfte	Mattmar.	—	0-104	—	—	—	—	—	2,900	—	—	—
Einarssons, Einar, änka, >	Ljungdalen	Storsjö.	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—
Ellingsson, Johan, >	Ede	Offerdal.	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	—
Englund, Bernt Gustaf, >	Högsta	Hallen.	—	0-056	—	—	—	—	—	3,400	—	—	—
Engström, Henrik, >	Myre	Oviken.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Engzelius, Gustaf, i Röros, >	Malmagen och Funäsdalen	Tännäs.	—	0-136	—	—	—	—	—	2,600	—	—	—
Eriksen, Berndt, >	Nyby	Lit.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Eriksson, Knut, >	Mo	Alsen.	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—
Ersdotter, Ingeborg, >	Ängersjö	Ytter-Hogdal.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Estensson, Lars, >	Funäsdalen	Tännäs.	—	0-042	—	—	—	—	—	1,200	—	—	—
Evensen, Olof, >	Bäcken	Ås.	—	—	—	—	—	1	—	2,200	—	—	—
Fanér, Paul Bertil, >	Åse	Alsen.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Fjellseth, Johan, >	Gärde	Ström.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Fordin, Hans Mickelsson, >	Funäsdalen	Tännäs.	—	0-003	—	—	—	1	—	100	—	—	—
Garnesvall, Hans Petter, >	Berge	Äre.	—	—	—	—	—	1	—	1,300	—	—	—
Gjesvald, Per, >	Faxälven	Näskott.	—	—	—	—	—	1	—	2,200	—	—	—
Graff, Nils, >	Laudön	Offerdal.	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—
Grinde, Even, >	Floren	Ytter-Hogdal.	—	0-047	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—
Gunnarson, Lars, >	Byn	Ås.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Gunnarson, Lars Olof, >	Side	Oviken.	—	—	—	—	—	1	—	800	—	—	—
Gustafsson, Edvard, >	Hulabäcken	Mattmar.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Gustafsson, Johannes, >	Knutkaribränna	Häggenäs.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Guttormsson, Håkan Martin, >	Hallen	Undersäker.	—	—	—	—	—	1	—	1,300	—	—	—
Guttormsson, Olof, >	Bergshyn	Berg.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Hage, Johan Martin, >	Öfverocke	Mörsill.	—	—	—	—	—	2	—	1,600	—	—	—
Hage, Sefanias, >	Aggen	>	—	—	—	—	—	1	—	700	—	—	—
Hansen, Hans Kristian, >	Utgård	Rödön.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	—
Hansen, Sefanias, >	Ösa	Ås.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Hammerås, Amund, >	Hälleberg	Alsen.	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	—
Helleson, Johanna Regina, >	Tanne	Frösön.	—	—	—	—	—	1	—	700	—	—	—
Hillmo, Hans Olsen, >	Husås	Lit.	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—
Husby, Martin Severin, >	Kvitsle	Mattmar.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Hylbak, Ingebrekt, >	Tand	Aspås.	—	0-021	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—
Ingebrektsson, Olaf, >	Ljungdalen	Storsjö.	—	0-014	—	—	—	1	—	1,000	—	—	—
Ivarsson, Olof, >	Borgen	Oviken.	—	0-030	—	—	—	—	—	500	—	—	—
Iversen, Erik, >	Hägra	Rödön.	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—
Iversen, Jokkum, >	Funäsdalen	Tännäs.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Jensen, Even, >	Rösta	Ås.	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—
Jensen, Julius, >	Byn	>	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—
Johannsen, Anneus, >	Sota	Rödön.	—	—	—	—	—	1	—	1,200	—	—	—
Johansen, Anneus, >	Bäcken	>	—	0-025	—	—	—	—	—	3,000	—	—	—
Johansen, Erik Martin, >	Svedje	Sunne.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Johanson, Olof, >	Fyrkälen	Häggenäs.	—	0-083	—	—	—	—	—	3,000	—	—	—
Johansson, Olof Teodor, >	Bynom	Hallen.	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—

Tab. 6. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I JÄMTLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Främmande maktens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			11. å jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet (utom frälseränta).	13. å frälseränta.	14. Summa.
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.							
Johansson, Reinhold, norsk nationalitet	Långå	Hede.	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	—
Jonsson, Johan Petter, >	Ång	Kall.	—	0 063	—	—	—	—	—	1,900	—	—	—
Jonsson, Sivert, >	Slätte	Alsen.	—	0 042	—	—	—	—	—	1,900	—	—	—
Klockervold, Jens, >	Funnäs dalen	Tännäs.	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—
Kristiansson, Martin, >	Hån	Vemdalen.	—	—	—	—	—	1	—	700	—	—	—
Kristoffersen, Erik, >	Land som	Ås.	—	0 125	—	—	—	—	—	3,600	—	—	—
Larsen, Ingebrekt, >	Mo	Lit.	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—
Larsen, Sivert, >	Trusta	Rödön.	—	0 057	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—
Larssen, Ole, >	Myckelgård	Mörsill.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3,000	—
Leklem, Olof, >	Trång	Alsen.	—	0 076	—	—	—	—	—	3,100	—	—	—
Lie, Anders, >	Kålåsen	Kall.	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—
Madberg, Berndt, >	Backen	Rödön.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Melander, Mik. Hansen, >	Raftälven	Föllinge.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Mickelsson, Gustaf, >	Funnäs dalen	Tännäs.	—	0 003	—	—	—	1	—	100	—	—	—
Mickelsson, Ingebrekt, >	, , , , ,	, , , , ,	—	0 005	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Mickelsson, Staffan, >	, , , , ,	, , , , ,	—	0 045	—	—	—	1	—	1,500	—	—	—
Moe, Erik, >	Östersem	Ås.	—	0 312	—	—	—	—	—	4,800	—	—	—
Moe, Ivar, >	Berge	Åre.	—	—	—	—	—	1	—	800	—	—	—
Moe, Jon, >	Ån	Hallen.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Moe, Klas, >	Trappnäs	, , , , ,	—	—	—	—	—	1	—	200	—	—	—
Moen, Pål Svensson, >	Funnäs dalen	Tännäs.	—	0 028	—	—	—	—	—	700	—	—	—
Moen, Sven Pålsson, >	, , , , ,	, , , , ,	—	0 028	—	—	—	—	—	700	—	—	—
Nilsgård, Jon Olsen, >	, , , , ,	, , , , ,	—	—	—	—	—	2	—	500	—	—	—
Nilsson, Elias, >	Åflo	Offerdal.	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	—	—
Nilsson, Ingeborg, >	Linsell	Linsell.	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—
Nilsson, Martin, >	Ålfven	Myssjö.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Nord, Haldor, >	Tång	Ås.	—	0 042	—	—	—	—	—	1,600	—	—	—
Norman, Henrik, >	Ytterballen	Hallen.	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—
Olafsdotter, Sigrid, >	Kyrkbyn	Hede.	—	0 025	—	—	—	—	—	1,400	—	—	—
Olausen, Eliseus, >	Vången	Alsen.	—	—	—	0 029	—	—	—	1,000	—	—	—
Olofsen, Elisius, >	Edsåsen	Undersåker.	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—
Olofsen, Erik, >	Storgården	Aspås.	—	0 013	—	—	—	—	—	2,400	—	—	—
Olaén, Anders, >	Hara	Sumne.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Olsen, Anders, >	Trappnäs	Hallen.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Olsen, Bernt Odin, >	Sölsved	Kall.	—	0 017	—	—	—	—	—	500	—	—	—
Olsen, Gunder, >	Skansegan	Undersåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1,500	—
Olsen, Jon Severin, >	Röde	Alsen.	—	—	—	—	—	1	—	700	—	—	—
Olsen, Lauritz, >	Höla	Hallen.	—	0 250	—	—	—	—	—	4,400	—	—	—
Olsen, Peder, >	Kluk	Mattmar.	—	0 167	—	—	—	—	—	4,900	—	—	—
Olsen, Peder, >	Ån	Hallen.	—	0 083	—	—	—	—	—	4,100	—	—	—
Olsen, Petter, >	Backen	Rödön.	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	—
Olsen, Sven, >	Trollsåsen	Näskott.	—	0 021	—	—	—	—	—	1,200	—	—	—
Olson, Petter Andreas, >	Rehn	Aspås.	—	0 110	—	—	—	—	—	2,800	—	—	—
Olsson, Lars, >	Viken	Ytter-Hogdal.	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—
Ons, Johannes Estensson, >	Funnäs dalen	Tännäs.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1,000	—
Palmqvist, Jon, >	Österulfsås	Offerdal.	—	0 083	—	—	—	—	—	3,300	—	—	—
Pedersen, Jens, >	Kyrkbyn	Hede.	—	0 002	—	—	—	—	—	100	—	—	—
Pedersen, Mickel, >	Funnäs dalen	Tännäs.	—	0 014	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Persdotter, Ingrid, >	Särfsjön	Hede.	—	—	—	—	—	1	—	1,100	—	—	—
Persson, Lars, >	Vallan	Åre.	—	0 042	—	—	—	—	—	600	—	—	—
Perssons stärbhus, Lars, >	Kyrkbyn	Hede.	—	0 036	—	—	—	—	—	1,300	—	—	—
Petersen, Martin, >	Häste	Rödön.	—	0 115	—	—	—	—	—	3,700	—	—	—
Petterson, Ole, >	Böle	Hallen.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—
Petterson, Olof, >	Gisselås	Hammerdal.	—	0 019	—	—	—	—	—	1,700	—	—	—
Reinholdssons stärbhus, Jon, norsk nationalitet	Medskogen	Hede.	—	0 055	—	—	—	1	—	3,200	—	—	—
Röjsing, Abel Petrov, norsk nationalitet	Bye	Mörsill.	—	—	—	—	—	1	—	700	—	—	—
Rönning, Hans Niklas, >	Ytterkonäs	Kall.	—	—	—	—	—	1	—	1,900	—	—	—
Rönning, Ole, >	Lockåsen	Myssjö.	—	—	—	—	—	1	—	1,800	—	—	—
Sefaniasson, Lars, >	Backen	Rödön.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Sefaniasson, Lars, >	Kingsta	Näskott.	—	—	—	—	—	1	—	900	—	—	—
Semb, Tomas, >	Tand	Aspås.	—	0 057	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—

Skäril, Jon,	norsk nationalitet	Ån	Hallen.	—	—	—	—	1	—	1,400	—	—	—	—
Stavlo, Petter,	>	Kluk	Alsen.	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—	—
Sundt, Henrik,	>	Kyrkbyn	Hede.	—	0 014	—	—	—	—	900	—	—	—	—
Thams, Kristian,	>	Brattland, m. fl.	Åre.	—	0 323	—	—	3	—	27,600	—	—	—	—
		Berge m. fl.	Kall.	—	1 775	—	—	—	—	66,200	—	—	—	—
Thorhuus, Ol. Olsen,	>	Backen	Ås.	—	—	—	—	1	—	2,500	—	—	—	—
Tjernmon, Helmer Mårtensson, norsk nationalitet	>	Kyrkbyn	Lillhärdal.	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—	—
Toresen, Petter Julius, norsk nationalitet	>	Jormvattnet	Frostviken.	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—	—
Tylander, Erik,	>	Mo	Alsen.	—	0 125	—	—	—	—	4,200	—	—	—	—
Vaagsbøe, Anders Edvard,	>	Skansegan	Undersåker.	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	—	—
Vaalcr, Arat Kristoffer,	>	Linsell	Linsell.	—	0 003	—	—	—	—	200	—	—	—	—
Vall, Jens Olsen,	>	>	>	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—	—
Vang, Karl Edvard,	>	Stackris	Sunn.	—	0 085	—	—	—	—	2,400	—	—	—	—
Vikander, Martin,	>	Aggen	Mörsill.	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	—	—
Vindal, Ole,	>	Skansegan	Undersåker.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—
Vinge, Sivert,	>	Åbbåsen	Oviken.	—	—	—	—	1	—	700	—	—	—	—
Virgenäs, Nils Olof,	>	Hallen	Undersåker.	—	0 031	—	—	—	—	2,600	—	—	—	—
Åslund, Johan Fredrik,	>	Kaxås	Offerdal.	—	0 083	—	—	—	—	1,800	—	—	—	—
Östling, Olaus Olsson,	>	Lofsdalen	Linsell.	—	—	—	—	1	—	200	—	—	—	261,750
Karf, Jakob Vilh.,	finsk	Nordannäliden	Näskott.	—	—	—	—	1	—	1,800	—	—	—	—
Olin, Mats Hansson,	>	Storgården	Åspås.	—	0 021	—	—	—	—	1,000	—	—	—	2,800
Hunter, Charles,	engelsk	Stungårde	Undersåker.	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	—	—
Miller, Lewis,	>	Öfverocke	Mörsill.	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	—	—
		Mo m. fl.	Alsen.	—	—	—	—	1	1	400	65,000	—	—	—
		Tossberg	Mattmar.	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—	—
Owen, Charles Todd,	>	Hallen m. fl.	Undersåker.	—	1 238	—	—	10	1	30,800	1,000,000	—	—	—
		Kälen	Kall.	—	0 177	—	—	—	—	4,900	—	—	—	—
		Mo	Alsen.	—	—	—	—	1	1	—	20,000	—	—	1,176,600
		Summa		—	6 504	—	0 029	6 533	96	13	285,350	1,155,800	—	1,441,150

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, ICKE REGISTRERADE SJUKKASSOR SAMT DÄRMED JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I JÄMTLANDS LÄN, ÅR 1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Kronor.		
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Fjärdingsmannen Jonas Jonssons fattighetsfond.	Inrättande af fattighem i Hammerdals socken.	Fjärdingsmannen Jonas Jonsson i Håxås.	1876 ²² / ₅	38	—	39,623	31,325	Fattigvård-styrelsen i Hammerdal.	
Densammes d:o.	D:o d:o i Gäxsjö.	Densamme.	>	10	181	6,115	—	D:o i Gäxsjö.	
Per Anderssons och hans hustrus nödhjälpsfond.	Inköp af säng- och gångkläder åt dem, som genom sjukdom eller oförvårdad fattigdom där af äro i behof inom Hammerdal.	Hemmansägaren Per Andersson och h. h. Anna Hemmingsdotter i Gäxsjö.	1888 ⁷ / ₄	25	150	4,498	—	D:o i Hammerdal.	
Desammes d:o.	D:o d:o inom Gäxsjö.	Desamma.	>	9	103	4,726	—	D:o i Gäxsjö.	
Dr. N. Th. Feltströms jubileifond.	Understöd hvarje jul till fattiga i Hammerdal, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Teol. dr. N. Th. Feltström i Hammerdal.	1898 ¹¹ / ₇ , ¹⁰ / ₁₀ , 99 ² / ₁	12	30	875	—	Pastor och kyrkovårdar i Hammerdal.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Per Olofsson Nord's fond.	Understöd åt fattiga i Hamnerdal.	Per Olofsson Nord i Åsen.	1891 ^{12/9}	3	21	500	—	Kommunalnämnden i Hamnerdal.	
Erik Hanssons minne.	Do åt nödlidande personer, som icke äro berättigade till fattigvård, i Ström.	Hemmansägaren Erik Hansson i Bredgård.	1899 ^{25/9}	25	691	15,363	—	Fattigvårdsstyrelsen i Ström.	
Magnus Petter Arvidssons understöd-fond.	Do do, i Lit.	Bondesonen M. P. Arvidsson, Korsta, Lit.	1905 ^{10/3}	—	—	5,168	—	Do i Lit.	
Lars Lithanders donations-fond.	Inrättande af fattiggård och till fattigvårdens behof.	Landbrukaren Lars Lithander i Klösta.	1888 ^{22/5}	—	616	19,178	—	Do do.	
Tullusfonden.	Understöd åt fattiga inom Näskott.	F. talmannen Nils Larsson i Tullus.	1894 ^{14/4}	20	695	18,106	—	Landstingsmannen Nils Persson i Faxälven.	
P. A. Amréus understöds-fond.	Do do inom Ragunda.	Bondesonen P. A. Amréus.	1882 ^{12/9}	—	15	300	—	Fattigvårdsstyrelsen i Ragunda.	
Sundberg-ska fonden.	Do inom Brunflo och Marieby af räntan, efter afdrag af kostnad för underhåll af stiftarens graf.	Generalkvartermästaren Erik Sundberg.	1780 ^{26/12}	—	41	1,051	—	Kommunalnämnden i Brunflo.	
Stens fond.	Do åt fattiga inom Näs, hvilka ej åtnjuta fattighjäl.	Hemmansägaren Nils Sten i Alsta.	1875 ^{9/3}	14	1) 250	829	—	Do i Näs.	1)
Brita Persdotters i Kloåsens donations-fond.	Do do.	Födorådstagarskan Brita Persdotter.	1904 ^{30/3}	1	30	1,035	—	Do do.	
Bredmanska donationen.	Räntan användes till fattigvården i Oviken.	Professor Johan Bredman.	1855 ^{18/11}	—	—	2,860	—	Fattigvårdsstyrelsen i Oviken.	
A. Jönssons i Klockarbacken och hans hustrus donation.	Do do.	Bonden Anders Jönsson.	1872 ^{1/11}	—	—	83	—	Do do.	
Jon Nilssons i Hvattjom do.	Do do.	Födorådstagaren Jon Nilsson i Hvattjom.	1901 ^{4/4}	—	—	2,000	—	Do do.	
Rabinska fonden.	Räntan utdelas till fattiga, som ej åtnjuta understöd af kommunen.	Mamsell Elisabet Lindström.	1866 ^{24/8}	3	50	1,000	—	Do i Frösön.	
Frösöns socken-nödhjälpsfond.	Do do.	Kommunalordföranden Johan Bellman.	1900 ^{2/10}	14	230	5,000	—	4 af kommunalstämman i do utsedde.	
Södergren-ska testamentet.	Fattigunderstöd m. m. inom Undersäkers, Kalls och Åre socknar.	Bruksägaren Nils Södergren.	1805 ^{19/11}	—	1,358	40,000	—	Pastor jämte kyrkovårdarne i Undersäker.	2)
Brukspatron Nils Södergrens testament.	Understöd åt en skollärare i Tännäs socken, samt studerande från Härjedalen och fattiga inom Tännäs.	Densamme.	—	—	640	20,000	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tännäs.	3)
Lars Kristofferssons och Brita Mårtensdotters i Öfverberg minne.	Räntan skall på julafton utdelas till inom Svegs kommun varande två äldsta fattiga medlemmar, en man och en kvinna.	Handlanden Olof Lindskog.	1898 ^{12/12}	2	21	500	—	Kommunalnämnden i Sveg.	
b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.									
Anders Anderssons i Söre testamentsfond.	Inrättande i Lit af en sockenskola med prästvigd lärare.	Kyrkovården Anders Andersson i Söre.	1831 ^{21/12}	—	—	21,600	15,600	Skolrådet i Lit.	
Lars Lithanders lönefond.	Aflönning åt präst såsom lärare vid folkskolan i Lit.	Landbrukaren Lars Lithander i Klösta.	1888 ^{22/5}	1	900	20,000	—	Do do.	
Olaus Lithanders do.	Att förse fattiga skolbarn i Lit med kläder och böcker.	Handlanden O. Lithander i Klösta.	1849 ^{24/2}	51	156	2,181	—	Do do.	
Per Nilssons i Rehn donations-fond.	Underhåll af fattiga skolbarn m. m. i Aspås.	Hemmansägaren Per Nilsson i Rehn.	1858 ^{8/9}	5	38	1,000	—	Do i Aspås.	
Fattiga skolbarns beklädnads-fond.	Fattiga skolbarns inom Föllinge beklädnad.	F. nämndemannen Hemming Olofsson i Backen.	1872 ^{2/10}	2	10	810	—	Do i Föllinge.	
Fridsbergs lappbarnhem.	Underhåll och undervisning af lappbarn vid barnhemmet i Hillsand, Ströms socken.	Pastor Mikael Sandell i Hillsand.	1877 ^{1/1}	25	14,257	13,446	10,000	Pastor Mikael Sandell.	4)
Lisa Klebergs donations-fond.	Fattiga skolbarns i Ås beklädnad.	Änkvan Lisa Kleberg i Ås.	1893 ^{27/1}	9	48	1,000	—	Skolrådet i Ås.	
Sigrid Eskilssons do.	Do i Hamnerdal do.	Lärarinnan Sigrid Eskilsson i Sikås.	1897 ^{5/8}	—	—	154	—	Kommunalnämnden i Hamnerdal.	
Densammas do.	Do i Gäxsjö do.	Densamme.	—	—	—	445	—	Do i Gäxsjö.	
Onämnd gifvares fond.	Bidrag till Ragunda församlings skolväsende.	Kyrkoherden J. Næslund.	1875 ^{8/1}	—	300	6,000	—	Skolrådet i Ragunda.	
Tunadals donations-fond.	Fattiga barns inom Ragunda beklädnad.	Tunadals trävaruaktiebolag.	1867 ^{27/8}	3	50	1,050	—	Fattigvårdsstyrelsen i do.	
Fond för fattiga barns skolgång.	Middagsmåltid åt medlösa skolbarn inom Brunflo under skolgången.	Gåfvor, hopbragta af ryttmästaren J. Cederström.	1866 ^{13/4}	9	230	4,615	—	Skolrådet i Brunflo.	
Hackås skolkassas premiefond.	Premier åt fattiga och snälla skolbarn.	Riksdagsman J. Bromé.	1892 ^{22/5}	—	—	157	—	Do i Hackås.	

Stens fond.	Fattiga skolbarns inom Näs underhåll.	Hemmansäg. Nils Sten i Alsta.	1877 ² / ₁₁	17	116	1,036	—	Skolrådet i Näs.	
Fond för fattiga barns beklädning.	Understöd med kläder m. m. åt fattiga barn inom Lockne.	Goodtemplarlogen Packlan samt insamling.	1888 o. 1894 ²² / ₁₂	18	107	3,520	—	En af Lockne kyrkostämma vald styrelse af 3 personer.	
Racklöv-ka folkskolan.	Undervisning åt fattiga barn inom Undersäkers pastorat.	Handlanden Olof Hansson Racklöv.	1801 ²¹ / ₇	60	1,414	24,870	8,000	Pastor och kyrkovårdar. ⁶⁾	
Hans Erssons och P. Wikströms donationsfond.	Understöd åt fattiga skolbarn inom Åre.	Bouden Haus Ersson i Forsa o. direktör P. Wikström.	1846 ⁵ / ₂	30	77	1,911	—	En ä kyrkostämma vald kassaförvaltare.	
Länsman Nilssons stipendiefond.	Premieutdelning åt fattiga skolbarn i Hallens skoldistrikt.	Länsman P. Nilsson m. fl.	1876 ²⁰ / ₉	—	30	500	—	Skolrådet i Hallen.	
Jon Nilssons i Hvattjom beklädnadsfond.	Fattiga barns beklädning.	Födörådstagaren Jon Nilsson.	1901 ⁴ / ₄	2	24	1,000	—	D:o i Oviken.	
Sandströmska donationen.	Bespisning och beklädning af sådana fattiga skol- och nattvardsbarn från västra Kall, hvilkas föräldrar ej åtnjuta fattigvård.	Arbetaren Axel Sandström.	1865 ¹⁰ / ₀	8	54	1,275	—	D:o i Kall.	
Fru Maria Salanders premiefond.	Premier åt skolbarn inom Ytter-Hogdal.	Fru Maria Salander.	1878 ⁸ / ₁₂	1	3	60	—	D:o i Ytter-Hogdal.	
Kronofogden S. O. Hammarströms donation.	Beklädnad åt skolbarn i d:o.	Kronofogden S. O. Hammarström.	1866 ⁴ / ₉	10	50	1,000	—	D:o d:o.	
von Schubertska fonden.	Att af räntan inköpa biblar åt nattvardsbarnen i Svegs pastorat.	Generalintendenten von Schubert.	1857 ⁷ / ₈	72	52	1,194	—	Kyrkorådet i Sveg.	
D:o d:o.	D:o i Lillhärda's pastorat.	Densamme.	—	—	—	582	—	Pastor i Lillhärda.	
D:o d:o.	D:o i Hede.	D:o.	—	—	—	143	—	Kyrkorådet i Hede.	
D:o d:o.	D:o i Vemdalen.	D:o.	—	—	—	100	—	D:o i Vemdalen.	
Dicksonska d:o.	Beklädnad åt fattiga skolbarn i Sveg.	Fruarna Eleonore, Marika o. Blanche Dickson.	1898 ²² / ₁₂	20	166	4,170	—	Skolrådet i Sveg.	
D:o d:o.	D:o i Linsell.	Desamma.	—	41	160	4,000	—	D:o i Linsell.	
D:o d:o.	D:o i Ytter-Hogdal.	D:o.	—	45	269	4,000	—	D:o i Ytter-Hogdal.	
D:o d:o.	D:o i Öfver-Hogdal.	D:o.	—	22	110	3,206	—	D:o i Öfver-Hogdal.	
D:o d:o.	D:o i Hede.	D:o.	—	28	255	6,000	—	D:o i Hede.	
D:o d:o.	D:o i Vemdalen.	D:o.	—	35	101	4,000	—	D:o i Vemdalen.	
Sofie Crantz premiefond.	Premier åt fattiga skolbarn i Sveg.	Inspektoren P. E. Crantz.	1890 ²² / ₅	—	—	1,769	—	D:o i Sveg.	
Svegs folkskolas d:o.	D:o åt skolans barn.	Okänd.	—	—	—	501	—	D:o d:o.	
Småskolans vid Svegs kyrka d:o.	D:o d:o.	D:o.	—	—	—	177	—	D:o d:o.	
Anstaltpojkarne's stipendiefond.	Inköp af böcker åt en eller två flitiga och ordentliga folkskolebarn i Dufbergs by, Svegs socken, födda af där från ålder boende Härjedalsföräldrar.	Byggnästaren Olof Westerlund och ingenjören Anders Wählin.	1894 ²⁵ / ₄	—	—	338	—	D:o d:o.	
Westerlunds d:o.	Stipendier för infödda skolbarn i Lillhärda.	Byggnästaren Olof Westerlund.	1899 ¹¹ / ₆	—	—	119	—	D:o i Lillhärda.	
Jöns Olssons donationsfond.	Räntan å 2,000 kr. användes till beklädning af fattiga skolbarn och räntan å 1,000 kr. utdelas till älderstigna fattiga inom Hede.	Hemmansägaren Jöns Olofsson i Hede.	1881 ¹⁴ / ₁₀	33	45	3,000	—	Kommunalnämnden i Hede.	
Jon Hedins fond.	Skolväsendets underlättande i Långå by, Hede.	Farmaren Jon Hedin i Amerika.	1896	—	121	4,236	—	Skolrådet i d:o.	
Onämnd gifvares d:o.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Hede.	Okänd.	1899 nov.	28	8	200	—	D:o d:o.	
D:o d:o.	D:o i Vemdalen.	D:o.	—	2	15	150	—	D:o i Vemdalen.	
Zetterbergska fonden.	Räntan utdelas bland fattiga barn, som erhålla afgångsbetyg ur skolan i Rätan.	Kontraktsposten N. G. Zetterberg.	1881 ²⁷ / ₁	—	—	257	—	Kyrkovårdarne i Rätan.	
D:o d:o.	D:o i Klöfsjö.	Densamme.	—	9	7	133	—	D:o i Klöfsjö.	
Prosten Zetterbergs premiefond.	Räntan användes till belöning och understöd åt flitiga lärjungar vid Bergs fasta folkskola.	D:o.	—	15	9	180	—	Kyrkorådet i Berg.	
Paul och Ulla Wagenii d:o.	D:o åt d:o vid de flyttande folkskolorna i Berg och vid folkskolan i Asarne.	Kyrkoherden P. Wagenius o. h. h.	1895 ¹⁰ / ₇	50	25	500	—	Skolrådet i d:o.	
Olof Jonssons och hans hustru Agnes Jonsdotters donationsfond.	Premier åt flitiga och värlartade skolbarn vid Rödöns kyrkoslättas folkskola (böcker eller till sparkassa).	Hemmansäg. Olof Jonsson o. h. h. Agnes Jonsdotter.	1903 ¹ / ₁₀	14	32	1,000	—	D:o i Rödön.	
Bergvallska donationen.	Bidrag till Ragunda församling's skolväsende.	Födörådstagarne Hagvin och Sofia Bergvall.	1903 ¹³ / ₁₁	—	—	6,000	—	D:o i Ragunda.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Gisslén'ska donationen.	Undervisningsväsendets i Ragunda befordrande.	Handlanden L. Gisslén i Uppsala.	1835 ³⁰ / ₈	—	—	30,000	30,000	Skolrådet i Ragunda.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Hans Isakssons sjukvårdsfond.	Understöd för vård å Ströms sjukstuga.	Torpären Hans Isaksson i Alanäs.	1899 ⁵ / ₅	—	—	2,426	—	Styrelsen för sjukstugan.	
Hildegard Nordins sjukhjälpsfond.	Till sådana fattiga sjuka, som ej kunna anlita fattigvården.	I st. för kransar vid Hildegard Nordins begrafning.	1900 ²² / ₁₂	—	—	550	—	Kyrkorådet i Hackås.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelseus namn.	Stiftelseus ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelseus år och dag.	Utdelning under år 1905 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelseus storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anteckningar.
Fond för fattiga sjuka i Brunflo socken.	Till sådana fattiga sjuka, som ej kunna anlita fattigvården.	Brunflo kristliga ungdomsförening.	1902 ⁵ / ₄	—	—	534	—	Kommunalnämnden i Brunflo.	
Ragunda kommunens sjuksköterskefond.	Räntan användes till aflönande af sjuksköterska i Ragunda.	Födorådstagarne Haqvin och Sofia Bergvall.	1902 ³ / ₅	1	209	4,177	—	D:o i Ragunda.	
<i>e) Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Hjärpens cellulosafabriks sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Arbetarne vid cellulosafabriken.	1891 ⁸ / ₁₁	52	671	1,291	—	En styrelse.	9)
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Johan Perssons fond.	Att af fondens ränta bilda kapital i ränte- och kapitalanstalten för 4 barn.	Hemmansägaren Johan Persson i Kårgårde.	1892 ²⁹ / ₁	4	200	4,000	—	Kommunalnämnden i Hackås.	
M. Daléns besparingskassa.	Räntan insättes i lifränteanstalten i Stockholm för fattiga föräldrars under året födda barn, som tillhöra Myssjö socken.	Häradsdomaren M. Dalén i Köfra.	1875 ²⁰ / ₁₂	1	5	100	—	D:o i Myssjö.	
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Per Anderssons hustrus donationsfond.	Gåxsjö kyrkas nödiga behof.	Änkan Anna Hemmingsdotter.	1895 ³ / ₂	—	—	1,070	—	Kyrkorådet i Gåxsjö.	
Abraham Öhrbergs och hans hustrus egnaheimsfond.	Byggnads- och odlingshjälp åt mindre bemedlade för anskaffande af egna hem i Gåxsjö.	F. landstingsmannen Abraham Öhrberg o. h. h.	1897 ¹⁷ / ₁₂	8	188	5,265	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Per Eriksens och hans hustrus donationsfond.	Rödöns kyrkas nödiga behof, såsom kyrkogård, kyrkovall m. m.	Bonden Per Eriksson i Nygården o. h. h.	1904 ¹⁴ / ₃	—	—	850	850	Kyrkorådet i Rödön.	
Hackås sockens odlingsfond.	Uppmuntran till odling.	Hemmansägaren Johan Persson i Kårgårde.	1891 ⁸ / ₈	2	200	4,000	—	D:o i Hackås.	
Jon Nilssons i Hvattjom donationsfond.	Bidrag till kyrkokassan i Oviken.	Jon Nilsson i Hvattjom.	1901 ⁴ / ₄	—	—	1,000	—	D:o i Oviken.	
Hofverbergska fonden.	För kommunala ändamål i Rätan.	Handlanden C. Hofverberg.	Omr. 1805	—	8	150	—	Kommunalnämnden i Rätan.	
				Summa	—	909	25,842	397,808	95,775
B. I Östersunds stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Onämnd gifvares fond nr 1.	Af räntan efter 6 % utdelas årligen julgäfvor å 150 kr. till 2 fattiga borgare, företrädesvis sådana, som innehaft kommunala befattningar.	Grosshandlaren Nils Wikström.	1876 ¹⁵ / ₉	2	300	5,000	—	Drätselkammaren.	
Onämnd gifvares fond nr 2.	Af räntan efter 5 % utdelas årligen dels kläder åt fattiga barn, dels gåfvor i penningar eller matvaror.	Densamme.	1880 ²⁸ / ₇	—	500	10,000	—	D:o.	7)
Onämnd gifvares julgäfvofond.	Räntan tilldelas hvarje år vid jultiden behöfvande inom Östersunds samhälle.	Onämnd.	1904 ¹² / ₁	4	40	1,002	—	D:o.	
Elisabet Lindströms donation.	Utdelning af julgäfvor åt 2 änkor eller ogifta kvinnor.	Mamsell Anna Elisabet Lindström.	1868 ²⁵ / ₂	2	80	2,119	—	D:o.	
E. M. Grenholms minne.	Årsräntan tilldelas vid jultiden en fattig och välfredad person, med företräde för sjuklig.	Provinsialläkaren Erik Magnus Grenholm och andre.	1889 ⁵ / ₂	1	80	2,032	—	D:o.	8)
Sigrid Rödén-Bergers donation.	Julgäfvor åt medellösa.	Änkefru Sigrid Ersdotter Rödén-Berger.	1899 ⁶ / ₃	7	70	1,300	—	D:o.	
Julgäfvofonden.	Årsräntan efter 5 % utdelas vid jultiden till behöfvande inom staden.	Östersunds vinhandel, P. J. Paulsson.	1897 ² / ₁₁	10	100	2,000	—	D:o.	
Jämtlands gilles understödsfond.	Understöd till medlemmar tillhörande föreningen (hela länet).	Föreningens medlemmar.	1884 ¹⁵ / ₁₂	—	—	12,060	—	Jämtlands gilles styrelse.	

Genborgska donationsfonden.	Årsräntan å fonden tilldelas åldrig, fattig o. sjuklig änka efter präst, ämbetsman eller bättre borgare i Östersund.	Änkepastorskan Märta Brita Genborg.	1845 ²¹ / ₁	1	18	452	—	Stadspredikanten, borgmästaren o. regementsläkaren i Östersund.	
Stiftelsen för pauvres honteux.	Understöd åt fattiga, i Östersund med omnejd bosatta änkor eller döttrar af ämbets- eller tjänstemän eller borgare.	Åtskilliga fruor i Östersund.	1903 ¹² / ₂	3	250	15,036	—	En styrelse af 8 medlemmar utsedd af stiftelsens hufvudmän.	9)
Rådmanen Jöns Olof Olsons donationsfond.	Räntan utdelas till medellösa män eller kvinnor, som icke åtnjuta full fattigförsörjning.	Rådmanen Jöns Olof Olsson.	1899 ¹⁴ / ₁₂	—	—	1,305	—	Magistraten.	10)
Östersunds handels- och industriförbunds understödsfond.	Understöd åt behöfvande medlemmar eller sådana, som tillhört föreningen.	Föreningens medlemmar.	1890 ⁷ / ₁₁	—	—	3,639	—	Styrelsen för föreningen.	
<i>b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Fredrik och Allona Bünsows donationsfond.	Årliga afkastningen får af föreningen De fattigas väner i Östersund användas såsom bidrag till anordnande af en arbetsstuga för barn.	Grosshandlaren Fredrik Bünsows stärbhus.	1897 dec.	—	425	10,000	—	Drätselkammaren.	
Jämtlands läns barnhem.	Att mottaga till vård och underhåll intill 16:de lefnadsåret barn inom länet, hvilka sakna huld och skydd.	Häradshöfding G. Hasselberg m. fl.	1870 ²¹ / ₂	15	2,794	24,976	21,647	En direktion af 8 ledamöter.	
Nionde-juli-fonden.	Afkastningen skall användas för Jämtlands läns barnhem.	Ett sångsällskap.	1876 ¹² / ₇	—	25	500	—	Direktionen för barnhemmet.	
Hildur och Ester Feltströms fond.	D:o till d:o för intagna barns underhåll.	Prosten N. Th. Feltström.	1872 ⁹ / ₁	—	15	300	—	D:o d:o.	
Änkefru Weinbergs d:o.	D:o d:o.	Änkefru Carolina Weinberg.	1890 ⁴ / ₁₀	—	250	5,000	—	D:o d:o.	
Per Wikströms d:o.	D:o d:o.	Grosshandlaren Per Wikström.	1880 ²³ / ₉	—	500	10,000	—	D:o d:o.	
Fonden för hjälpbehöfvande barn.	Sedan fonden vuxit till 1,000 kr., utdelas räntan till hjälpbehöfvande barn.	Redaktör A. Burman.	1897 ⁷ / ₁₂	—	—	962	—	Drätselkammaren.	
P. Wikströms donation.	Till premier.	Ekonomidirektören P. Wikström.	1848 ²⁸ / ₂	—	60	1,000	—	Östersunds stad.	
Weinbergska fonden.	Premier till en gosse och en flicka i folkskolans 6:te klass.	Läroverksadjunkten L. F. Weinberg.	1876	2	10	253	—	Skolrådet.	
Småskolefonden.	Premier till uppmuntran åt välartade elever i småbarusskolan.	Småskoledirektionen.	1878 ¹⁴ / ₁₀	—	—	2,962	—	D:o.	
Jämtlands gilles premiefond.	Bokpremier åt välartade och flitiga lärjungar vid Östersunds folkskola.	Jämtlands gille.	1900 ²⁵ / ₁₁	10	23	1,024	—	D:o.	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Grosshandlaren Fredrik Bünsows donation.	Räntan skall användas till Östersunds elementarläroverks för flickor bästa.	Grosshandlaren Fr. Bünsow.	1885 ¹⁰ / ₁₁	—	—	5,000	—	Flickskolans styrelse, en magistratsperson och en af stadsfullmäktige utsedd.	11)
Burmans fond.	Att befärma undervisningen.	Bergsrådet J. W. Burman.	1838 ¹² / ₃	—	—	1,754	—	Östersunds läroverkskollegium.	
Bredmans stipendie- och premiefond.	Till stipendier och premier.	Professor J. Bredman.	1842 ¹³ / ₉ 1855 ¹⁸ / ₁₁	—	272	5,515	—	D:o d:o.	
Bredmans inventariefond.	Inköp af undervisningsmaterieell.	Densamme.	—	—	—	2,794	—	D:o d:o.	
Wikströms stipendiefond.	Till stipendium.	Grosshandlaren N. Wikström.	1880 ²² / ₉	1	150	3,986	—	D:o d:o.	
Justelii d:o.	D:o.	Apotekaren M. Justelius.	1882 ¹ / ₅ 1883 ¹⁵ / ₅	1	200	6,262	—	D:o d:o.	
Weinbergs d:o.	D:o.	Läroverksadjunkten L. F. Weinberg.	1874 ¹⁸ / ₇	1	150	5,000	—	D:o d:o.	
Hamrei d:o.	D:o.	Änkan Anna Hamreus.	1849 ¹⁵ / ₇	1	10	342	—	D:o d:o.	
Fjellmans d:o.	D:o.	Rådmanen A. P. Fjellman.	1884 ²⁰ / ₅	1	150	3,000	—	D:o d:o.	
Frösö skolas minnesfond.	D:o.	F. d. lärjungar vid Frösö skola.	1892 ¹⁸ / ₇	1	10	353	—	D:o d:o.	
Brandelii premiefond.	Till gymnastikpremier.	Öfverstelöjtnant W. Brandelius.	1899 ²² / ₅	1	10	289	—	D:o d:o.	
Bünsowska fonden.	Bildande af ett länebibliotek inom Jämtlands län till befordrande af allmän bildning och länets ekonomiska utveckling.	Grosshandlaren Fredrik Bünsow.	1885 ¹⁰ / ₁₁	—	—	10,015	—	Jämtlands läns landsting.	
Fredrik och Allona Bünsows donationsfond.	5,000 kr. få användas till byggnad för länsbibliotek i Östersund och 5,000 kr. skola utgöra stående fond, däraf räntan skall användas till inköp af böcker för länsbiblioteket.	Densammes stärbhus.	1897 dec.	—	—	13,936	—	D:o d:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelseus namn.	Stiftelseus ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftareus namn och yrke.	Stiftelseus år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelseus storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Kronor.		
d) <i>Stiftelser för sjukvård.</i>									
R. Fresks donation.	Räntan disponeras af Diakonissanstalten i Stockholm för underhållande af en diakonissa i Östersund.	Rådmanen Robert Fresks stärbhus.	1889 ¹⁷ / ₁₂	—	750	15,000	—	Drätselkammaren.	
Johan Uhlins d.o.	Understöd för fattiga och sjuka efter lasarettsdirektionens godfinnande.	Handlanden Johan Uhlin.	1895 ²³ / ₁	6	65	2,414	—	Lasarettsdirektionen.	
Fredrik och Allona Bünsows sjukhjälpfond.	Beredande af fri sjukvård åt obemedlade sjuke, som ej af fattigvårdssamhälle underhållas, samt understöd åt medellösa sjuke i andra afseenden.	Fr. Bünsows stärbhus.	1897 dec.	13	430	10,787	—	D:o.	
Jämtlands läns sparbanks fond för frisäug.	För beredande af frisäug å Jämtlands läns lasarett för medellösa sjuke.	Jämtlands läns sparbank.	1892 ⁵ / ₃ 1893 ¹⁷ / ₃	7	221	5,538	—	D:o.	
Pantbankens fond för frisäug.	D:o d:o.	Aktiebolaget Östersunds pantbank.	1904 ¹ / ₃ 1905 ²⁸ / ₃	—	—	631	—	D:o.	
Lars Lithanders sjukhjälpfond.	Underhåll å lasarettet af sådana medellösa sjuke, som ej åtnjuta hjälp af fattigvårdssamhälle, eller ock som bidrag under konvalescens-tiden till sådana, som varit å lasarettet intagne.	Fru Ellen Lithander.	1901 ² / ₅	8	215	5,408	—	D:o.	
Lars och Ellen Lithanders d.o.	D:o å stadens epidemisjukhus af medellöse samt bidrag till sådanes uppehälle under konvalescens-tiden.	Grosshandlanden Lars Lithanders stärbhus.	—	—	318	5,000	—	Hälsovårdsnämnden.	
f) <i>Pensionsfonder.</i>									
Rabinska familjens äminnelse.	Räntan å 4,000 kr. användes till pensioner åt 4 fattiga änkor efter ämbetsmän eller bättre borgare eller oförsörjda bättre mans döttrar inom Östersund; räntan å 1,000 kr. utdelas årligen till 2 eller flera kvinnoor af arbetsklassen.	Mamsell Elisabet Lindström.	1865 ²⁶ / ₄ 1868 ²⁵ / ₂	6	225	5,000	—	Magistraten.	
h) <i>Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
M. Justelii donation.	Att användas till något för staden allmännyttigt ändamål.	Apotekaren M. Justelius.	1883 ¹⁵ / ₅	—	450	10,000	—	Drätselkammaren.	12)
		Summa	—	104	9,166	230,946	21,647		

Anmärkingar.

¹⁾ Under en lång följd af föregående år hade endast obetydliga belopp utdelats från fonden. — ²⁾ Donationen utgöres af 8 aktier i Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag, nominellt å 1,000 kr. pr aktie. — ³⁾ Donationen utgöres af 4 aktier i d:o. — ⁴⁾ Stiftelseus verksamhet uppehålls hufvudsakligen genom frivilliga bidrag af lappmissionens vänner i hela landet. — ⁵⁾ År 1905 hafva i statsbidrag erhållits 600 kr. — ⁶⁾ Delägaravgifter år 1905 906 kr. — ⁷⁾ 250 kr. hafva lämnats till Föreningen för fattiga barns beklädnad och 250 kr. till julgåvor å 10 kr. åt fattiga.

— ⁸⁾ Fonden bildad genom sammanskott af enskilda personer och bidrag af doktor E. M. Grenholm. — ⁹⁾ Inkomster år 1905: gåfvor 3,010 kr., ständiga ledamotsavgifter 400 kr., influtna årsavgifter 124 kr., upplupna räntor 750 kr., tillsammans 4,284 kr. — ¹⁰⁾ Enligt donators uttalande önskan lägges räntan tills vidare till kapitalet. — ¹¹⁾ Räntan uppbüres af Östersunds elementarläroverk för flickor. — ¹²⁾ För närvarande är räntan anslagen såsom bidrag till uppehållande af elementarläroverket för flickor.